

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

Å R S S K R I F T 1 9 9 7

Sextiosjätte årgången

Tryck: CW Carlssons Eftr. Tryckeri AB,
Vänersborg 1997
Bokbinderi: Wickströms Bokbinderi, Uddevalla

ÅRSKRÖNIKA 1947.

Det är inte lika lätt för mig att skriva en krönika från Vänersborgs horisont som för fröken Ada A:son Susegård att skriva "Eau de Grönköping". I motsats till den aktade kollegan befinner jag mig inte inom horisontlinjen och saknar förstahandsuppgifter. Visserligen läser jag med största behållning stadens tidning, men anteckningsbok eller sax är inte alltid till hands, och minnet har som bekant sina brister. För att bättra vad sålunda brast i mina kunskaper om vad sig i staden tilldragit under det gångna året, ringde jag vännen Gunnar Hjorth och meddelade honom min avsikt att resa upp till Vänersborg i nämnda vällovliga syfte. Jag hade närmast tänkt mig en pratstund på ungefär tu man hand, men, storvulen som han är, kallade gilleskrivaren ihop beredningsnämnden. Här, tänkte jag, måtte det bli stoff till ett par tre krönikor, när man får tillgång till så ypperliga bygdemeddelare. Men jag misstog mig. Dels blev beredningsnämnden mycket sparsamt representerad — enligt uppgift med laga förfall —, dels var det mycket litet jag fick reda på. Det är ju nämligen inte i det lysande sällskapet Par Bricole jag varje år brukar trampa i klaveret som krönikeskrivare utan i Vänersborgs Söners Gille. Antingen hade Hjorth kallat fel beredningsnämnd — det är ju inte så gott att hålla reda på alla — eller missuppfattade de närvarande bröderna situationen, för det blev mest P. B. av det hela. Lugn, gode här närvarande bricollister, det var inga ordenshemligheter, så vitt jag förstod. Som sagt, utbytet var således ringa för min

del med undantag för Harry Petersons omfattande och sakkunniga utredning angående förhållandet mellan innehållet i diverse flaskor och de påsmetade etiketterna. Huru intressant denna utredning än var, har jag tyvärr glömt det mesta, och strängt taget hör det inte hit. Det enda jag kommer ihåg är, att Harry var ense med mig om, att Punsch 47 inte är fullt så avskryvård som etiketten.

Ja, Punsch 47 ger mig i alla fall den tillfredsställelsen, att jag kan komma in i de stora sammanhangen och lämna beredningsnämndens okunnighet åt dess öde. En parentes: Med öde avser jag ingalunda, att denna lysande nämnd inte skulle omväljas; bort förfärliga tanke! Slut på parentesen. Återknyttande mina utläggningar till meromtalade etikett förefaller den mig vara ett led i sparsamhetskampanjen. Kanske inte därför att den måste vara oerhört billig i framställning — liksom flaskans innehåll — utan fastmer genom sin avskräckande verkan. Man köper väl hellre en zebra än en sådan flaska. Detta med zebra är slagordet för dagen. "Köp inte en zebra!" är årets motsvarighet till "en svensk tiger" för några år sedan. Därmed menas, att man ska spara. Men spara lagom; i annat fall får man straffskatt. Spara dessutom inte på rysk kaviar; den måste vi äta; annars blir rysarne ledsna, och vi svenskar vill ju så gärna hålla oss väl åt alla håll. Men vi ska spara på papper och på elström och på mycket annat, som vi aldrig skulle drömt om att spara på under kriget. Men något som inte ska sparas på är ord. Ty vi ska väl ta lärdom av alla dessa visa herrar, som styra länder och riken runt om i världen och som träffas än här och än där för att bygga en ny värld. Dessa herrar prata till den grad, att man misstänker, att deras löner bli bestämda med hänsyn till det antal ord de prestera i sina många och långa tal. Orden ha blivit ersättning för handling, som överallt lyser med sin frånvaro, och så ser det ut i världen, som det

gör. Och är det någon, som vill handla, så finns det specialister på det lilla ordet nej, och bland dessa nejsägare leder kamraterna Molotov och Gromyko överlägset. Om de åtminstone ville använda det ryska ordet "nitjevo", det reder sig väl, kunde ju alltid Marshall eller annan nappa på det och försöka reda upp kaos utan deras medverkan. Men nej ska det vara.

I detta sparsamhetens år är Sparbanken i Vänersborg påpasslig nog att fylla 125 år. Något annat jubileum här i staden är jag inte underrättad om. Kungen har emellertid regerat i 40 år, vilket inte är dåligt gjort, när man blir kung vid 49 och still going strong. Han är värd vår honnör, den femte Gustaf och den femte Bernadotte.

Härom året firade vi här i Vänersborg ett märkligt jubileum: det var hundra år sedan staden hade en borgmästarinna. Mycket över hundra år blev inte den epoken i stadens historia, om det nu ska kallas för epok. Den nye borgmästaren, Jarl Prom, har emellertid en fru, en mångkunnig husfru att döma av den utmärkta tidningen Husmodern. Och om den nye borgmästaren berättas det i stadens tidning, att hans första offentliga framträdande skedde vid kröningen av årets Lucia, då han med känsloburen stämman talade om ljusdrottningen, om mörkret i världen och om dem, som levererat hennes smycken och klädning, vilken sistnämnda arrangörerna åstadkommit genom att "kontakta" fröken Krantz. Ja, se det var en uppgift i Lilla Paris.

Det är inte bara i Vänersborg det är pomp och ståt. Även i London har det festats. Där hette inte föremålet Lucia utan Elisabeth, arvtagerska till den brittiska kronan. Hennes bröllop med löjtnant Mountbatten firades med all kunglig festivitas och fick särskild glans av gammal fin engelsk tradition och gamla drottning Marys hatt. Sverige deltog litet vid sidan av genom att skicka över ett landslag, som vann tre

ségrar och spelade en oavgjord match mot Englands starka elvor. Fotbollselvor. Med engelskt sportmanship tog man nog förlusterna med ro. Merry old England har i dessa dagar användning för både sportmanship och andra goda egenskaper, då det gäller att komma på fötter igen efter krigets påfrestningar och förlusten av juvelen i den brittiska kronan. Efter 20 års upprepade fastor har nämligen Gandhi lyckats svälta fram oberoende och inbördeskrig i Indien.

För de vänersborgare, som inte ha Gandhis smak för fastor, — lätt räknade skulle jag tro — lockar frimurarelogens restaurant med nyrenoverade lokaler, som blevo färdiga i så god tid, att logens — fortfarande hoppas jag — utmärkta julbord kan serveras i värdig ram. Den, som alltjämt älskar att till maten tära sitt quantum satis, må dock taga sig i akt för den kommunistiske ledamot i stadsfullmäktige, som lär ha onda planer i det avseendet, möjligen med undantag för vodka. Låt oss emellertid hoppas, att stadens fäder icke förmenas att tömma en skål, när den restaurerande rådhusalen skall invigas någon gång nästa år. Invigningen av drätselkontorets lokaler skedde väl under enklare former antar jag, men en uppiggande kurragömma kunde man alltid anordnat där med deltagande av drätselkammarledamöter och tjänstemän. Enda sättet att lära sig hitta i alla små rum och korridorer tycker den, som trampat i de gamla lokalerna i femton år. Men annars var de nya lokalerna finfina, och det är inte utan att jag är avundsjuk på vännerna och gillebröderna Max och Kurt och Allan och Sven och alla de andra, manfolk som kvinnfolk.

Det byggs. Sakta men säkert, förefaller det. Prästgårdsbygget och brandstodsbolagets nya fastighet ha verkat halvfärdiga rätt länge nu. Men bron är färdig. Och Primus har talat om, att han provgått. Den höll. På senare tider har Vänersborgs gator blivit utmärkta. Men den uppfattningen

delar inte Bruno Sterner. Han tycker det grävs för mycket i Gasverksgatan. Han bor där. Men de här grävningarna har kanske med omläggningen av avloppssystemet att göra. Gamla hamnkanalen har blivit så fin nu, att kloakerna ska ledas bort därifrån och i stället tömmas i badvattnet vid Holmängen.

För badande vänersborgare är det annars väl ordnat. Till den härliga sandstranden vid Ursand kommer man nu med skeppet Poseidon, men om det låga vattenståndet i Vänern håller i sig, får man kanske fortsätta uppåt Takan till, om man vill ha annat än fotbad och inte är intresserad av att bygga sandfästningar. Vid Jakoben är det väl ännu tillräckligt djupt för den, som vill kasta sig huvudstupa i böljorna. Och skulle doppet bli ofrivilligt, finns det numera ett livräddningssällskap, har jag hört av beredningsnämnden. Antagligen är någon av dem med i sällskapet, annars hade dom nog aldrig talat om det.

Nordstaden saneras. Där ska skaffas luft och ljus och sol genom öppna stråk från norr till söder. Annars tycker man kanske i sitt oförstånd, att Sandelhielms brandgator tjänade ungefär samma uppgift, men felet var måhända, att de gick från öster till väster, och hade de bibehållits, så hade det ju inte blivit någon sanering. Åtminstone hade ingen märkt det. Jag skyndar mig genast att rätta vad jag skrivit, norr—söder är naturligtvis det rätta, om man vill ha sol. Men för mig gäller det ju att få ihop så mycket som möjligt av så litet som möjligt, så därför får fadäsen stå kvar — men med rättelse. Till saneringen hör väl också den nya bilparkeringen, som lär skaffa det allmänna en hel del bötesinkomster. I detta sammanhang kan nämnas, att byggnadsstyrelsen vill lägga vissa trafikanordningar i Plantaget. Ja, varför inte, om det är enda sättet att få bort Sparrebysten.

På kulturfronten finns en del att anteckna. Musiklivet blomstrar som alltid i staden, som utom egna förmågor fått

höra bl. a. världens enda hovsångarpar Beyron-Hertzberg och någon, som heter Cassado, som jag skam till sägandes inte vet om han spelar eller sjunger. Men berömd lär han vara. Operan har varit här med "Barberaren". Till denna förnämliga föreställning inbjöd skofabriken sina anställda. Förlåt en försynt fråga: Skulle inte "Läderlappen" passat bättre? Mellan teatern och läroverket är steget numera inte så långt, som man skulle kunna tro. Där har blivit en ny rektor, Bo V:son Lundqvist, och vill det sig riktigt väl, kanske han glädder elever och vänersborgare i övrigt som Josephine i det inte obekanta spexet "Napoleon". Med Gunnar som förförisk lillefar Alexander.

Apropå teater så ska Pällan Brunius avgå om ett halvår som chef för Dramaten. Hennes efterträdare blir Ragnar Josephson — kanske en teaterchef. "Kanske en diktare" måtte Svenska Akademien i det längsta säga om sina eventuella nobelpriskandidater, för de aderton förefaller inte säkra på saken, innan vederbörande uppnått en högst aktningvärd ålder. Förra året var det Hesse, i år Gide, båda har både sin första ungdom och sin bästa produktion ganska långt bakom sig. Nåja, medelåldern i akademien är ju också rätt hög, så skynda långsamt anses väl var en god regel.

Vet herrarne, att en av de aderton i somras besökte Vänersborg? Jo, Bo Bergman var här, och efter besöket skrev han en artikel i Dagens Nyheter — "Tankar på ett hotellrum" tror jag han kallade den. Han hade en del vackra saker att säga om staden och han påstår, att ingenstans i landet har han sett så många svalor svirra omkring i skyn som just här. "Tankar på ett hotellrum" är ju en hygglig titel på ett litterärt alster, men så hör ju Bo Bergman till den gamla skolan. Så här låter det annars bland boktitlarna under året: "Varför blommar inte mandelträdet?" frågar en nyupptäckt förmåga, och en annan svarar "Ingenting ovanligt". På "Feberfötter"

smyger en kvinnlig fyrtiotalist omkring och skriver vers, under det att Sven Stolpe är "Lätt, snabb och öm" och Olle Hedberg har beslutat "Bekänna färg". "Statt upp, min älskade!", uppmanar Alice Lyttkens (antagligen sin man advokaten), men en annan författare har inte fullt så världsliga önsknningar; han hoppas få "Kanske en ståplats i himlen". Uppfinningsrikedomen är som synes högt utvecklad i den moderna litteraturen.

Sedan Blåsut blev inkorporerat förefaller vänersborgarnas intresse för Dalbobergen ha avtagit högst avsevärt. Lydells Skogshyddan ligger där tillbommad och otillgänglig. När Skogshyddan kom till, lär Halvord på sitt grandiosa sätt ha hävdat tre särskilda skäl, varför Skogshyddan skulle ligga just på denna plats. Nu finns det säkert lika många skäl för rivning. Ska den aldrig mera öppnas, så borde den inte få stå där som en vålnad från gångna dagar, då bekvämligheten visserligen var mindre men trevnaden oändligt mycket större. Därmed är inte sagt, att Skräcklestugan skulle vara en dålig ersättning; tvärtom, den har säkert många fördelar framför gamla Skogshyddan. Men, som sagt, har Skogshyddan tjänat ut, så vore det väl skäl att låta den försvinna liksom den gamla hederliga dansbanan i Dalaborg fått göra. Låt Dalbobergen bli en naturpark och ägna omsorgerna åt Birger Sjöbergs väg och Skräcklan! Om det är något man skulle önska, när det gäller den välskötta Skräckleparken, så vore det, att den förskräckliga sockeln till soluret byttes ut — den ser ut, som vore den hämtad ur en gravvårdskatalog. Men någon skönhetsfläck ska det kanske vara.

Någon synlig skönhetsfläck på folkhemmet finns det snart inte mera. Folkpensioneringsfrågan har lösts, barnbidragen har kommit, och riksdagsmännen har fått sina pensioner. Waldemar Svenson i Ljungkile, som är en kritisk herre, är dock inte nöjd och har bl. a. upptäckt en ful fläck: ordensvä-

sendet. För honom är allt lullull på klädedräkten skönhetsfläckar i ett demokratiskt samhälle, och så motionerade han om ordnarnas avskaffande. Men se det ville inte riksdagen vara med om. Så än finns det hopp, go vänner, att Ert rockslag kan prydas med en vase eller ännu finare sak vid sidan om gillet's tjugofemårsmärke. Detta särskilt sagt med tanke på Gunnar Hjorth, som i dag når ett av sina drömmars mål: att ur åldermannens hand mottaga sitt tjugofemårsmärke. Men han har slitit och arbetat så för oss allesammans i gillet, att han gott kunde fått dispens för de felande åren för länge sedan.

Spara papper! Med nöje efterkommer jag uppmaningen och sparar nästa ark. Därmed besparar jag också bröderna obehaget att lyssna till denna stereotypa årskrönika. Detta är den tjugonde jag skrivit, och jag beundrar Ert tålamod, som i tjugο års tid kunnat med bibehållen fattning åhöra dem utan att begära mitt huvud på ett fat. Heder åt så behärskade män! Och gott nytt år allesammans!

Vänersborg den 26 dec. 1947.

ELOV NORDÉN.

Lennart Torstensson

Greve av Ortala

av
Peter Johansson

Under en hundraårsperiod, räknat från 1560-talet, var Sverige en expanderande stormakt - en expansion som framförallt skedde i de baltiska områdena i öster samt i polska och tyska områden i söder. Östersjön blev ett i det närmaste svenskt innanhav där den svenska flottan kontrollerade farleder och flodmynningar och på slagfälten gick den svenska armén fram likt en, som det periodvis tycktes, oöverbinnerlig krigsmaskin.

De många tätt återkommande krigen kostade Sverige oerhört mycket; statsfinanserna ansattes givetvis hårt och många unga män dog under krigstågen långt borta i stormakten Sveriges avlägsna provinser. Stormaktsexpansionen innebar dock inte att alla drabbades negativt. Den växande krigsapparaten och förvaltningarna inom Sverige och de nya provinserna krävde stora mängder folk, såväl militärer som civila ämbetsmän. Möjligheterna till tjänster och befattningar inom dessa områden kunde därför vara mycket goda och det finns ett flertal exempel på hur meniga soldater avancerade i graderna för att slutligen även vinna adelskap.

Ett av de mer fascinerande livsödena från denna tid var Lennart Torstenssons - en man som började sitt liv i fängelse på Läckö slott och slutade sina dagar som generalguvernör och greve med ett eget palats invid riksborgen Tre Kronor i Stockholm.

Lennart Torstensson föddes på Forstena gård i Västra Tunhems socken, Västergötland, den 17 augusti 1603. Redan hans första månader i livet blev omtumlande och han kom tidigt att slitas från sitt barn-domshem. Fadern Torsten Lindormsson (1561 - 1631), vars släkt innehaft Forstena sedan 1300-talet, hade i de inrikespolitiska striderna mellan kung Sigismund och hertig Karl tagit den förres parti. Detta ställningstagande fick som följd att Torsten Lindormsson tvingades gå i landsflykt till Polen tillsammans med Sigismund år 1598. Efter det att Torsten Lindormsson återkommit till Sverige kom han att involveras i nya konspirationer mot kung Karl IX vilket ledde till en ny landsflykt redan i november 1603. Endast drygt två månader gammal blev sonen Lennart faderlös. Tre månader efter Torsten Lindormssons landsflykt greps hans hustru, Märtha Nilsdotter Posse (15?? - 1627), tillsammans

med barnen Lennart och den två år gamla dottern Ingeborg. Likt flera andra Sigismundtrognas familjemedlemmar fördes de till Läckö slott där de sattes i fängsligt förvar.

Efter en kortare tid frigavs Märtha och barnen för att placeras hos Torsten Lindormssons mor Margaretha Andersdotter Ekeblad (15?? - 1616) och styvfadern Anders Olofsson Oxehufvud (1537 - 1618) på Uddetorp i Borgstena socken. På grund av att en hemlig brevväxling mellan Märtha Posse och hennes make uppdagades tvangs även Märtha Posse att hastigt gå i landsflykt vid juletid 1608. Barnen, Lennart och Ingeborg, som nu var föräldralösa kvarstannade hos farmodern på Udde-torp.

När farmodern, Margaretha Ekeblad, avled 1616 flyttades Lennart och Ingeborg till sin faster Agneta Lindormsdotter (15?? - 1617) och hennes make Bo Ribbing (1560 - 1640). Bo Ribbing hade stått i gunst hos Karl IX och ingick i riksrådet och dessa goda kontakter med hovet kom att bli avgörande för den unge Lennart Torstenssons fortsatta karriär.

År 1618 sändes den 15-årige Lennart Torstensson till hovet av sin farbror Bo Ribbing för att där tjänstgöra som kammardräng åt den åtta år äldre kungen, Gustav II Adolf. Trots att Lennart Torstenssons föräldrar fortfarande befann sig i landsflykt i Polen och betraktades som rikets fiender accepterades han vid hovet och anpassade sig väl i sin tjänst. Efter några år medföljde han Gustav II Adolf på dennes baltiska fälttåg och deltog där i erövringen av Riga år 1621.

Genom visade anlag för militärstrategi överfördes Lennart Torstensson från civil till militär tjänst och utnämndes till fänrik 1624. Samma år lyckades han utifrån sin nya position förhandla hem sina landsflyktiga föräldrar vilka slog sig ner på gården Restad i Naglums socken, Väster-götland, där de kom att bo återstoden av sina liv.

Efter slaget vid Wallhof 1626 erhöll Lennart Torstensson kaptens grad och 1627 utnämndes han till överstelöjtnant över Norrlands regemente. Två år senare överflyttades han, med överstes grad, till artilleriet och det var inom detta vapenslag han kom att göra sina främsta insatser. Lennart Torstensson kom att genomdriva en effektiv upprustning och omorganisering av artilleriet som visade sig bli avgörande för flera av de svenska styrkornas segrar, bl.a. i slaget vid Breitenfeld 1631.

Kort tid efter det att Lennart Torstensson utnämnts till general 1632 deltog han i slaget vid Nürnberg där han tillfångatogs av de kejserliga trupperna och sattes i fängsligt förvar på Ingolstadts fästning. För andra gången i sitt liv satt nu Lennart Torstensson fängslad och först i mars

1633 kunde han återfå friheten i samband med en fångutväxling. Vistelsen i den fuktiga och kalla cellen på Ingolstadt hade gett Lennart Torstensson en svår reumatisk värk som under återstoden av hans liv skulle komma att nedsätta hans rörelseförmåga högst väsentligt.

Under Lennart Torstenssons fängelsevistelse hade den högste befälhavaren för de svenska trupperna, kung Gustav II Adolf, stupat under slaget vid Lützen och när Torstensson återvände till Sverige 1633 var det som deltagare i eskorten av det kungliga liket. Året efter hemkomsten ingick Lennart Torstensson äktenskap med Beata De la Gardie (1612 - 1680) och de kom att tillsammans få fem barn.

När Lennart Torstensson återvände till krigsskådeplatserna i det tyska området var han svårt märkt av sin reumatiska sjukdom. Under långa tider var han sängliggande eller tvingades att transportera sig liggande på bår. Detta förhållande hindrade honom dock inte från att delta i flera drabbningar och hans militärstrategiska skicklighet gav den svenska armén flera viktiga framgångar.

Hans sjukdom blev honom dock övermäktig och i april 1641 återvände han till Sverige och begärde tjänstledighet. Denna begäran beviljades och han gavs i stället en plats i riksrådet. Vistelsen i hemlandet skulle dock inte bli långvarig. I maj samma år avled befälhavaren över de svenska trupperna i Tyskland, Johan Banér. På sitt sjukläger hade han själv rekommenderat Lennart Torstensson som den mest lämplige att överta befälskapet och när anbudet gavs accepterade Torstensson erbjudandet. På våren 1642 var därför Lennart Torstensson åter på plats i Tyskland, nu i rollen som överbefälhavare, eller fältmarskalk som titeln löd, över samtliga svenska trupper i området.

I rollen som fältmarskalk lyckades Lennart Torstensson bringa ordning i armén som till vissa delar stod på randen till myteri p.g.a. svält och bristfällig ledning. Med stärkta och samlade trupper kunde han därefter med full kraft slå de kejserliga styrkorna i Schlesien. Den svenska armén gick därefter mot Mähren där man bedrev en omfattande plundring, en plundring som bl.a. resulterade i 200 vagnslaster gods och ca 10.000 kreatur. Merparten av krigsbytet fördes till Pommern där Lennart Torstensson utnämndes till svensk generalguvernör samma år.

Stärkta av de svenska framgångarna mot de kejserliga trupperna och de inledda fredsförhandlingarna i Westfalen ansåg sig den svenska ledningen mogen att försöka göra ett anfall på "arvfienden" Danmark. Sverige ville stärka sin position som den dominerade östersjöstaten och man önskade ta revansch på den för Sverige hårda freden i Knäred 1613. Lennart Torstensson gavs därför under hösten 1643 order om anfall på

Danmark från söder. Redan i januari 1644 hade hans styrkor ockuperat hela Jylland och månaden efter inföll svenska styrkor, under ledning av Gustav Horn, i Skåne. Det danska motståndet märktes inte minst i sydvästra Sverige där dansk-norska trupper under Hannibal Sehesteds befäl härjade i Dalsland och Västergötland där de bl.a intog och brände den nyanlagda staden Vänersborg. Efter två års krig slöts 1645 den för Sverige lyckosamma freden i Brömsebo där Danmark fick avträda Jämtland, Härjedalen, Gotland, Ösel samt Halland på 30 år med tullfrihet i Öresund.

Samma år lämnade Lennart Torstensson befälskapet över de svenska styrkorna och återvände, svårt medtagen av sin sjukdom, till Sverige. Vid hemkomsten mottogs han som en gunstling av drottning Kristina och en stor del av de svenska truppernas framgång sågs vara hans personliga förtjänst. Som erkänsla för sina insatser utnämndes han till friherre och greve på samma dag, 5 februari 1647, med Ortala i Roslagen som grevskap. Följande år placerades Lennart Torstensson i det handels och militärstrategiskt viktiga Göteborg där han tillträdde tjänsten som generalguvernör över Västergötland, Halland, Dalsland och Värmland. Utnämmandet av Lennart Torstensson som generalguvernör visar på att man främst såg på Västsveriges militärt utsatta läge och Halland som ett ockuperat fiendeland och militära ledaregenskaper sattes därför före de civila.

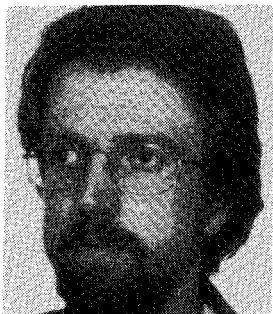
Under de sista åren försämrades Lennart Torstenssons hälsa allt mer och utan att ha kunnat lämna sjuksängen på hela vintern avled han i Stockholm den 7 april 1651, endast 47 år gammal. Han gravsattes i ett eget gravkor i Riddarholmskyrkan.

Redan av sin samtid gavs Lennart Torstensson något av en hjältegloria och framställdes på kopparstick som en fältherre med ett "gudomligt ljus" strålade ner på hjässan. Den svenska propagandan ville visa den svenska armén som ett "Guds verktyg" mot den förhatliga katolska kejsrerliga makten. Rollen som befälhavare över denna armé hade Lennart Torstensson av "Guds nåde".

Även i senare tid har den historiska personen Lennart Torstensson används som ett politiskt verktyg i den nationella propagandan. Under 1800-talet genomströmmades stora delar av samhället av nationalromantiska idéer. Förutom den storslagna svenska naturen hyllades historien och dess förgrundsgestalter, allt från de fornnordiska hjältesagornas tappra kämpar till Karl XII och hans trogna karoliner. Bland dessa "hjältar" som sattes till förebild för samtidens svenskar fanns även Lennart Torstensson. Med all önskvärd tydlighet framkom detta i sam-

band med avtäckandet av det minnesmonument över Lennart Torstensson som restes vid Forstena den 3 september 1903. Vid denna högtid, som hölls till minnet av 300-årsdagen av Lennart Torstenssons födelse, talade bl.a. arkeologiprofessor Oscar Montelius (1843 - 1921), sedermera riksantikvarie, samt landshövding Cornelius Sjöcrona (1835 - 1917). De båda talarna satte bl.a. Lennart Torstensson och hans tid som förebild i den försvarspolitiska debatten där man manade till en stärkt försvarsvilja. Likaså riktades en udd mot det politiska partisystemet som inte sågs annat än till skada och som bidragande orsak till att Sverige förlorat den stormaktsposition som Lennart Torstensson en gång varit med om att bygga upp.

När man studerar Lennart Torstensson måste man skilja på personen och den historiska bilden eller "uppfinningen" om man så vill. Naturligtvis var Lennart Torstensson en mycket skicklig militärstrateg och som sådan var hans insatser betydande. Bilden av "hjälten" Lennart Torstensson som kämpade och offrade sin hälsa av ren fosterlandskärlek och trohet mot den protestantiska läran äger dock föga trovärdighet och är främst en produkt av 1600-talets krigspropaganda och 1800-talets nationalromantiska historiesyn.

Peter Johansson född 1963 i Vänersborg. Fil.kand. 1990 vid Göteborgs universitet med ämnena arkeologi, historia och konstvetenskap. Antikvarie vid Älvsborgs länsmuseum sedan 1990. Sedan 1991 doktorand vid Göteborgs universitet med forskning inriktad på arkeologins vetenskapshistoria.

Källor

Carlsson S. och Rosén J.
Corin C-F.
Elgenstierna G.
Eriksson N.

Svensk Historia I. Tiden före 1718. Stockholm 1969.
Vänersborgs historia I. Tiden till 1834. Göteborg 1944.
Den introducerade svenska adelns ättartavlor. Stockholm 1926.
Göticismen. Ur: 17 uppsatser i Svensk idé- och lärdoms historia Uppsala 1980.

Fryxell A.	Berättelser ur svenska historien. Sjette delen Gustaf II Adolf. Stockholm 1847.
Henriksson A.	Svenska Historien I-II. Stockholm 1982.
Hofberg H.	Svenskt biografiskt handlexikon. Stockholm 1906.
Johansson H.	Tunhemsboken. Trollhättan 1965.
Johansson P.	Forstenasläkten-en västgötsk frälsesläkt i Vasatidens Sverige. Ur: Personligheter och händelser ur den svenska historien. Västgöta - Dal 1993. Uddevalla 1993.
Nordin F.	Monumentet över Lennart Torstensson vid Forstena och dess avtäckande den 3:e september 1903. (Med tillhörande högtids tal)

Ur: Västergötlands Fornminnesförenings Tidskrift, Band II, Häfte IV.V. 1904. |
| Starbäck C.G. | Berättelser ur svenska historien. Fjärde bandet Gustaf II Adolf. Stockholm 1902. |

Ett Lennart Torstenssonporträtt

Christian Aarsrud

Vid tiden för Sveriges stormaktsexpansion dvs ungefär när Lennart Torstensson levde var landet en konstnärlig utmark. I kyrkans hägn hade en rik konst utvecklats under medeltiden men reformationen under 1500-talets förra hälft satte stopp för varje konstnärlig ansats.

Det dröjde ett tag innan kungahuset, och ännu lite längre innan högadeln, axlade rollen som konstnärliga supporters. Från att ha varit sakral blev konsten profan. Det berodde inte bara på reformationen som gjorde kyrkan fattig utan också på renässansen som satte det personliga och individuella som tidens trend. Porträttmåleriet blev en ledande genre ute i Europa och med en dryg hundraårig fördröjning också i Sverige. De första porträtten av Gustav Vasa kom vid 1500-talets mitt.

Konst kräver god jordmån för att slå rot och utvecklas. En sådan etablerades också. Nationens framgångar på slagfälten placerade Sverige på Europakartan. Med framgången följde en snabb expanderande nyrikeedom bland samhällets spetsar. Man hade lärt sig utomlands. Kontinentens slott och herresäten med dess konstskatter gjorde naturligtvis djupt intryck på svenska officerare med deras långt enklare hemmiljö. Men med pengar på fickan började högadeln bygga slott i tidens anda och de blev inga tomma skal. Inredningen kunde bli nog så påkostad.

Det är bakgrunden till att porträttkonsten vann en så relativt snabb spridning vid den här tiden. Till och med en och annan lyckosam borgare dristade sig till att låta sig avkonterfejas. Dock vet vi inte hur omfattande detta måleri var. Mycket, kanske det mesta, har gått förlorat och en stor del av det som finns kvar är kopior.

Tidens konstnärer inkallades från kontinenten, gärna från Holland. De anställdes som regel som hovmålare dvs de arbetade för hovet och anslöts inte till skrået (Stockholm Konterfejare- och målarämbete grundades 1622). Några vistades här under lång tid, andra helt kortvarigt. I vissa fall antog man elever som i viss mån bidrog till att en inhemsk målartradition så småningom etablerades. Men det är kanske på sin plats att påpeka att antalet verksamma konstnärer var mycket litet.

Tidens konterfej utgick från kungaporträtt. Man eftersträvade en idealbild. Det gav upphov till en typisering av form och uttryck. Någon persontolkning var det inte frågan om, även om man i undantagsfall kan ana ett intresse för det individuella hos modellen. Ansiktet gavs gärna en tredimensionell form medan kroppen i hel- eller halvfigur upp-

fattades närmast som plan. Rörelsemotivet följde ett etablerat mönster. Uppbyggnaden är tydligt vertikal. Kroppen vändes en aning till vänster medan huvudet vreds något åt höger. Vi möter en sträng blick och blir betraktade med en lätt von obenattityd. Accessoarerna gjordes fåtaliga, fast kostymeringen skildrades intill petighet noggrant, nästan som på modeplanscher. Bakgrunden hölls neutralt mörkbrun.

Ett skäl till denna föga varierade porträttkonst var vid sidan av rådande ideal att man börjat samla porträtt i s.k. angallerier. Det vill säga släkten, kunglig som högadlig skulle ha porträtt av släkten. Det blev alltså en rad målningar som placerades intill varandra. Enhetlighet blev därvid eftersträvad. Man samlade alltså porträtt och det är också anledningen till det myckna kopierandet. Varje slottsherre skulle ha sin samling.

Först med drottning Kristina vid 1600-talets mitt fick detta måleri en rikare gestaltning. Figurerna uppfattades något livligare. Miljön antyds i form av någon kolonn, ett draperi och gärna ett bord som man av någon anledning envisades med att gärna stödja sig mot. Allegoriska eller symboliska element började också komma till användning vid den här tiden.

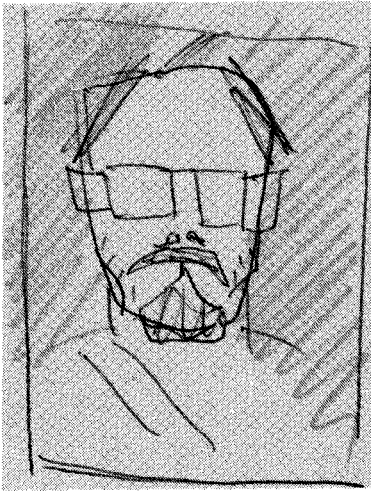
Lennart Torstensson hade i likhet med landets mest framstående personer en egen hovmålare, Salomon de la Houve. Han var anställd några år på 1640-talet och utförde också arbeten för drottning Kristina. Men det finns inget verk som med säkerhet går att attribuera till hans palett. Troligen utförde han några plafonder på Ulvsunda slott som Lennart Torstensson lät uppföra och inreda vid den här tiden. Förmodligen målade han också porträtt. Man vet även i övrigt mycket lite om denne fransman. Efter sin tjänstgöring i Sverige slog han sig ner i Lübeck.

Även om det ligger nära till hands anses inte vårt porträtt vara utfört av honom. Det är i stället en kopia som tillskrivs David Beck, drottning Kristinas kända hovmålare, verksam i Sverige 1647 -1651. I sammanhanget må parentetiskt nämnas att Vänersborgs museum äger ett litet Kristinaporträtt som anses utfört av denne Beck.

Torstenssonsporträttet är en bröstbild i tidens mörka färger. Inga accessoarer eller koloristiska utsvävningar livar denna flärdfria målning. Lennart Torstensson blickar bistert, nästan sammanbitet mot oss. Men trots anspråkslös apperation är modet antytt i det långa konstlöst hängande håret, mustaschen och pipskägget liksom den salongsfäiga nonchalant knutna spetskravatten. Han är klädd i harnesk och en vidlyftig och till sin kvalitet svårbestämbar fältbindel.

Målningen har hängt på Ulvsunda men kom i sen tid ut på konst-

marknaden. Den Förvärvades 1996 av Vänersborgs Söners Gille som deponerade den på residenset.

*Christian Aarsrud född 1938
Fil. dr. 1: ste antikvarie vid
Älvsborgs länsmuseum.*

Brätte och Belfrage

av Edvard Taube

Namnet Belfrage är i hög grad knutet till städerna Brätte och Vänersborg. Den nya staden Vänersborgs första borgmästare var som bekant Hans (Johan) Befritz, (1612 - 1688), som blev stamfader för den svenska adliga ätten nr 782 Belfrage. Om honom kan man läsa närmare i bl.a. Lindedals "Vänersborgs historia", (1927) Magistraten i Culross intygade år 1666 hans härstamning från den gamla skotska släkten Belfrage, varefter han erhöll svensk förnyelse av det skotska adelskapet samma år. Släkten introducerades på Sveriges Riddarhus 1668.

I mina "Minnen från en småstad" i Gillets årsbok 1984 har jag berättat om, hur man återfann den stora gravsten som nu, i något ofullständigt skick, finns att beskåda i Vänersborgs kyrkas vapenhus.

Nu skall jag inte fördjupa mig i borgmästarens liv och verksamhet, däremot i en detalj, där det fortfarande synes råda en viss oklarhet.

Lindedal skriver: "Hans Belfrage, som var född i staden Kirkaldy i Skottland, inkom år 1624 med sin moder (Joneta) till Sverige, där de då bosatte sig i staden Brätte". Men hur kom de till Brätte?

Hans fader Henrik Belfrage titulerades "magister", d.v.s. en lärd man, möjligen präst. Enligt släkttraditionen skall Henrik ha dött och Joneta med sin son tvingats fly från det vid den tiden mycket oroliga Skottland till det tryggare protestantiska Sverige. För säkerhets skull skrev hon då sitt namn som Befritz. Via vad man kan kalla en omväg, skall jag komma fram till vad som kanske kan ge ett svar på frågan, hur de kom till Brätte. Värmlands Museum publicerade 1962 "Petrus Magni Gyllenii dagbok 1622 - 1667".

Denne Gyllenius, vars föräldrar var "fattige doch ährliche bondefolk", föddes på skattehemmanet Södra Tofta, Ölme socken i Värmland. Peder Månsson var hans egentliga namn, och Gyllenius var det namn han tog "efter inträdet i det lärda ståndet". Intresset för studier väcktes tidigt, och efter en ungdom med "sockengång", otaliga vandringar och resor, bl.a. med tjänstgöring i Åbo i Finland, blev han till sist kyrkoherde i Bolstad i Dalsland 1669. Här avled han 1675. Med dagens begrepp kan man säga, att han slutade sina dagar som Vänersborgare!

Dagboken är synnerligen detaljerad, men det mesta i den ligger utanför det som jag här vill återge.

I februari 1636 reser han med en vän i Västergötland, passerar Halle- och Hunneberg och kommer på kvällen till Trollhättan. Dagen därpå,

den 16 febr., efter att med möda ha tagit sig över isen vid Trollhättan, "drog vij til staden Brötto". Vännens fader, som bodde där, beskrivs som "en rijk kiöpman". Och så skriver han: Thär i staden lågo tå i boorlägher en hoop besolde folck aff skottar". Alltså skotska legosoldater.

En annan uppgift, som mera allmänt kan knytas till det ovan nämnda återfinner man i Trevelyan's "History of England", tidsepok 1630-talet:

"Scotland ...sände i dessa dagar sina mest äventyrliga söner för att tjänstgöra utomlands ... som kaptener och fänrikar i Gustav Adolphs och andra protestanters kampanjer på kontinenten".

Vistelsen i Brätte för den skotska legotrupp som Gyllenius talar om var visserligen inte förrän 1636, då Hans redan vistats där i 14 år. Men vi befinner oss i tiden för det s.k. 30-åriga kriget, och man kan mycket väl tänka sig, att andra trupper av samma slag tidigare varit förlagda till Brätte. Det var ju bl.a. på grund av att staden Brätte ansågs vara svår att försvara, som Drottning Kristina bestämde, att den skulle flyttas till Huvudnäs.

Namnet Lennart Torstensson och "Västgöta Ryttare" med Olof Silverlood, som John Rumenius så intressant berättat om, är ju också exempel på hur även Västergötland, liksom stora andra delar av Sverige hade direkt kännning av det långa kriget.

Jag är fullt medveten om, att det är en ganska tunn tråd som jag här har spunnit. Men man har svårt att tänka sig, att de två helt på egen hand skulle ha tagit sig till den lilla avkrok av världen som Brätte trots allt var.

Med ett modernare uttryck kan man säga, att det säkerligen "hade gått flera tåg".

Edvard Taube

Edvard Taube född 1916 i Vänersborg. Studentexamen vid läroverket i Vänersborg 1935. Lantbruksutbildning. Efter ett 10-tal år i praktiskt lantbruk verksam inom lantbrukskooperationen fram till pensionering. Bl.a. ledamot av LRFs kulturråd, kulturnämnden i Uddevalla, Bohusläns Hembygdsförbunds och Fornminnessällskapets Vikarvarvets styrelse.

"Barndom och Arbetsliv"

Östra haga
Mellansvenska Låglandet,
Jämtland och Blekinge

–några minnen –
av
Yngve Korse

I november 1996 fick jag en knuff som medförde att jag skrev ner några minnen från barndoms- och arbetsliv.

Noteringar om familjeförhållande flöt osökt in som upplysning till barn, barnbarn och anhöriga vilka är boende långt från Vänersborg där min hustru och jag söker finna ny identitet efter 48 års kringboende i Sverige med återkomst 1982.

I detta välkända allmänna behov av identitet– *"bland stenarna där barn jag lekt"*– utgör föreningslivet en viktig del om vars betydelse Vänersborgs Söners Gille slagit vakt sedan starten under 1900-talets första decennium. Nästan årsbarn med VSG är den epok, under vilken explosions-förbränningsmotorer samt omvandling av energi i Sveriges vattenfall till elkraft medförde en utveckling till dagens samhälle, där allt färre arbetande (alla kategorier) erfordras för att tillgodose egna och ett ökande antal arbetslösas behov.

Landsbygden har avfolkats. Flyttning har skett till orter där arbete fanns. Ett måste även för de involverade i vattenkraftens utbyggnad och elkraftens distribution. Om detta har mycket och kommer mycket att skrivas. Om debatt, om beslut, om statistik, om kilowatt, mega-, giga- och terrawatt om produktion och avveckling av kärnkraft måste skrivas av bättre vässad mera kunnig penna än den jag nu håller i och knyter an till Johan Ludvig Runebergs inledning till Fänrik Ståls Sägner: *"Till flydda tider återgår min tanke än så gärna"*– och så får Stål säga om vad som förevarit: *"– Jo därom kan jag ge besked, om herrn så vill, ty jag var med."* I mitt fall under annan tid och andra förhållande gjorde, såg och kände jag ur Östra Hagas synvinkel.

Fotot är från 1920, taget inne på gården till Östergatan 33 a. Längst fram står barndomsvännerna "Ture Kakao" i hälsmössa och jag, senare kallad "Peket" (bogspröt), i sjömansmössa Bredvid Ture står hans broder Karl-Erik och vid väggen vid vårt köksfönster står brodern Evert intill mamma Elin som har broder Gösta på armen. Den bistra damen som tittar fram över axeln på dottern Signe är husvärdens hustru Natali. Hon är syster till Klara på Sjöberget -mor till Anni.

Hattmodisten Signe hade en äldre syster Rut samt bröderna John och Hjalmar. De byggde båt på gården och var inbitna seglare. Hjalmar spelade dragspel. En låt: *Arholmavalsen*. Familjen bodde i andra våningen. I första, brevid oss mot norr bodde Tures familj. Hans far Oskar, arbetade i skofabriken och blåste bastuba under fritiden. Äldste sonen Harry blåste saxofon i "Six Man Jazz".

"Min far K. V. Johansson arbetade i tändsticksfabriken och var chaufför åt disponent von Nolting när den ordinarie var ledig. Jag vill minnas att antalet bilar i staden då ej översteg antalet av två händers fingrar.

Min fars första hustru och andra son dog när min halvbror Folke var två år. Folke och "Ejnar Baggen" var kusiner.

Folke och jag fick på lärares inrådan gå i läroverket. Mor och far hyrde ur ett av två rum. Min mor Gerda, hade där en liten matservering. Jag minns en inneboende som reste i omgivningen som artist. Slog spik i plank med bara handen, rätade hästskor och böjde rundjärn runt låret. Pappa som tränat lite i randiga trikaer som ung visade samma färdigheter utanför vedboden.

Artisten tog med sig fars kundskapskälla *Stora Trolleri-och Drömboken* när han flyttade. Mor genomgick Gotthardska Handelsskolan, startade "Nya Sybehörsaffären" i det lilla trähuset i nordvästra hörnet av Kronogatan/Östergatan.

Kompanjon blev Ejnars mor Ebba som var änka och min fars svägerska. Ägare till trähuset och det brevidliggande stenhuset i tre våningar, Kronogatan 52, var svenskamerikanen K.W. Andersson. Han drev där speceri- och mjölkaffär.

Föreståndare, sedan K.W. Andersson hade köpt Qvantenburgs egendom i Bolstad vid Dalbergså, var Gustav Andersson, som efter ett missöde när han klev ner från en hyllstege i affären fick tillnamnet "Hopp i Såpa". Efter K.W. Anderssons död 1925 övertogs speceriaffären av min mor och Gustav Andersson. Vi flyttade in i stenhusets andra våning och min far blev förmyndare för K.W. Anderssons, med mig jämnåriga söner, Karl och Klein, vilkas moder var död. De blev mina fosterbröder.

Några år senare överlät min mor sin del av Sybehörsaffären till Ebba. Affären lever nu vidare under namnet "Hagaboden" i Nordöstra gaturkorsningen. Ebba med barnen Elsa, Ejnar och Ejda bodde i gårdshuset till skräddare Nordströms fastighet som låg mitt över gatan till vår bostad i 33:an. Söder om oss bodde skomakare Hjalmar Borg som extraknäkte som blomsterodlare i förgården till sina hus .

Borg hade en dotter som hade en friare som ibland hade svårigheter med att smyga hem efter sena besök när grinden var fastbunden och vi låg i Nordströms port och väntade ut honom. Norr om oss bodde i "Karl till Saccaus" hus "Edit på Bolaget". Edit var änka efter Karls son, lokförare Johansson. Det var föräldrar till de väluppföstrade bröderna Gunnar, Nils, Kurt och Sven.

Edit sjöng och agerade storstilat, även så sönerna. Gärna Taube-melodier. De hade på något långt och okänt sätt anknytning till Taube. Våra familjer umgicks. I den fastigheten bodde Viktor, som ej passade in i vilda lekar men startade HSB i Vänersborg och på så sätt blev "lokalpamp". Det var gott om poliser förr. Norr om Karl till Saccaus låg skräddare Åströms hus. Där bodde polis Anton Lundgren, kommunalfullmäktig och landstingsman av stora mått, kallad "Armar och Ben". I

Nordströmsgården bodde polis Sylwén som bevakade fruktträden bakom hagtornshäcken.

Vilket härligt minne som träder fram. Höstvinden böljar bland häckens gyllene löv. Framför denna står en dragspelande gårdsmusikant och zigenarfader med sin fiolspelande dotter och låter "Mustalainens" vemod smeka öronen på en andäktig lyssnarskara. Bland andra Jens och några till ur "Albin Målarens" musikaliska familj.

Anders Petter, hans hustru Soffi och dottern Gerda som också bodde i Nordströmsgården, ägnade sig åt andra odlingar än fruktträd. De bodde i det stora tegelhuset på Östergatans västra sida. Anders Petter var cykel- och allehandareparatör hos järnhandlare Gadde i dennes Eskilstunabod vid Kungsgatan. Soffi var finstrykerska, stärkte skjortbröst, kragar och manschetter.

Gerda förestod en tvättnrättning i staden. Ibland sågs familjen med okända söndagsklädda komma och gå genom den överbyggda porten. Oftast vid tillfällen då väckelserörelsen "Efraims Budbärare" hade sammankomster i IOGT-lokalen vid Vallgatan. Jag ser för mitt inre och känner bardomens söndagsstämning för den värdighet som dessa efterföljare till Charles Lees väckelserörelse medförde.*

Nordströmsgården omfattade utöver tegelhuset ett söder om detta beläget tvåvånings trähus samt ett liknande inne på gården.

Tegelhuset hade stora källarutrymmen för vedbodar med jordstampade golv samt en tvättstuga. Det var Anders Petter som höstkvällar under våra lekar förmanande motade ut oss ur källarens gömslen.

Soffi hade innan namnet arbetsskada var i bruk i sin nuvarande betydelse förvärvat en sådan. Handen hade delvis stelnat i en ställning från

*Om väckelserörelsen och dess upphovsman Dr. Charles Lee har jag ur Lagunda Hembygdsförenings minnesskrift Migrationsåret 1996 inhämtat att Charles Lee (1840-1926) är identisk med Carl August Lindqvist, son till sockensmeden, som omkom vid skeppsbrott utanför England ett halvår före sonens födelse.

Carl August hade med sin moder och en broder en svår uppväxt i Sverige. C-A sparade pengar som snickare och emigrerade till Minnesota. Där i S:t Paul enrollerades han i Nordstatsarmén och blev sjukvårdare. Efter fredsslut 1865 utbildade han sig till läkare med examen 1869. Han antog då namnet Charles Lee. Hans religiösa inriktning ökade. Vid en predikan träffade han Julia Dedon som blev hans maka.

Julia (1852-1927) var sjätte barnet till en småbrukare från Östergötland som emigrerat till Chicago i Minnesota 1865. Hon hette före namnbytet Ulrika Johansdotter. Makarna skrev böcker. Charles skrev och musiksatte sånger. De startade tidningen "Stjernan och Spiran" som under många år utgavs på svenska i Chicago och vann spridning där liksom i Sverige.

1881 återvände makarna till Sverige där de stannade i fem år och verkade för Lees bibeltolkning inom "Efraims Budbärare". De for sedan ytterligare fyra gånger mellan länderna före sin död i Chicago.

greppet om strykjärnets handtag. Dottern – Gerda – var begåvad med en ovanligt vacker sångröst och sjöng under väckelserörelsens sammankomster som även förekom i Uddevalla m fl platser.

Tvättstugan som även hyrdes av kringboende var försedd med en stor vedeldad gjutjärnsgröta. Fuktig vattenånga från denna fyllde tvätt-dagar utrymmet och tillät endast sparsamt ljuset att sila in från det lilla källarfönstret mot gatan. Utmed väggarna stod tvättbänk och träbaljor på cementgolvet.

Söder om Nordströmsgårdens trähus vid Östergatan låg gården till "Svenskamerikanarens" tvåvåningshus i hörnan vid Kronogatan där "Nya Sybehörsaffären" inrymdes. Utmed Kronogatan låg det tvåvåningstegelhus som inrymde speceri- och mjölkaffär. Utefter gårdens norra sida och med ett trångt prång till Nordströms låg den för mjölkaffären nödvändiga stora isbinge som med upptagen is från Skräcklan under skyddande inpackning i sågspån, lager för lager utgjorde upplag för den is som var ett måste för kylning av mjölken vilken förvarades i 50-liters flaskor vilka stod kringflutna av is i affärslokalens vattenbassänger.

Utmed Östergatan kringgårdades gården av ett högt träplank. Där hade bönder från Dalsland mat- och viloplats för sina hästar när deras ägare i speceriaffären växlade smör och ägg mot specierier. Efter andra affärsbesök i staden och inte sällan ett till "bolaget" –startades hemfärden med en av "Hopp i Såpa" bjuden och påtänd cigarr: "Havanna nummer 2"

I huset mellan skräddare Nordströms och skomakare Svärds bodde familjen Gillberg samt i andra våningen änkan Tora Kling. Äldste sonen var fotbollsspelare i USA. Valle blev elektriker och hade elaffär. Karl-Otto var min klass- och barndomsvän. Han byggde sig en kanadakanot, blev ingenjör hos VIAK. Karl-Otto hade liksom de blivande kioskägarna Carl-Erik Claesson och Gösta "Fingal" och senare kyrkovaktmästare, Thure Högborg, varit anställda i omtalad speceriaffär.

Själv lyckades jag efter många veckors cykelturer till Kungliga Vattenfallsstyrelsens kontor för Göta Älvs-arbetena vid Nyebro forcera den under depressionstider allerstädes uppsatta skylten "Arbetsstyrkan Fulltalig" och trötta ut civilingenjören, kaptenen i Väg och Vatten, Gustaf Björkman.

Depressionen blev bara värre. Den 24 oktober kom den första svarta börsdagen i New York. Året var 1929. Jag hade slutat skolan och var fyllda 16 år när kapten Björkman den 5 november etablerade kontor i Sjöbodavillan och anställde mig som kontorsbud. På Sjöbodas ägor

skulle i samband med Vänerns reglering och vattenkraftsbygget vid Vargön grävas en kanal.

Arrendatorn hade hållit auktion och flyttat. Han hette Karlsson och var Clarie Perlingers far. Kapten Björkman var inte svår att arbeta under. Han var hetlevrad och rökte trettinian Turk ur en gul pappask varje dag. Han bodde i Källshagen-villan med familjen, sågade och högg sin ved. "Trestjärniga Johansson" från Lilla Edet blev min läromästare i kontorsrutiner. Jag var även postbud till och från Vargön. Roddes dagligen över älven vid färjeläget intill Fredrikslund av färjekarlen som senare lade sitt trötta huvud på en bit dynamit försedd med kort stubin och tände på.

"Trestjärniga Johansson" hade problem med pantbanken. Vid ett besök i staden hade han etablerat närkontakt med "Armar och Ben". Johanssons handstil var skön kalligrafi som flöt fram ovan arkens linjer. Kassören Isberg, även han från Lilla Edet och där avslutad kraftstationsbyggnad kom vid avlöningsdagarna till Sjöboda med rätt att bära pistol. Isberg delade från ett bord i det fria ut kontanter som prickades av på en lista. Fjärdingsmän dök upp och kasserade in efter andra listor.

Jag började utbilda mig i Vänersborg Tekniska Aftonskola. Vi var ett 25-tal elever i Edsgatelogen (IOGT). När vi slutade var vi tre i civilingenjörens ungarlsrum. Efter en mycket kort tid överlämnade kapten Björkman Sjöbodakanalen till civilingenjören Werner Söderlund. Björkman blev chef för kraftstations- och regleringsdammsarbetena i Vargön.

Till Sjöboda anlände från firma Menck- och Ham-brock, Altona/Hamburg, i demonterade delar den gigantiska grävmaskin som i ELA-rubriker fick namnet "Den Stora Brödtjuven". Dess jättelika "spade" rymde fyra (4) kubikmeter och kunde göra

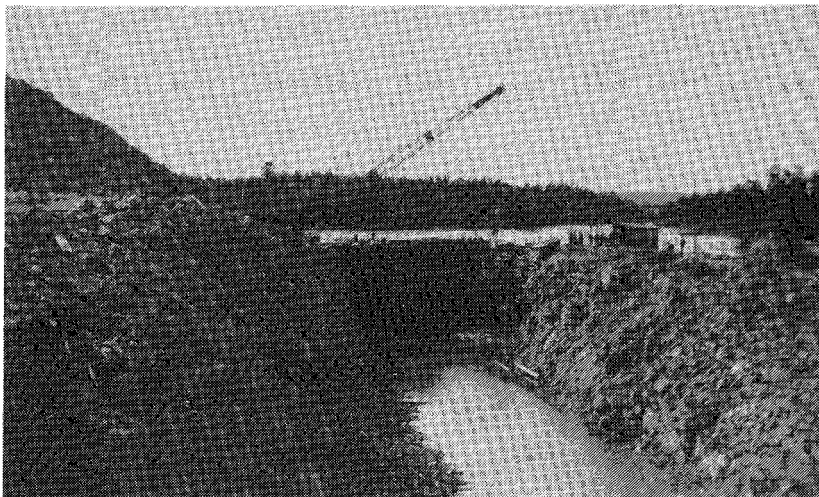
- Här står barndomsvännen Gösta Filipsson såsom mått intill "Brödtjuvens" höga larvband. Maskinen drevs elenergiskt.

200 mans arbete. Vi erinrar oss att det rådde svår arbetsbrist. Den blev mycket djup efter det att Ivar Kreuger med ett pistolskott släckte sitt liv på ett hotellrum i Paris den 12 mars 1932. Börsaktier föll som korthus. Tändsticksfabriken slog igen.

Söderlund tilldelade mig uppgiften att språkligt och i övrigt bistå den tyske montören under maskinmontaget samt att skaffa en ersättare som kontorsbud. Det senare var enkelt. Min fosterbroder Klein.

Så kom en kamrer från trollhättekontoret och lärde mig förrådsrutiner. Rekvisition och inköp av material och materiel skulle ske genom honom. Som medhjälpare i förrådets skötsel fick jag välja en äldre knekt som arbetat i Bodens fästning. Där hade han olyckligtvis blivit av med tre fingrar på höger hand. Pinkat på en trasa och virat om. Det läker bäst så, lärde han mig.

Vi byggede hyllor i arrendatorns tomma uthus. Det blev snart för litet. Grävmaskinen krävde stora robusta schackels, bultar, wires, kättningar, tänder till skopan m.m. Arbetslagen skulle förses med maskiner och borr för bergborrning, spadar, skyfflar, korpar, skiftnycklar, spett, m.m., m.m.

- Berget under och på ömse sidor av fångdammen i kanalens södra ända skulle sprängas. Det gick åt 1.305 kilo dynamit - nästan en månadslön - 65 kr och 25 öre. Den salvan i berget hade minerats av dykare på utsidan av fångdammen och på vanligt sätt innanför av tillkallad expert från NitroNobel. Det var den 1 juli 1931.

Maskiner, pumpar, motorer hyrdes in från Vattenfalls centralförråd i Västerås. Allt skulle vi hålla reda på, inventera och skriva reversaler om vad som skulle dragas av vid ackordsutbetalningar. Dit hörde även ett extraknäck som jag agnat in själv. Jag blev ombud för NitroNobels sprängämnesupplag som av polismyndighetern förlagts till Viksängsidan av kanalen. Detta var bra, ty dynamit och tändhattar kom per järnväg till Vargön och kunde sedan köras med häst och vagn - förande röd flagg- till upplaget, av en bonde från Viksängen.

Min månadslön var vid starten 75 kronor. Som ansvarig för sprängämnesupplaget och distribution hade jag 5 öre per kilo dynamit från NitroNobel.

Jag var nyss fyllda 18 år och nyförälskad sedan midsommar. I oktober blev jag överförd till kraftstations- och dammarbetena i Vargön. Utredningar, vattendomstolsförhandlingar om Vänerns reglering pågick. Massor av förhandlingar med alla jordägare runt Vänern. Vänern, en av jordens 20-25 största sjöar. Ett gigantiskt vattenmagasin som varje sekund året runt genom Göta Älv släpper ut i medeltal 540 kubikmeter vatten.

Enligt vattendomsbeslut får Vänerns vattenstånd variera mellan 43,16 och 44,85 meter över havet. D.v.s 1,69 meter. 540 kubikmeter vatten som varje sekund i medeltal faller 44 meter på sin väg genom stationen i Vargön, Trollhättan och Lilla Edet. Det är en enorm energimängd. I jämförelse härmed är "Brödtjuvens" energibehov en försvinnande liten del.

Vargöns vattenkraftstation invigdes den 30 maj 1934. Där hade jag utbildats till millimetersutsättare i höjd och plan, varit armerings- och betonggjutningskontrollant, ackorduppmätare och löneuträknare.

1933/34 var jag i Nordre älv mellan Kornhalls färja och gamla Kongahälla såsom utsättare och skiftbefäl med om- och anläggning av en skärm tvärs över älven för att vid behov kunna stänga av utflöde från Vänern genom älvgrenen väster om Hisingen. På detta sätt kunde vattenföringen göras större öster om Hisingen där älvgrenen behåller namnet Göta älv.

Det hade nämligen visat sig att vid utsläpp av lite vatten så trängde det tyngre saltvattnet från havet utmed älvbotten in till Göteborgs färskvattenintag vid Alelyckan strax nor om Göteborg. Det var bråttom. Jag skulle ej få åka hem och gifta mig. Arbetet var riskfyllt. Det bedrevs på skift. Ett 20-tal dykare var igång. Brottsjöar uppstod när stormar drev in vatten från havet till möte med älvens utflöde, ibland med drivande isflak, Efter inledande utredningar under 1920-talet och

arbeten i etapper kan vattenmagasinet Vänern nu regleras genom utflöde i älven vid Vargön mellan ca 100 och mer än 1 000 kubikmeter vatten i sekunden.

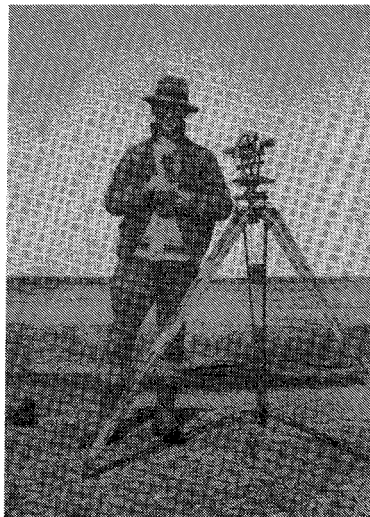

Mitt första självständiga ansvarsarbete kom före medverkan vid skärmanläggningen. Det var den självregistrerande vattenståndspegel som är belägen vid Vågbrytarpirens landsfäste i Skräcklestranden intill Norra skolan. Dykare grävde en rörgrav ut till djup som ligger under lägsta dämmningsgräns och via ett nedlagt rör i graven ledes vattnet in till en flottör i Pegelhuset.

Med wire förs flottörens nedväxlade rörelser över till en urverksdriven cylinder, där en bläckskrivare ritar upp vattenståndet på ett papper med angivna höjder över havet. Liknande peglar finns vid Sjötorp och norr om Mellerud. De senares sammanställda medelvattenstånd är en källa för Vänerns reglering. Bevis för att denna håller sig inom tillåtna värden.

Efter giftermål i februari 1934 deltog jag under våren i uppmätning och kartläggning av Göta älvs botten och stränder genom det så kallade Älv-suget.

Sedan rullade det på med vår familjs

flyttning mellan olika arbetsplatser. I början av maj 1934 anländer jag till Malfors vattenkraftanläggning i Motala Ström i Ljungsbro. Våra möbler kom med Göta Kanalbolagets båt till Ljungs Västra bro där jag hyrt en bostad intill kanalen. Skiftgång vid betonggjutning i stationsbyggnaden och den friliggande betongrännan för ledning av Motala Ström till turbinerna varierade med utsättningar, uppmätningar, löneuträkningar och arbetsledning vid en mäktig jorrdamsutfyllnad för att höja strömmens vattenyta ovanför stationen.

Arbetschefen Karl Tjulander tillämpade här senaste amerikanska metoder med bulldozer och dumpvagnar till snabbt och ekonomiskt lyckat resultat. När vattenkraftstationen startades, uppstod enorma skakningar i byggnaden. Hjärnor funderade. Stabiliseringar, stagning med stora järnbalkar prövades. Till slut inkallades en professor Myntzing från Tyskland. Sömngångarmässigt gick han omkring i maskinsalen. Otillgänglig för tilltal.

Sänk rotnors lagring på turbinaxeln! Det rörde sig om millimeter. Och så, problemet var löst. Så följde för min del att leda arbetet för höjning av Kungs Norrby sjös vattenstånd för att skapa större regleringsmagasin till kraftstationen. Spontad plank pålades ner i stränder. Lera grävdes ur åkermarken med träspadar som då och då doppades i vattenhink brevid. Den lastades i skottkärror och rullades upp till vallarna och stampades intill spontplankens vattensida. Innanför vallar byggdes pumpstation för att lyfta dikesvatten över vallen ut i sjön.

Nästa flytt blir till Borensberg. Nu gäller det restaurering av Näs kraftstation som ligger i Motala Ström, strax efter dennas utlopp ur sjön Boren. Turbinernas betongvattenvägar skall förändras, förstärkas och strömmens ledning förbi stationen vid behov skall ändras. Allt för att vinna bättre effekt. Dit hör även sänkning av strömmens vattenyta nedströms genom bottenrensningar. Och vad är det som "flyter" upp i prämar på Göta Kanal – jo, en demonterad "Brödtjuv". Med en av tvillingbröderna Bellman – Henry, som tillsammans med brodern Knut och ingenjören Åhs var de som grävde Sjöbodakanalen.

Åhs blev kvar i Vänersborg och etablerade sig som egen byggmästare. Knut Bellman fick ansvaret att leda utförandet av viadukten över järnvägen i Mariero. Vilka relationer. Träspadar, skottkärror och landgångar. Maskin med slängskopa som kastas ut i strömmen och tager med sig fyra kubikmeter jord och sten upp till land. Låt tanken göra jämförelse. Stenåldersyxan som troligen kom till användning genom hela 1500-åriga bronsåldern in i tidig järnålder.

Ett annat uppdykande som är värt att minnas – år 1938. Mr Cham-

berlain dyker upp med papper: "Fred i Vår Tid". Jo-Jo. Upp och ner. För egen del blev det ner. Ner i Motala Ström iklädd gammaldags dykarkostym med glasförsedd kopparhjälm och skor halvsulade med blytackor. En lustfylld upplevelse i klart vatten för kontroll av dammluckor.

Sorglig var begravningen efter stationsmaskinisten som i sin iver brändes till döds av utgående elledning. Begravningen i Klockrike kyrkogård, där tidigare maskinmästare Hanssons son, skådespelaren Einars stoft ligger i den grav, som alltid erhöll röda rosor vid Greta Garbos besök i hemlandet.

Sommaren 1938 flytt till Stadsforsen i Indalsälven, Jämtland. Vi bor i hotellet i Bispgården. Som vanligt: stationsbygge, Jorddammar, betongdammar, formbyggnader, betonggjutning. "Trestjarniga J-son" är där. Fastnar i hotellet i Sundsvall. Kär i en sköterska. Inga pengar. Ringer mig och säger: "Jag har en sparbanksbok för semestern i skrivbordet, bryt upp, lägg i kuvert och skicka med bussen."

Under hösten flyttar vi till Trollhättan och bosätter oss i Stavrelund. Nu gäller det att spränga ner Hojumstationen i skyddat läge i sömborrat berg. Stationens väggar skall bevaras oklädda i en imponerande maskinsal. Det kommer nytt uppdrag. I Lilla Edet skall jag taga över arbetet efter dåvarande arbetsledaren som skall i väg på annat håll. Mitt kontor är förlagt i slushuset. Nedanför skall anläggas kaj av betong som skall undervattengjutas i former, byggda av dykare. En kortare sträcka av kanalen skall muddras för mer djupgående fartyg.

Så kommer krigsutbrottet, 1939. En militärkapten med liten vaktstyrka anländer. Han visar papper: "Här skall vi vara". Det är bara att ge sig i väg. Jag hyr in kontoret i hotellet vid bron och ringer Gustav Björkman som kommer ner till Edet från Trollhättan. På slusskanten får jag bevittna en ordväxling så spån och stickor ryker. Det slutar med Björkmans ord: "Å så stinker du cognac också". Därefter får jag besked.

Mudderverket – skandinavians största – är på väg. Se upp med muddermästaren – han dricker! De kom. Föregicks ljudligt av skakningar i skopornas Pater Nosterverk. Allt gick väl. Även om jag fick en aning om "skogsstjärnan" i stället för det tidigare ordbytets cognac. Bäst med stickor och spån direkt.

Erfarenhet av sjömän fick jag i Nordre älv. En skeppare levererade grus som lastades i Dösebacka och lossades i skärmläget i älven i Nordre älv. Där visade sig att vi hade olika uppfattningar om hur det skulle gå till. Han ville bara vräka ur lasten medan jag hade ansvaret för att gruset hamnade i rätt läge och höjd.

Mitt skift. Strålkastare över älven. Skepparen överdrev förstås. Men han sa: "stoppar du lossningen en gång till så kastar jag dig i älven" Nästa försök: "Det är kallt, skall vi inte gå under däck och värma oss?" Sjömän? Det gick illa för mudderverket som slet sig från förtöjningar i en storm vid Fårösund i Östersjön. En del av besättningen förolyckades.

Lilla Edet alltså. Vi bodde i Trollhättan. Jag pendlade, hade en Monark-moped med Ilo-motor och smög i bensinrestriktionstider fram och åter utefter Hjärtumsidan vid veckosluten. Efter kajbygget åter till Hojumsstationen i Trollhättan. Det grävdes grus ur Hojums varp för betongtillverkning. Fullt med bark som måste bort. Det byggdes tvättinrättning.

En morgon 1940 kommer kapten Björkman, får se mig och ropar: "Tyskarna har gått in i Norge. Jag har haft kontakt med Stockholm. Vi skall spränga tunnlar för oljeförråd. Gå in i berget här några meter, vik av mot söder några meter och sedan tillbaka igen. Räta vinklar." Bland annat: Rivning av ljuslanterninerna på Olidesstationens tak och förstärkning med granit. I kraftverkets ställverk dammade en maskinist av instrumentpanelen och kom när knappen som öppnade dammluckan vid Strömskarlsbron. Ja, alla har ju sett fallens dagar. Full panik i Hojums varp och stationens tunnlar. Springande, simmande människor. Dränkta maskiner och bilar. Ingen människa kom till annan skada än skrällen under simturen. Stickor och spån – Björkman och kraftverksdirektören.

Vi är nu fyra i familjen. En dotter föddes i "Maria-Alberts" i december 1939, när jag var i Lilla Edet. Från och med den 23 december 1940 blir jag stationerad i Kattstrudeforsen vid Indalsälven i Jämtland. Där vid älvkanten stod en röd liten stuga med alla bekvämligheter och tog emot oss. Energibrist råder i Sverige. Kallt, kallt och återigen kallt. Mer än 30 grader vecka efter vecka. Kraftstationslägret kläddes in med spännpapp från Hissmofors. Koksgrytor brann i treskift. Det måste vara värme grader för att gjuta betong.

Jag hade haft förmiddagsskift och var under kvällen på besök hos en kollega Westin som spelade piano, **Gluntarna** "...där flammar Sirius, där Orion". Då ljuder brandsignal och vi störtar ut. Papptältet brinner. Den sköna snäckan, formen för vattnets väg till turbinen, står också i ljusan låga. Brandkårer från Krokom och Östersund tillkallas. Arbetsplatsens egen fungerar ej. Inte heller de anländande. Is i alla pumpar och ledningar. Arbetschefen Karl Tjulander gråter. Ett stort streck i den forcerade tidsplanen.

I mars 1941 föddes vårt tredje barn och i september 1942 vårt fjärde.

Gengasdrift, snabbresor till Östersund, Inga matproblem trots ransoneringstider. Jag hade kaniner, bonden hö och ur älven hämtade jag harr, öring och sik utanför stugknuten, Fiskekamrater var konstnärsparet, grannarna Doris och Göte Hennix som var lediga från ABF-skolan i Stockholm, där de var lärare.

Göte hade fått ett mäktigt uppdrag. En jättestor "al fresco" i stationens avlastningshall. Jag fick gratis undervisning i det avkopplande måleri som jag började i Borensberg. G Westerberg tidigare arbetschef i Trollhättan var nu överingenjör vid Vattenfall i Stockholm. Även han målade, liksom dottern som gått för Otte Sköld och efter en tids studier i Paris – nu var gift och bodde vid bygget – gav mig råd och anvisningar.

1943 var Kattstrupestationen färdig. Jag var siste man kvar där och i början av året flyttade vi in i vad som sedan skulle bli maskinistbostad i Midskogsforsens vattenkraftstation, några mil nedströms om Kattstruforsen. Alltså fortfarande Indalsälven och Jämtland. Som vanligt, men på grund av isolerat läge, krävdes allt mer av sociala inrättningar affärer, skolor, post, o.s.v.

Omfattande skogsavverkningar i blivande uppdämningsområden – vägbyggen – annars det vanliga. Grävning, sprängning, dammbyggnader, maskinstationsbyggnad med sina turbiner och generatorer. Ställverk för utledning av energi, transformatorer, kraftledningar. Att tämja norrlandsforsar har sina särskilda besvärigheter, beroende på de stora vattenföringar det är fråga om i älvarna efter snö och issmältning. Upp till 2.000 kubikmeter i sekunden är ej extremt. Tunnelinslagen är alltid riskabla.

Trots stor omsorg med omfattande skrotning av berget vid mynningen av en avloppstunnel, inträffade lång tid efter inslaget ett förödande ras när ett nytt skift gick på för att lasta ut föregående skifts sprängsalva. Stora block rasade efter skakningar från den senaste sprängningen. Fyra man dödades. Det berörde mig särskilt djupt då en av dem dagen före berättat att hans fästmö var och hälsade på. De hade plockat bär. Skulle förlova sig. Mannen hade som pojke varit som det hette vallhøling på en gård i Gestad socken i Dalsland där han efterträddes av sedermera landslagsboxsaren Anders Wennberg. Arbetschef Tjulander grät floder.

Tjulander blev efter sina anläggningsår kanaldirektör i Trollhättan .

Våren 1943 får jag brev från en tidigare chef, nu gatuchef i Örebro stad. Byggnadschef där är Edmar Albert från Trollhättan. Jag lovades två åldersgrader direkt om jag kunde komma snabbt och taga hand om ett oljehamns- och kajbygge vid Svartåns utlopp i Hjälmarén. Jag fick

Tjulanders löfte att sluta efter 14 dagar och antog Örebro-villkoren. Men min närmaste chef sade stopp. Han krävde att jag skulle gå uppsägningstiden ut om ej accepterad ersättare kunde anställas. Nu var det min tur att gråta. Inne i Tjulanders kontor, av ilska! Löfte var ju givet. Tjulander talade med Stockholm, talade med Örebro och efter kompromiss skulle jag börja i Örebro om en månad. Så blev det.

1945 byggde vi oss där ett litet hus. I Örebro bodde mina fosterbröder Karl och Klein som med sin syster Gladys man var innehavare av en wellpappfabrik. Allt var uppåt. Sverige gick för fullt – trots och tack vare det andra världskriget.

Efter fredslutet i maj 1945 talade kommunalpolitikerna om att nu var skördetiden kommen. 1947: kajbygget var färdigt. Husbygget var färdigt. Det blev lite trist med vatten och avloppsledning i spontade rörgravar. Men så i början av 1947 kommer ett brev som spred glädje.

En f.d. chef skriver från Växjö: Vi beder dig taga del av bifogade ritningar till ett vattenkraftstationsbygge i Ronnebyån. Jorddamm förlägges i en ravin tvärs över ån. Vattenytan skall höjas 23 meter framför den och regleringsmagasin skapas. Kraftstation nedspränges till skyddat läge med till- och avloppstunnlar i berg. Bottenrensningar nedströms. Vi inbjuder till besök på platsen för att taga del av våra planer.

Min hustru och jag läste om brevet, tittade på varann och som vanligt lyste samförstånd ur ögonen. Snart satt jag på tåget till Olofström där en direktör tog emot. I f.d. prinsessan Sibyllas bil bar det iväg till blivande kraftstationsläge i otillgänglig snapphanebyggd. Vid återkomst till Olofström lätt måltid – kaffeprat. Direktörens hustrus intuition skulle gå före anställnings- och löneförhandlingar. Resultat: Vi sålde huset i Örebro och verkade i Blekinge till våren 1949.

Barnen växer upp, tre går redan i skolan. Jag har sökt och erhållit anställning vid Västerås stads Tekniska Verk. Familjen behöver lugnare förhållanden. Det var ansvarstungt med den höga jorddammen med dess grundläggning i en krosszon i berget. 100 meter lång tunn betongvägg tvärs över ån omgiven av stampad lera, jord och stenfilter på ömse sidor. Dammen håller än. Jag sover gott.

Västerås – rikets 5/6:e stad, ca 110.000 personer – var framåt. Hade bra skolor och skiftande möjligheter till val för det uppväxande släktet. Tekniska verkets chef var synnerligen kreativ. Här skapades som första kommun i lan-

det vad som nu är allmänt – fjärrvärme. Tidigare distribuerade verken producerad gas, el, vatten och avlopp.

När jag 1978 nådde pensionsåldern (65) och slutade som en bland många ingenjörer och barnen var utflugna ur hemmet, trodde min hustru och jag att vi gjorde vår sista flytt. Nu till Stockholms skärgård – Roslagen. Det skulle bli slutstation för vår verksamhet mellan Västerhav och Östersjö. Det mellansvenska låglandet med sina vatten – Göta och Nordre älvar, Vänern, Boren, Motala ström, Kungs Norrbysjön, Hjälmarens och Mälaren samt några utvikningar till Jämtlands indalsälv.

Med icke. Hembygdens dragningskraft är stark. 1982 återvänder vi två, som 1934 lämnade Vänersborg, såsom Hildur och Yngve Johans-

Här står min farfar 31 december 1928 – nyårsafton – och fyller 90 år såsom "BroErik" utanför sin stuga i Blåsut vid vägen som efter honom kallas Brovaktarbacken. Han kom som 20-åring från Bolstads socken och slutade efter, som det heter, lång och trogen tjänst med medalj från UVHJ, där han var brovakt vid järnvägen över Gamla Hamnkanalen. Bredvid "BroErik" står sonen "Kalen" kallad, min far, K.V. Johansson, född 1886, samt jag, född 1913, då Yngve Johanson.

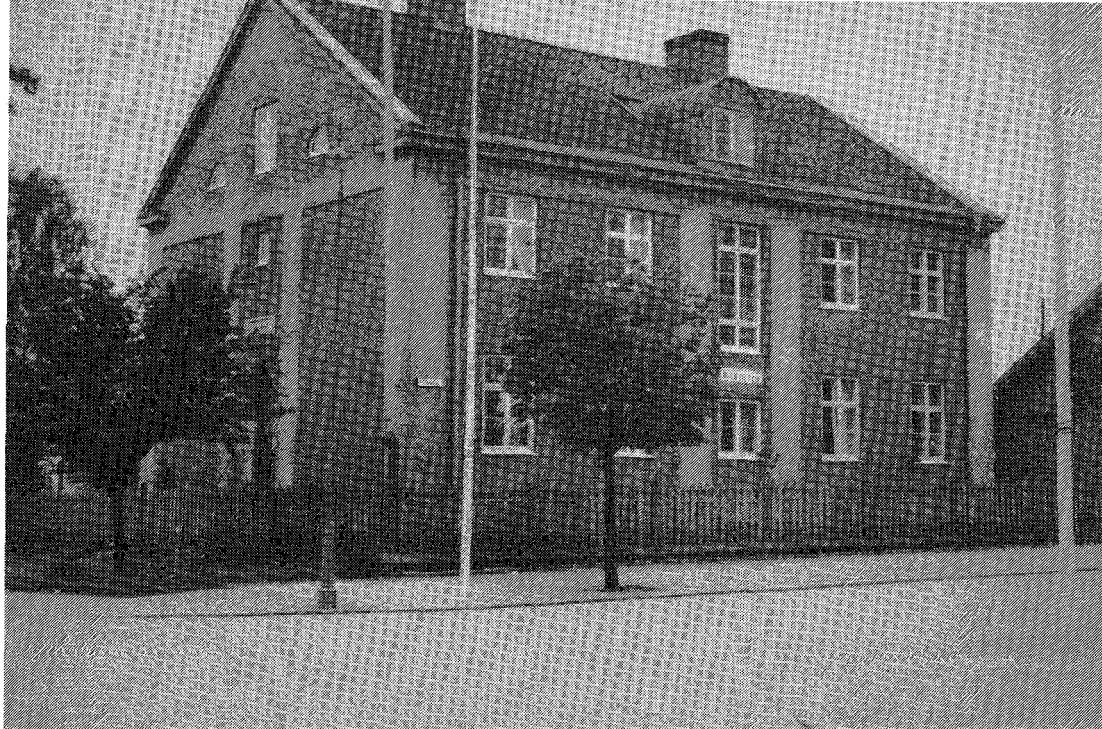
son, återbördade såsom Hildur och Yngve Korse, sedan vi i början av 1950-talet i ett brevkort till Statistiska Centralbyrån begärt att för oss och barnen få byta till namnet Korse efter min mors släktgård Korserud vid Dalslands kanal. Beviljat svar efter en vecka. Bara att lämna in papper till Pastorsexpeditionen. Så enkelt. Förr nödvändiga till – öknamn försvinner.

– Hem- och Hushållsjubelfest i Stadshusets festvåning 1988. Där upplivar min levnadsledlagarinna och jag minnet av nyårsbalen 1931, när hon som fästmansgåva fick den väska som likt vårt äktenskap håller än efter 65 varv av resa runt solen hand i hand.

Vänersborg 10 november 1996 i samförstånd

Hildur och Yngve Korse

Kring Vänersborgs Söners Gilles Ålderdomshem

av
Stellan Granat

När Vänersborgs Söners Gille bildades 1905 väcktes omgående av bankkamrer Hjalmar A. Lindedal, en av gilletts grundare och tillika dess förstekassör, förslaget: "--- att söka få till stånd ett ålderdomshem, där de gamla efter fullgjort livsverk, befriade från bekymren för det dagliga brödet, skulle kunna mot en billig penning få i lugn och ro tillbringa sin levnads afton ---". Det sades också att där kunna bereda plats "--- jemväl för andra åldringar såväl män som kvinnor dock med företräde för dem i Vänersborg födda ---" i den mån platserna inte helt skulle komma att utnyttjas av gilletts åldriga medlemmar. Det skulle dock dröja många dryga år innan denna filantropiska strävan skulle krönas med framgång och omsättas i praktisk handling, men den 1 april 1922 mottogs de första pensionärerna. Hemmet var beläget i sydöstra hörnet av Edsgatan-Norra gatan med adress Edsgatan 53. Åtskilliga var de äldre personer som där fick sitt hem under de nästan 30 åren ålderdomshemmet fungerade som

sådant. Inte minst samhällsförändringar inom det sociala området, vilka man ej kunnat räkna med i seklets början, ändrade förutsättningarna för denna verksamhet och ålderdomshemmets verksamhet upphörde med utgången av år 1949. Byggnaden kom därefter från 1950 att utarrenderas som pensionat under namnet "Hotell Gillet". År 1986 upphörde även denna verksamhet och fastigheten försåldes till privatperson som lät bygga om huset till privatbostäder.

När förslaget framlades för gilletts entusiastiska styrelse såg möjligheterna till vård och omhändertagande på ålderns höst fullständigt annorlunda ut än vad vi i våra dagar föreställer oss. I Vänersborg fanns inte förrän långt fram på 1900-talet någon inrättning som man kan beteckna som ålderdomshem i någorlunda modern mening. Vad som fanns tillgängligt var stadens fattiggård eller försörjningshem som det också kallades. Det hade uppförts på Holmängen öster om staden och invigts 20 december 1880. Till denna fattiggård intogs de allra mest vanlottade och fattigaste inom staden samt några föräldralösa barn jämte ett antal sinnessjuka personer för vilka uppfördes en särskild, mindre byggnad bredvid fattiggårdens huvudbyggnad. Hela denna anläggning ersattes med en ny fattiggård/försörjningshem på landeriet Hanslunds ägor 1914. Vid båda dessa anläggningar kunde man bedriva jordbruk där de som orkade skulle delta i arbetet.

Dessutom fanns Sandmarkska stiftelsen i sydöstra hörnet Edsgatan-Gasverksgatan. Stadsläkaren m.m. i Vänersborg, Gudmund Sandmark (1773 - 1850) hade i sitt testamente förordnat att av hans kvarlåtenskap skulle avsättas en större summa för uppförande av *"sunda och tjänliga bostäder åt sådane åldrige och torftige till arbetareklassen hörande personer, vilka själva saknar förmåga att skaffa sig dylik bostad."*

Dessa inrättningar var givetvis till gagn för stadens fattige men vad som saknades var någonstans där borgerskapets och medelklassens åldrade personer kunde få bostad och tillsyn, i synnerhet då de var ensamstående. Något sådant fanns inte tillgängligt.

Samtidigt förändrades samhället som sådant såväl ekonomiskt, tekniskt, socialt och inte minst demografiskt. Under det slutande 1800-talet bidrog den framväxande industrialismen och urbaniseringen att släkt och familj inte längre i alla lägen var samma sammanhållna grupp hos vilken det var naturligt att få vård och husrum i livets slutskede när det skulle ha behövts. I de växande städerna var det inte alla familjer som hade utrymme för att ta hand om mor- och farföräldrar och andra ensamstående äldre släktingar.¹

För människorna i medelklassen hade det sociala skyddsnätet inte

hunnit skapas och växa ut. Naturligtvis var inte heller fattiggårdar och försörjningshem alla gånger av utformning och omfattning som var tillräcklig.

Ett sätt att bidra till frågans lösning var välgörenhet. I ett flertal städer finns exempel på hur man med donationer, gåvor och avgifter skapade hem för borgerskapet. Inte minst i Göteborg finns förutom direkta arbetarbostäder donerade, även hem för vad som kallades *pauvre honteaux*. I Uddevalla kom på 1910-talet "Sannes Minne" för ensamstående damer tillhörande borgerskapet. Idén till Gillets ålderdomshem var alltså inte unik utan låg i tiden, låt vara att man inte utan uppoffringar och ekonomiska svårigheter lyckades skapa en grund för dess framtida verksamhet.

Omedelbart efter att idén framlagts att skapa ett ålderdomshem, i första hand för Vänersborgs Söners Gilles medlemmar, flöt de första bidragen in, 100 kronor från vardera vice ordföranden Edvin Andersson och kassören i Gillet Hjalmar Lindedal. Dessa båda första bidrag följdes under åren av många fler både stora och små, somliga av avsevärd storlek. Den 26 och 27 februari 1921 anordnades av grevinnan Marianne Taube ett sällskapsspektakel till förmån för ålderdomshemmet liksom två konserter av och med Birger Sjöberg 4 och 5 november 1923.

Efter många turer närmade sig det varmt önskade och åtrådda målet för många års strävanden sin fullbordan. Förhandlingar inleddes 1920 med Vänersborgs stad om förvärv av gamla epidemisjukhuset på tomtén n:o 130 i kvarteret Rosen. Köpekontraktet undertecknades 15 december 1921 Vänersborgs stad och den av Gillet särskilt för ändamålet bildade Vänersborgs Söners Gilles Fastighetsförening u.p.a. Denna förening ombildades 1952 till Stiftelsen Vänersborgs Ålderdomshem, till följd av att verksamheten förändrats vid 1949 års utgång.

Tomten hade ursprungligen köpts av staden 1858 av regementskrivaren D. Rådbergs änka Hedda Maria Rådberg f. Ahlrot. På denna då obebyggda åkerlycka i stadens utkant uppfördes ett farsotsjukhus i en våning som stod klart på nyåret 1861. Redan året därpå hyrdes det ut till bostäder, dock med kravet att hyresgästerna, ehuru med viss ersättning omedelbart skulle avflytta om huset behövdes för sina ursprungliga avsedda ändamål.

I samband med Gillets förvärv av fastigheten skedde en genomgripande på- och ombyggnad. Ritningarna härtill uppgjordes av vänersborgsarkitekten Wilhelm Paalzow.

Exteriören fick skarpputs och släta pilastrar samt entré åt Norra gatan. I båda våningarna löpte en genomgående korridor med rum å ömse

sidor. På bottenvåningen låg utmed Edsgatan närmast ingången gårdskarlens rum, därefter kök samt serveringsrum med porslins- och linneförråd samt matsal och dessutom WC och bad. På gårdsidan fanns mittemot gårdskarlens rum föreståndarinnans bostadsrum och därefter tre pensionärsrum utan kök. På övervåningen visar ritningen tre enkelrum utan kök och fyra stycken rum försedda med kök. I korridorerna ena änden fanns ett litet s.k. "Thekök" för att pensionärerna skulle kunna tillreda sig the och kaffe, även de utan kök, och även kunna bjuda sina besökare. På vindsvåningen fanns de inneboendes vindsgarderober. Där fanns även en torkvind inredd. Byggnadsarbetena utfördes av firmen Bröderna Lindgren.

Förebild för hemmets reglemente hade hämtats från "Hemmet för gamla" i Enskede. Man mottog såväl betalande pensionärer som i vissa fall fripensionärer. Det kunde röra sig om både hel- och halvpensionärer. Helpensionärerna erhöll bostad, ljus och värme samt frukost-, middags- och kvällsmål medan halvpensionärerna hade rum med kokvrå, värme och ljus samt middagsmåltid. Avgiften för båda grupperna skulle komma att bestämmas i slutet av året inför det kommande. Varje pensionär skulle erlägga en avgift om 300:-. Det var inte bara att flytta in utan man måste lämna in en skriftlig ansökan till ålderdomshemmets styrelse om att bli antagen som hyresgäst och man skulle då bifoga följande handlingar: Frejdbetyg som visade att man uppnått en ålder av minst 55 år, läkarintyg som visade att man ej led av smittsam sjukdom eller svår annan kroppssjuk eller själssjukdom samt intyg från trovärdig person att sökandens ekonomi var såpass god att beslutade avgifter skulle kunna erläggas. Två eller flera vederhäftiga personer skulle lämna säkerhet för avgifternas erläggande.

Sökande som antogs skulle få flytta in i ordning som deras ansökningar kommit in. Lediga platser på hemmet skulle annonseras i lokalpressen. Alla som flyttade in i ålderdomshemmet skulle medföra egna snygga möbler och sängkläder som skulle vara desinficerat och de skulle själva framgent betala renhållning och städning. Hemmet iklädde sig inga som helst skyldigheter för läkarvård vid sjukdom och dödsfall. Pensionär som blev urståndsatt att betala bestämd avgift skulle genast efter tillsägelse från hemmet avflytta. Om någon av de inneboende genom arv eller annat förvärv fick ökad ekonomisk tillgång angavs önskvärdheten att detta tillskott överlämnas genom gåva eller testamente till ålderdomshemmet till dess förkovran och utveckling. Pensionärerna uppmanades att städse föra ett fridsamt och stilla levnadssätt och ställa sig till noggrann efterrättelse till styrelsens angivna regler och tillsägel-

ser med risk att annars riskera att efter tre månaders uppsägning lämna hemmet för alltid eller för viss tid. Hundar och katter fick inte hållas och ingen pensionär fick hysa inneboende, utöva hantverk eller driva handel inom hemmet.

Avgifterna för pensionärerna kom att bestämmas till 90:- för helpensionärer och 60:- för halvpensionärer, en summa som under förhållandevis lång tid blev bestående. När hemmet under våren 1922 stod klart att tas i bruk var det till en början bara tre pensionärer som ansökt och beviljats inträde. Detta gjorde den ekonomiska situationen prekär för föreståndarinnan som även skulle ansvara för mathållningen, för vilken hon den allra första tiden ej kunde svara. Dock förbättrades situationen och under hösten 1922 var tio av de totalt elva rummen uthyrda till pensionärer. Dessa tio första i det nya ålderdomshemmet var fröknarna Astrid Dahlgren, Lilian Engström, Hilda Blomqvist, Matilda Frykberg, Tidfors, Mimma Apelskog och Anna Vidfors samt fruarna Maria Andersson och Eva Johansson. Ytterligare personer som flyttade in under 1920-talet allteftersom rum blev lediga var Anna Apelskog, Hilda Johansson, Alice Blomström, Lotten Eriksson, fröknarna Tottie, Ernfors, Walin, Cejle, Eriksson och Lindqvist, överstelöjtnant Engström och kassören Robert Åkerstedt. Några kom bara att bo där en kort tid och försvann genom dödsfall, men också avflyttning till andra orter eller på grund av sjukdom medan andra åter kom att stanna under en lång följd av år. Pensionärer hade enligt gällande regler med sig egna möbler och övriga inventarier medan däremot de gemensamma utrymmena inreddes av Ålderdomshemmet, varav en hel del var gåvor från Gillesmedlemmar eller deras släktingar eller också pensionärernas anhöriga, firmor eller andra enskilda för saken nitälskande vänersborgare.

Det var framför allt entré och korridorer samt matsal och kök som inretts. I köket fanns en omfattande uppsättning porslin, serveringskäril och käril, kastruller och redskap för matlagningen.

Den första föreståndarinnan som anställdes våren 1922 var fröken Alma Erdman som på grund av sjukdom var nödsakad att lämna sin tjänst. Hon erhöll 50:- i månaden som lön samt fri bostad. Hennes efterträdare fru Alma Thunqvist tillträdde föreståndarinnetjänsten i april 1924 och erhöll en lön av 65:- per månad. När hon slutade i juni 1934 framgår det i samband med rätt omfattande klagomål mot hennes efterträdare att hon verkar skött sitt arbete med stor accuratess och därvidlag vunnit stor uppskattning vilket också visas av att styrelsen gav henne gratifikation till jularna. När fru Ester Strandberg 1 juli 1935 tillträdde

föreståndarinneplatsen blev det till synes en viss turbulens genom rätt omfattande klagomål. I ett brev till styrelsen står att läsa "--- *Den goda och närande husmanskost som fru Thunqvist alltid serverade är försvunnen och i stället serveras numera allt annat än god och smaklig kost--- Vart tager våra matpengar vägen? --- Fru Thunqvist köpte alltid färskt gott smör men numera köpes sämre sådant --- När grönsaker någon enstaka gång serveras är de kokta i osaltat vatten. Vanligen äro de också kalla ---*" Längre fram fortsätter brevet med en grav anmärkning: "--- *Jag är också rädd för att den nya har ohyra i sina möbler vilket varit inhysta på olika ställen i Göteborg. --- Det vore förfärligt om sånt kom in i väggarna och våra möbler ---*" När föreståndarinnan flyttat in såg man för första gången nånsin "pankor". Det klagades även att hon haft barnkalas och att barnen dansat och stampat takten efter grammofon, slagit i dörrarna o.s.v. Brevskrivaren påstår "--- *förnekar hon att det varit oväsen. Hon visste att herr Berhns var borta, fröken Apelskog, dr Rylander och fru Whitmore äro alla döva, endast jag hör bra och när jag då har mitt sovrum över köket så blev jag mycket störd, men jag har inga vittnen ---*" Brevskrivaren, Göta Falk var fortsättningsvis mycket förbittrad över förhållandena som det till synes för ögonblicket ej blev någon bättring av, men det hela verkade ha lugnat ner sig när fru Strandberg slutade efter bara ett års anställning. Hon hade även obetalda räkningar som Gillet fått stå för men hon gjorde rätt för sig genom att vid flyttningen kvarlämna sin matsalsmöbel. Hon hade tidigare varit hushållerska i tre år hos lantmätare Oscar Sylvé i Trollhättan och därefter drivit pensionatrörelse i Göteborg. Vart hon flyttade uppgavs ej. Dock fick huset då desinficeras.

Nästa föreståndarinna blev fru Anna Isacsson som skötte ruljansen från 1935 och till slutet av 1946. I samband med att Karin Håkansson tillträdde 1947 skedde en relativt stor förändring genom att mat-hållningen försvann men extra julförplägnad förekom vilket man börjat med tidigare. Det finns även uppgifter att man också skaffat in julgran och julsaker. Nu hade även lönen stigit till 110:- i månaden plus fri bostad. Karin Håkansson kom att bli den sista föreståndarinnan i och med att ålderdomsverksamheten upphörde och byggnaden från 1950 gjordes om till pensionat, av vilket Karin Håkansson blev den förste arrendatorn.

Tyvärr finns det inte så mycket uppgifter om det dagliga livet på Vänersborgs Söners Gilles ålderdomshem, hur pensionärerna framlevde sin dag, hur deras rum var inredda och hur matsedeln var utformad. Ej heller har det gått att finna några fotografier av interiörerna. Man får

väl anta att hälsan tiger still och tillvaron i stort fungerat bra även om det hettat till som vid föreståndarinnevalet 1934.

År 1924 ansökte rådman B. Wallinder med fru att fröken Ida Gillblad i Göteborg skulle få en plats. Hon hade 1866 - 1896 varit verksam i Vänersborg. Hon utlovade även en gåva på 5000:- Då hon efter bara några månader avled ansåg rådman Wallinder att denna summa var alltför stor varför man tvistade om den och till slut sänkte den till 3000:- År 1925 ansökte häradshövding Leopold Dahlöf om att den gamla fröken Cecilia Nycander skulle få en plats. Dock uttryckte hon sin motvilja att flytta dit vid ett besök och det sades att det "*--- var känt att hon till sinnelaget var fränstötande och lynnessjuk ---*". När dessutom föreståndarinnan och flera av hyresgästerna omgående hotade att flytta därför avlogs ansökan av styrelsen.

En mera blid person verkar afrikaresenären Axel W. Erikssons dotter Sara Eriksson ha varit som 1925 ansökte om inträde. Egentligen skulle man inte ta emot någon med sjukdomar men frökan Eriksson led av ledgångsreumatism och behövde hjälp med städning vilket hon beviljades mot en extra avgift på 15:- i månaden förutom helpensionsavgiften på 90:-

I och med det slutade 1940-talet hade samhället förändrats och nya sociala skyddsnät tillkommit varför ålderdomshemmet inte längre fyllde den funktion som man ursprungligen tänkt sig. Under den knappt 30-åriga period det var i verksamhet fick åtskilliga personer där sitt hem på ålderns höst men däremot flyttade aldrig någon enda medlem av Vänersborgs Söners Gille in där.

Källor

Otryckta Källor
Vänersborgs Söners Gilles arkiv:
Vänersborgs Söners Gilles Fastighetsförening u.p.a.
Protokollsbok
Kassaböcker
brev från Göta Falk

Tryckta källor

Corin, C-F - Hasselberg, G. :

Vänersborgs historia I -II. Vänersborg 1944 Hyreskontrakt med Vänersborgs Söners Gilles fastighetsförening u.p.a Vänersborg 1920.

Lindedal, Hj. A.: Vänersborgs historia och Vänersborgshistorier Vänersborg 1927.

Stadgar för Vänersborgs Söners Gille och Vänersborgs Söners Gilles Fastighetsförening u.p.a. Vänersborg 1929.

Vänersborgs privilegier och donationer. Göteborg 1908.

Vänersborgs Söners Gilles Minnesskrift 1905 - 1930. Vänersborg 1930.

Västgöta Dals Tidning 1920.

Stellan Granat född 1948 i Vänersborg. Studentexamen vid läroverket i Vänersborg 1968. Fil. kand med ämnena konstvetenskap, etnologi och arkeologi särskilt nordeuropeisk. Anställd 1975 vid Älvsborgs läns museiförening, numera Stiftelsen Länsmuseum i Älvsborgs län. Fr.o.m. 1 januari 1982 antikvarie vid Bohusläns museum, Uddevalla.

Kring en konstutställningskatalog från Vänersborg 1877

av
Stellan Granat

I Vänersborgs Söners Gilles samling finns en oktavformad katalog om fyra sidor tryckt hos Vänersborgstryckeriet Bagge och Petterssons 1877¹. I denna upptages under titeln *"Förteckning öfver taflor utställda af Wenersborgs Föreläsningsförening under september månad 1877"* sammanlagt 76 konstverk av 37 namngivna konstnärer varav 33 svenska och fyra norska. Där förekommer även målningar som utförts av *"obekanta mästare"* och *"okänd mästare"*. Utöver de i katalogen angivna 76 verken utökades utställningen med ytterligare konstverk efter det att den invigts och öppnats och lokalpressen konstaterade att *" - - - samlingen växer dagligen genom insända nya taflor - - - "* Upphovsmän till och titlar på dessa senkomna konstverk eller hur många de var har det inte gått att få några uppgifter om.

Av de i katalogen upptagna tavlorna var tolv verk i privat ägo och utlånade av ägarna: rektor G. Th. Bergman², adjunkten J. Lindblad³, telegrafdirektör H. R. Rhen⁴ samt landskamrer J. M. Ryding⁵, alla bosatta i Vänersborg. Övriga konstverk var till salu. Några priser uppges inte i katalogen och tyvärr inte heller, med några få undantag, vilka konstnärliga tekniker som kommit till användning. Man undrar även hur utställningsarrangörerna kommit i kontakt med deltagande konstnärer men om detta sägs intet.

I *"Tidning för Wenersborgs stad och län"*⁶ nämner man utställningen i några kortare artiklar och notiser. Man kan där läsa att utställningen öppnades lördagen 15 september kl. 3 eft.m. och skulle hållas öppen dagligen månaden ut mellan kl. 12 och 2 samt mellan 3 och 5 eft.m. Lokalen var Högre Elementarläroverkets⁷ (Högre Allmänna Läroverket) kollegierum. Inträdeskort fanns att köpa för 50 öre men den verkliga konstvän som ville se utställningen fler gånger kunde i stället köpa ett abonnemangskort för hela utställningstiden till ett pris av en krona. Dessutom kunde besökaren köpa lotter för en krona styck till en kommande utlottning av konstverk som skulle inköpas under utställningens gång. Medlemmar av Wenersborgs Föreläsningsförening⁸, som ordnade denna konstutställning, ägde fritt inträde mot uppvisande av årskortet. I ett senare nummer av tidningen meddelas att utställningen förlängdes till och med torsdagen 4 oktober med entréavgiften nedsatt till 25 öre.

Förteckning öfver taflor,

utställda af Wenersborgs Föreläsningsförening
under September månad 1877.

Adelsköld, C.

1. Sjöstycke.

Ahlberg.

2. Strid. *Sald*

3. Frid. *Sald*

Blombergsson, Alb.

4. Utsigt åt die Jungfrau.

Carleman, C. G. V.

5. Läsande barn.

6. Flicka, lekande med kattor.

Cedergren, P. V.

7. Sjöstycke.

8. D:o (motiv fr. Waxholm).

9. D:o (motiv fr. Marstrand).

Cederholm.

10. Ulriksdal, aqvarell,
tillhör rektor G. Th. Bergman.

Ehrenpohl, L.

11. Landskap.

Fahlgren, C. A.

12. Landskap.

Hafström, A. G.

13. Morgonstämning efter maskeraden.

Herlin, S.

14. Landskap i solnedgång.

Krumlinde, C. O.

15. Strandparti (motiv fr. Kullen i Skåne). *såld*

Larsson, Virginia.

16. Landskap (motiv fr. Inndalen i Tyrolen),
aquarell.

Lerche, V. St.

17. Stadsporten i Boppard, aquarell.

18. Gata, d:o.

19. Tomtebisse, d:o.

Lindström, A. M.

20. Landskap.

Lundh, Th.

21. Skjuten and.

Nilsson, Severin.

22. Det pittoreska Stockholm.

23. På väg till skolan.

Nisbeth, Josefine.

24. Landskap (motiv fr. Tjust).

25. Slottet Chillon.

Nordenberg, B.

26. Besök hos gubben. *såld*

27. Besök hos gumman. *såld*

Nordgren, Axel.

28. Vintermorgon.

Norman, A.

29. Norsk fjord. *såld*

30. Norskt landskap. *såld*

Odelmark, F. W.

31. Klosterkök. *såld*

32. En helgonrenovist. *såld*

33. Qvarnexteriör. *såld*

Rydholm, S. L.

34. Vinterlandskap i solnedgång.
35. Den bästa vännen. *såld*
36. En stigman. *såld*
37. Tscherkesser. *såld*

Schanche, H.

38. Vid norska kusten. *såld*

Scholander, F.

39. Folkvimmel, aquarell.

Schwerin, Amelie, von.

40. Landskap, (motiv från Starnbergersjön i *såld*
Bayern).

41. Kopia, efter van der Poel.

Sidvall, Amanda.

42. Studiehufvud. *såld*

Svensson, C. T.

43. Sjöstycke.

Virgin, G.

44. Enkan, interiör från Sorunda.
45. De båda gamle, interiör fr. d:o.
46. Vid källan, interiör fr. d:o

Wahlqvist, E.

47. Månskensstycke, (motiv fr. vestkusten). *såld*
48. Sjungande studenter i månsken. *såld*
49. Landskap med snickare, som arbetar.
50. Vinterlandskap.

Wallander, J. W.

51. Dalkulla med får, aquarell,
52. Läsande barn, d:o,
tillhöra rektor G. Th. Bergman.

Wallström, C.

53. Kustparti från Bohuslän. *såld*
54. D:o d:o.

Wetterling.

55. Från Neapel, aquarell,
56. D:o d:o,
57. D:o d:o,
tillhöra rektor G. Th. Bergman.

Obekanta mästare.

58. Ett mansporträtt,
59. Ett fruntimmersporträtt,
tillhöra adjunkten J. Lindblad.
60. Ung mor, betraktande sitt barn, fransysk
aquarell. *Sald*

Toll, Emma.

61. Italienskt landskap, kopia efter Stäck.
62. Vinterlandskap, kopia efter Rhode.

Bergman, Elise.

63. Landskap.

Bagge, Magnus von.

64. Norskt landskap,
65. D:o d:o,
tillhöra direktör H. R. Rhen.

Nilsson, S.

66. Trädgårdsinteriör i Halland,
tillhör direktör H. R. Rhen.

Zettergren, F. A.

67. Ett ungdomsminne, aquarell.
68—73. Aquareller, kopior.

Lundh, Th.

74. Dufva,
tillhör landskamrer J. M. Ryding.

Okänd mästare.

- 75—76. Landskap,
tillhöra landskamrer J. M. Ryding.

—•••—
Pris 10 öre.

(Wenersborg 1877. Bagge och Petterson.)

Öppethållandetiderna var dock desamma. De som inköpt konstverk ombads vänligen avhämta dem samma fredagen 5 oktober mellan kl. 12 - 2.

Lokalpressen publicerade inte någon recension i egentlig mening enligt nutida terminologi men väl en välvillig presentation. Man konstaterade att publiktillströmningen de första dagarna varit god trots dåligt väder. Åsikten gavs att utställningen var sevärd i flera avseenden, inte minst för att den gav en inblick i " *det nordiska måleriets nuvarande art*" och att " *det lyckats styrelsen⁹ att få bidrag från ganska många framstående svenska och norska konstnärer*" och " *anbefalla vi densamma i publikens hågkomst, förvissade om, att den, tagen i betraktande, nog skall rekommendera sig sjelf och fresta köplusten hos mer än en besökande konstvän, som har den afundsvärda lotten att kunna förse sin bostad med väggprydnader af PRIMA QVALITE*". Redaktören fortsatte: " *att tillkommer - - - föreningsstyrelsen ett tacksamt erkännande från vår publiks sida för det lifliga intresse och nit som tagits i anspråk för åstadkommande af en så vacker och rik samling af svenska och norska konstnärers alster.*"

Sammanlagt såldes 20 konstverk. Två av dem förvärvades av handlanden Johan Adolf Andersohn¹¹ och följde hans samlingar till Vänersborgs museum i vars ägo de nu befinner sig. Dessa båda målningar var F. W. Odelmarks " *Qvarninteriör*", som i museets katalog finns angiven med titeln " *Holländsk by med väderkvarn*", olja på duk 96 gånger 68 cm signerad " *F. Odelmark 1876*" och S. L. Rydholm: " *Bästa vännen*", olja på duk 74,5 gånger 60 cm, tillkommen 1876. Vilka köparna var till övriga konstverk, som ej utlottades, finns inga uppgifter om eller vart de tog vägen.

Fyra målningar köptes i och för utlottning, nämligen Amelie von Schwerins " *Landskap, motiv från Starnbergersjön i Bayern*"; Ehrenfrid Wahlqvists " *Månsken vid Vestkusten*"; Adelsten Norrmans " *Norsk fjord*" samt C. Olof Krumlindes " *Strandmotiv från Kullen, Skåne*". Utlottning förrättades kl. 5 eft.m. fredagen 5 oktober 1877 inför G. Strandberg stadens notarius publicus tillika t.f. borgmästare i Vänersborg¹². Vilka de lyckliga vinnarna var meddelas dock inte.

Vilka var då de deltagande konstnärerna och fanns det något konstliv och konstutbud i en stad av Vänersborgs karaktär? Med ett beklagande är det bara att konstatera att hur småstadens eventuella konstliv under förra seklet och dessförinnan och i viss mån även senare tedde sig är ett fullkomligt utforskat fält, inte bara vad Vänersborg anbelangar utan landets städer i övrigt utom i någon mån de allra största. Om denna

utställning var en engångsföreteelse eller något ofta förekommande evenemang går f.n. inte att säga. Dock kan möjligen antas att Vänersborgs ställning som residensstad medfört att man kan haft kontakter med huvudstad och större orter och på så sätt tagit del av kulturella samtidsimpulser även bland konsten. Något utbud för den större allmänheten har förmodligen inte funnits.

När man i våra dagar betraktar förteckningen över deltagande konstnärer inser man omgående hur värderingarna skiftar. Att vara känd hos och uppskattad av sin samtid innebär inte att man för evärdeliga tider får sitt namn inristat i ett evigt pantheon men däremot alltid riskerar att som ett flarn föras bort i Lethes vågor.¹⁰ Åtskilliga av de aktuella utställarna är numera endast namn i konstnärslexika, men är ändå exempel på sin tids allmänna konstliv.

Man kunde i denna utställning uppleva vad som då var omtyckt och ett uttryck för den allmänna, borgerliga smaken med hemvist i Düsseldorfsmåleriets akademiska måleri, i flera fall här utan de stora föregångsmännens friskhet och djärvhet inom denna konstriktning. Det begynnande franska friluftsmåleriet som växte fram under 1870-talet torde inte ha nått Vänersborg ännu och man undrar om det alls fanns några vänersborgare bland den konstintresserade allmänheten som kunde ta dessa nya impulser till sig och omsätta demsamma i stadens konst- och kulturliv.

De fyra norska konstnärerna, vars deltagande mycket väl kan ha varit en naturlig del av att svensk-norska unionen ännu ägde bestånd, var Magnus Bagge (1825-1894), Vincent S. Lerche (1873-1892), Eilert Adelsten Norrman (1848-1918) samt Herman Garman Schanche (1828-1884). De hade en omfattande utbildning och kontakter med Düsseldorf som vid 1800-talets mitt blev den stora konstmetropolen. De kom alla att delta i åtskilliga större utställningar i såväl Europa som USA och några även på Salongen i Paris.

Om flera av de svenska konstnärerna numera är glömda är det dock några som ännu är kända och uppskattade som Severin Nilsson, Fredrik Wilhelm Scholander, J. W. Wallander, F. W. Odelmark, Bengt Nordenberg och Axel Nordgren som ännu uppskattas för sina genrebilder av allmogens liv, historiebilder och landskap i tidens stil.

Några av dem har västsvensk anknytning. Elise Bergman föddes i Uddevalla och kom att verka som teckningslärare i Uddevalla och Nyköping och gjorde lycka med friska, väl avvägda landskap. Även Svante Leonard Rydholm hade anknytning till Uddevalla. Han föddes i Gärdhems sn 1821 och avled i Uddevalla 1885.

Rydholm började som dekorationsmålare och var verksam som teaterdekoratör och deltog även med dekorationsmåleri i Åbo domkyrka. Runt 1850 vann han inträde i konstakademin i S:t Petersburg och verkade med framgång där under en 10-årsperiod varefter han, även utlärare i den då spirande fotokonsten återvände till Sverige och verkade som fotograf och konstnär tidvis i Uddevalla. Bland efterlämnade verk är bl.a. altartavlan i Lane Rys kyrka.

Carl Wallström föddes 1831 i Hjärtums sn och avled 1904 i Trollhättan. Hans egentliga värv var civilingenjörens och han var verksam vid olika kanalprojekt inte minst Trollhätte kanalbolag, som han tjänade större delen av sitt yrkesverksamma liv. Hans konstuppfattning sammanföll först med Düsseldorfsskolans strikta detaljåtergivning men påverkades sedan av franskt och svenskt realistiskt måleri och även av impressionismen.

Fredrik August Zettergren född 1818 i Stockholm avled 1889 i Vänersborg där han varit flitigt verksam. År 1839 anställdes han som provisor på Vänersborgs apotek, övertog 1851 stadens bokhandel som han drev till 1873. F. A. Zettergren undervisade i teckning vid Högre Elementarläroverket under en lång räkka av år. Från det att stadsfullmäktigeinstitutionen började 1863 var han medlem därav liksom av landstinget. Konstnärens utövande verksamhet kom för honom som Carl Wallström att bli en sysselsättning vid sidan om hans ordinarie yrkesverksamhet.

Alla de övriga svenska konstnärerna kom från skilda delar av landet, framför allt mellersta och södra Sverige. Om de tidigare eller senare kom att ställa ut i Vänersborg är inte känt men är en av de frågor som borde ställas vid en framtida undersökning av konstlivet i Vänersborg genom tiderna.

Noter

1. Bagge & Petterssons tryckeri. Företaget grundades av Samuel Victor Bagge. Han var först boktryckare i Uddevalla där han utgav Bohus Läns Tidning. Han flyttade 1848 till Vänersborg där han likaledes startade ett tryckeri och började hösten samma år utge Tidning för Wenersborgs stad och län, som utkom fram till 1899. S.V. Bagge ingick 1856 kampanjonskap med Carl Johan Pettersson (1823 - 1884) och firmanamnet ändrades till Bagge & Pettersson. Firman synes ha drivits till omkring sekelskiftet 1900.
2. Gustaf Thiodolf Svante Bergman född i Fredsberg, Skaraborgs län 6 dec 1826, blev filosofie doktor 1851, kollega (lärare) vid läroverket i Vänersborg 1852 - 1862, rektor i Hjo 1862, lektor i geografi, historia och grekiska vid Högre Elementarläroverket i Vänersborg 1864, rektor där 1864. Pensionerad 1899. Avled 29 april 1905 i Vänersborg.
3. Jan Lindblad född 1834 i Skara död 1911 i Gösslunda, Skaraborgs län, adjunkt i svenska och tyska vid läroverket i Vänersborg från 1862.
4. Hugo Reinhold Rhen född 16 juli 1827 i Arvidsjaur, död 20 december 1882 i Vänersborg. Blev efter studentexamen 1854 anställd vid telegrafverket i Uppsala, telegrafdirektör i Härnösand 1857, 1858 telegrafdirektör i Vänersborg. Medlem av drätselkammaren och stadsfullmäktige i Vänerborg. Arbetade inte minst för att höja de sanitära förhållandena i staden, särskilt för anläggandet av allmän vattenledning.
5. Jonas Magnus Ryding född 1817 på Sandgärdet, Västra Tunhem död 7 mars 1898 i Vänersborg. Efter studier inträdde han vid landsstaten i Älvsborgs län på 1830-talet. På 1840-talet blev han läns bokhållare och 1852 landskamrer, vilken befattning han innehade till sin pensionering 1882. Han var tillika Älvsborgs läns Hushållningssällskskaps skattmästare, sekreterare vid landstinget i Älvsborgs län från dess instiftande, ordförande i Livränteanstalten i Jönköping, ordförande i Livränteanstalten i Vänersborg från dess bildande 1872, styrelse ledamot i Enskilda Banken i Vänersborg samt i Uddevalla - Vänersborg - Herrljunga Järnvägsaktiebolag.

6. Började utkomma i oktober 1848 och lades ner 1899.
7. Uppfört efter ritningar av arkitekten P. U. Stenhammar och invigt hösten 1869, på byggt med en tredje våning 1834. Läroverket låg på nuvarande Huvudnässkolans skolgård framför museet. Det revs sommaren 1963.
8. Om Wenersborgs Föreläsningsförening föreligger f.n. inga närmare uppgifter mer än att den existerade under 1870-talet. Troligen har föreningen på något sätt haft kontakter till, ev medlemmar från läroverkets kollegium, då kollegierummet uppläts för utställning och att erhållna vinster utlämnades av adjunkt. J.Lindblad vilken liksom rektor Bergman var bland dem som lånat ut konstverk.
9. Styrelse för Wenersborgs Föreläsningsförening.
10. I den grekiska mytologien glömskans flod.
11. Johan Adolf Andersohn var född 1820 i Mölndal men kom redan i ungdomen till Vänersborg där han snart öppnade handel. Han drog sig tillbaka från affärerna och företog en lång rad vidsträckta resor. Han var en stor samlare och var den som till största delen bekostade uppförandet och inredandet av Vänersborgs museum till vilket han överlämnade sina rikhaltiga samlingar. Han genomförde även omfattande donationer till Vänersborgs församling och Vänersborgs stad. J. A. Andersohn avled 27 maj 1887.
12. Gustaf Johan Sandberg var född 1828 och son till lundssekreteraren, förutvarande borgmästaren A. P. Sandberg. Han blev auditör vid Västgöta Dals regemente, utnämndes till litterat rådman och efter att i en lång rad av år varit tillförordnad borgmästare utnämndes han till ordinarie innehavare av denna tjänst 1887, som han innehade till sin död 20 augusti 1905.

Otryckta källor

Vänersborgs musei accessionskatalog

Tryckta källor

Ahlén, Abraham: Förteckning över de kulturhistoriska samlingarna i Vänersborgs museum. Vänersborg 1905

Bohusläningen 1905

Corin, C-F. -Hasselberg, G.: Vänersborgs historia I-II. Vbg 1944.

Förteckning öfver taflor, utställda af Wenersborgs Föreläsningssällskapet under september 1877. Vänersborg 1877.

Hallberg, B.: Till och från skolan, några minnen från skolåren i Vänersborg 1887 - 1892. Vänersborgs Söners Gilles årsskrift 1945. Vänersborg 1945.

Norsk Kunstnerleksikon I - IV. Oslo 1982 - 1986.

Svenskt Konstnärslexikon I - V. Malmö 1952 - 1967.

Tidning för Wenersborgs stad och län 1877, 1882, 1884, 1898.

Ängemark, W.: F.A.Zettergren. Teckningar från Vänersborg 1842 - 1879. Vänersborg 1978.

ÅRSKRÖNIKA 1996

Så har det gått ett år igen. En ny årskrönika skall presenteras för att sedan läggas till handlingarna. Krönikan skall ge en bild av det år som har gått, både positivt och negativt skall återges. När det gäller året 1996 så måste jag påpeka att jag i grund och botten är en ganska positiv och rätt glad filur, så det beror inte på något tungsinne eller någon depression från min sida utan verkligheten har inte sett roligare ut för oss Vänersborgare.

Spänn fast Era säkerhetsbälten och sätt på Er hjälmarna för nu skall vi kasta oss ut i luften och blicka bakåt. Jag förutsätter att alla har fallskärmar.

För att börja med något positivt så ser vi i lokalbladet receptet på hur vi har lockat mer folk till vårt centrum i Vänersborg än vad man har på Överby en lördag. Systembolaget hade för första gången på 13-år lördagsöppet, därav den stora invasionen av medborgare.

Vänersborgs Söners Gille kan härmed erbjuda centrumföreningen följande briljanta förslag alldeles gratis och utan konsultarvoden och fallskärmsavtal: Låt systembolaget ha följande öppettider vardagar: 16 - 20, lördagar och söndagar: 10 - 20. Tack vare detta enkla grepp får vi mer folk hit än vad Överby har .

Skämt å sido vi måste alla arbeta för att vår stad skall få ett levande och trevligt centrum. Det är ju skrämmande om det enda vi kan locka med är ett i och för sig alldeles utmärkt systembolag.

En vänersborgare som verkligen arbetat är allas vår stenhuggare Gunnar Blomgren. Denne hedersman är fortfarande yrkesverksam trots sina 84-år.

Det är minsann inte alla som kan skryta med att ha jobbat i samma bransch i 70-år.

En gammal idyll är hotad läser vi. Det är Nygatan 70, det enda återstående huset av stadsdelen Sjöberget. Föreningen "Gamla Kokhusare" arbetar mycket aktivt för att kunna bevara detta stycke Vänersborg. Vi får hoppas att det på något sätt går att bevara denna gamla genuina miljö till eftervärlden.

I januari visades "dårstugan" på sin nya plats. Jag rekommenderar verkligen ett besök både i "stugan" och på medicinhistoriska museet. Det skadar inte att vi själva och även den yngre generationen får se hur det kunde se ut förr.

Vi i Vänersborg får se till att staden inte försvinner. Värnpliktsverket lyckades ju med att tappa bort Vänersborg, vår stad fanns inte på en enda av verkets kartor. Naturligtvis var ett fel begånget men medge att det är skrämmande och helt ofattbart att man tappade bort vårt Vänersborg. Hade det gällt någon av grannstäderna hade vi ju haft viss förståelse eller hur ?

Julklappar är roligt att ge och att få. Av någon anledning hade företaget Biokemiska Test AB sänt öl som julklapp till personalen på anstalten Östragård i Vänersborg. De intagna på rattfyllerianstalten kom över 100-talet stark- och folköl. Vän av ordning undrar naturligtvis hur detta kunde ske. Förmodligen ser vi här någon ny och raffinerad behandlingsform för rattfyllerister.

En skräddare från Borås har under nästan 40-år dokumenterat livet i Vänersborg via sina kameror. Det är naturligtvis Stig Hjelm som nu skänker sin fotoskatt till kommunen och läns museet. Här får kommunen och museet en ovärderlig gåva som vi hoppas att de gör något bra av.

Ytterligare en förening hälsar vi välkommen till vårt rika föreningsliv. Det är munskänkarna som bildat en Vänersborgs-avdelning med f.n. ett 100-tal medlemmar. Det här med vin verkar vara en både trevlig och konstig sysselsättning. Det skall smäckas, slurpas och spottas. Man kan faktiskt få höra kännare som säger att vinet luktar som en svettig häst och dessutom ser de nöjda ut.

Det här med att prioritera är inte lätt. Det är inte bara det att det är svårt, ibland tar det sig former som är helt obegripliga. Landstinget köper ny konst för ca 1.500.000:- i år samtidigt som man skär ner på andra områden. Det är inte så att jag inte tycker att patienterna skall ha en bra miljö med vackra tavlor och konst. Med hänsyn till det ekonomiska läget så tror i alla fall jag att det är bättre att lägga pengarna på sjukvården. Trots allt är det ju så här - skall jag som patient kunna njuta av tavlor och annan konst måste jag först fått möjligheten till adekvat

vård. Får man inte riktig och rätt vård finns risken att man överhuvudtaget inte kan uppleva detta med konst. Landstingspolitiker tänk om.

Några som har tänkt till är de duktiga eleverna på restaurangskolan Novisen som tog ett ovanligt och bra grepp. Man bjöd in Astma- och Allergiföreningen på middag i vintras och serverade specialmenyer.

Detta innebar att familjer som annars aldrig kan gå ut och äta tillsammans plötsligt kunde göra det. Ett mycket bra och lovvärt initiativ av elever och lärare.

Det här med kyla är inte alltid något negativt. Nu i vintras hjälpte kylan till att sänka antalet brott. Enligt ordningsmakten så är en regnig sommar och en kall och blåsig vinter till ovärderlig hjälp när det gäller att få ner brottsligheten.

Det är ju tur att bovar och banditer inte vill gå ut om det är för dåligt väder. Detta måste innebära att vi omedelbart slutar upp med att klaga om det råkar regna eller snöa.

Länsstyrelsen har haft besök av banditer som inte begrepp att det var kallt och ruskigt väder. Bovarna stal och slaktade datorer inne på myndigheten.

Jag tycker att det är skrämmande att skurkar kan genomsöka 3 våningsplan och slakta 70 datorer helt ostörda. Vi skall beakta att länsstyrelsen är regeringens förlängda arm och att det är synnerligen otillfredsställande att någon kan promenera in och ut hur som helst och när som helst på dygnet. Att det är ett underligt samhälle vi lever i fick vi en påminnelse om 28 februari.

Det var då 10 år sedan Olof Palme mördades. Frågorna som följer är naturligtvis vart är vi på väg och vad är det som händer och vad kan vi göra för att få bukt med denna fruktansvärda våldstrend som slagit sina smutsiga klor i vårt samhälle.

En manifestation mot våld deltog vår landshövding i. Detta skall han ha en eloge för. Varje deltagande i en sådan manifestation skall uppmuntras. Det är viktigt att länets högste ämbetsman visar vad samhället har för uppfattning i den här frågan. Var helst våldets fula tryne sticker upp måste vi vanliga gräsrotter säga ifrån och visa vår avsky.

Nu över till något trevligt. En glädjande nyhet däremot fick vi via vänersborgsföretaget Infrarödteknik AB.

Företagets VD Staffan Ekelund meddelade att man erhållit order på

världens största IR-torkanläggning. Sådana här nyheter behöver vi och vi önskar naturligtvis Dir. Ekelund och hans personal all lycka.

Ytterligare ett bra företag kan vi skryta med. VBG Produkter AB fortsätter att visa fina siffror tack och lov att det finns sådana här företag men vi skulle behöva många fler av samma kaliber.

Människor som är positiva och vågar "bjuda" på sig behövs verkligen.

Familjen Boring från Vargön är sådana människor. Denna familj upplät sitt hem under en tid åt skådespelare och tekniker från TV-3. TV-folket följde familjen Boring under en tid för att sedan göra en pjäs om familjen. Skådespelarna förstärker naturligtvis sina intryck och TV-publiken får ett gott skratt och en trevlig kväll framför "burken". Det är roligt att det finns människor som vågar gå med på sådana här upptåg.

En riktig hedersknyffel efterlyser bilder från Vänersborg under 50-talet.

Det är Håkan Lind som håller på att skriva en bok om -50 talets Vänersborg.

Så alla ni som har bilder från denna tid och någon historia kring bilderna kontakta Håkan för vi väntar alla på att få läsa hans alster.

Plötsligt läser vi i bladet att systembolaget skall sälja sund sprit.

100 liter kravodlad sprit skulle delas ut vid en smygpremiär. Var detta något nytt påfund från EU - nej det var 1:a april.

På tal om detta med alkohol, i mitten av mars fattade socialnämnden beslutet att vin och öl skulle kunna få serveras i pauserna mellan akterna på teatern. Kan detta verkligen vara sant, tror man verkligen att vi vuxna människor skall kunna hantera detta. Jag trodde att socialnämnden brottades med värre problem än det om vi skall få ett glas vin på teatern.

Den 100-år gamla Vänerskolan har återinvigts renoverad och modern.

Rektor Bengt Svensson var mycket nöjd och personal och elever har fått en skola som verkligen är anpassad efter elevernas behov.

En glad Gerhard Hageman var fotograferad i tidningen. Gerhard har drivit Koppargrillen i 30 år, tänk vad tiden går. Gerhard har för avsikt att hålla på minst 10 år till och det hoppas vi, Koppargrillen har blivit något av en institution i Vänersborg.

Vår kommun har deltagit i vildmarksmässa i Göteborg. Fritidschefen Roy Johansson arbetade frenetiskt med att sälja kommunen som ett ställe där man kan utöva vildmarksliv. Vi hoppas att detta skall fungera. Vi kan nämna som ett exempel att Bergagården hade drygt 70.000 besökare under -95.

När jag talar om turistindustrin så menar jag inte att det är den enda industri vi behöver. Samtliga vänersborgare satte morgonfikat i vrångstrupen, varför ?

Jo, morgonnyheterna meddelade att produktionsskatten på el skulle kunna innebära att Vargön Alloys måste slå igen. Vi får lita på att politikerna svänger än en gång, för Ingemar Widell med sin personal på företaget är värda vår uppskattning. Det är dags för oss gräsrötter att säga ifrån. Vi i Vänersborg är glada så länge det ryker ur skorstenarna i Vargön.

Nu raskt över till något bra, ja rent av chockartat bra.

Det omdömet fick Vargöns ungdomsorkester under ledning av Sture Nilsson.

Vargöns ungdomsorkester är i en klass för sig i Sverige. Det är roligt att få läsa något så positivt och vi gratulerar naturligtvis Sture och hans ungdomar.

Ibland är det bra att människor byter åsikt. Politiker tillhör det släkte som kan byta åsikter hur som helst och alla tycker det är naturligt. I det här fallet var det trots allt bra, förnuftet fick segra och den allmänna mammografin infördes igen.

Rehab utan chans skriker lokalbladet ut. Vad är nu detta ? Räcker det inte med att ett helt lasarett försvann. Låt förnuftet segra och låt Rehab finnas kvar.

Tack och lov för våra pensionärsföreningar som verkligen agerat och reagerat.

Landstinget har en inköpsenhet som kallas EMMA vårdvaror. Låt mig bara säga följande - lägg ner enheten och anställ ett par duktiga inköpare det räcker.

NÄL eller NU eller vad det kallas för. Skärp er nu politiker, uddeval-laborerna och vänersborgarna/trollhätteborna skall ha kvar sina respektive sjukhus och låt sjuksköterskor och läkare syssla med det som de kan :Sjukvård.

Vi skall inte ha sjukvårdspersonal som organiserar och planerar sön-

der sin tid de skall arbeta med det som de är utbildade till återigen : Sjukvård.

I år blev de franska dagarna de danska dagarna. Anledning till detta var naturligtvis en protest mot fransmännens atomsprängningar. Att vi skulle byta namnet Lilla Paris mot Lilla Aalborg hoppas jag däremot är ett dåligt skämt.

Återigen har våra kockar ute på Ronnum slagit till. Det är Erik Florén och Richard Halleröd som erhållit LRF:s utmärkelse "Årets klöver". Motiveringen var att dessa kockar genom sin verksamhet bidrar till att stärka det svenska lantbruket. Vi i gillet sällar oss till gratulanterna och önskar fortsatt framgång.

6:e juni slog det vackra vädret till. Trots att solen sken allt vad den orkade så kunde den ändå inte skina lika vackert som våra studentbalsdeltagare gjorde. Den årliga studentbalsen hölls traditionsenligt på Stadt (förlåt) Folkets Hus. Det är onekligen en fröjd att se dessa fina ungdomar uppklädda och stiliga. Jag för min del tror inte att en Hollywood-gala kan vara tjugigare.

En alltid lika välkommen gäst till vår stad är C-M Bellman.

I år firade Vänersborgs Par Bricole 250-årsminnet av Bellmans 6-årsdag.

Platsen var som vanligt Brätte och glädjande nog så var det mycket åskådare som samlats för att hylla Bellman och lyssna till vacker musik och sång.

Vi åskådare fick även uppleva balett av yttersta grace, kvalité och stil tack vare den otroligt duktiga PB-baletten.

Oavsett var man står på den politiska skalan så får man nog anse att regeringen gjort åtminstone en sak rätt. Vår högskola kommer att få 1.000 nya platser under 3-år.

Av de undersökningar som gjorts så vet vi att vår högskola är mycket bra. De studenter som går hos oss får en mycket kvalificerad utbildning. Detta hälsar vi med glädje och hoppas att högskolan fortsätter att utvecklas på detta sätt.

Polisen tvingas dra ner. 3 personer i Vänersborg, 4 i Åmål och 2 i Trollhättan.

Denna nedskärning tros inte räcka. Återigen, vad är det som händer och vad håller vi på med ? Jag för min del anser att nu får det banne mig vara nog. Här talar man om för oss att det inte behövs några poliser nattetid utan endast dagtid. Så få poliser som finns kvar så ser vi dem inte under dagtid heller och nu skall man dra ner ytterligare. Jag känner att vi vänersborgare inte kan acceptera utarmningen av vår stad.

Ytterligare en ofattbar sak är att vandalismen i vårt Lilla Paris kostar ca 1.500.000:- per år. Men då är det väl bara naturligt att man drar ner ännu mer på polisen, eller hur ?

88 spelare som spelat 183 givar vad är det ?

Jo, Ronnums Herrgårdsbridge har avverkats för i år. Bridgeveckan på Ronnum är mycket uppskattad bland bridgefolk i hela landet. Glädjande nog är det en av våra gillebröder som tillsammans med sin maka dragit igång denna verksamhet. Det var för 5:e året i rad som evenemanget kunde genomföras. Äras de som äras bör, det är Lennart och Ulla-Britta Sandström som kämpat och slitit för att organisera Herrgårdsbridgen. De har lagt ner ett oerhört arbete med att få allt att fungera. Så här skall det fungera om man vill arbeta som ambassadör för vårt Lilla Paris.

Drive-In bingo på Sanden har VHC dragit igång för att stärka sin klubbkassa.

Plötsligt står det alldeles klart. Vänersborgs kommun behöver gå i VHC:s hockyskola om inte annat så för att lära sig skaffa pengar till kommunen utan att höja skatten.

Vi skall få glädja oss åt en ny miljö. Hoppas vi. Man gräver, schaktar och grejar vid järnvägsstationen det blir säkert bra. Jag har bara en önskan och det är att tågen fortfarande skall komma till vår järnvägsstation och även stanna till där annars är det ju inte stor idé att lägga ner allt slit och alla pengar på ett sådant projekt.

När jag ändå är så negativ som jag är så fortsätter jag.

Har ni läst i tidningarna vad som händer ? Jo, det skall bli brist på svensk honung, finns det inget slut på eländet ?

Avslutningsvis vill jag "puffa" för gilletts årsmöte. Ni bröder som inte var med i våras gick verkligen miste om något. Vi hade besök av den utomordentlige kåsören Bengt Lindström som undervisade och

underhöll oss. Så missa inte kommande årsmöte, gör notering om detta redan idag. Nu tackar jag för mig som krönikör med orden ta väl vara på er och ta hand om vårt kära Vänersborg, det behövs.

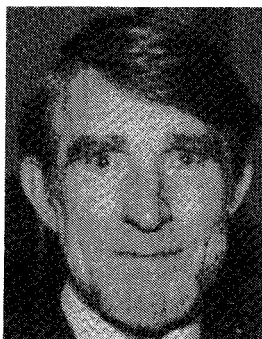
Allhelgonafton 1996

Dag Wadman.

MINNESRUNOR 1996 – 1997

Under tiden juli 1996 t o m juni 1997 har 17 Gillebröder fullbordat sin jordevandring och för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över våra bortgångna Gillebröders minne.

Kretshemvärmschefen Gustav Nilsson, född den 27 maj 1924 i Flakeberg, avled i Vänersborg den 29 augusti 1996. Redan i mycket spå ålder kom Gustav Nilsson till Vänersborg, där föräldrarna drev en slakteri- och charkuterirörelse fram till år 1938, då familjen flyttade till Hede gård och bedrev jordbruket där. Efter slutad skolgång i Vänersborg genomgick Gustav Nilsson utbildningen vid Jälla Lantbruksskola i Uppsala. Därefter arbetade han i lantbruket på Hede gård ända fram till byggnationen på Onsjöområdet började och jordbruket upphörde. Gustav Nilsson hade då brukat gården Hede i sammanlagt 50 år.

Då Onsjöskolan stod färdig anställdes Gustav Nilsson som skolvaktmästare där. En befattning som passade honom och hans uppdragsgivare alldeles perfekt. Hans utpräglade sinne för ordning och reda, parat med hans medfödda förmåga att "ta människor" framförallt barn och ungdomar, gjorde honom synnerligen

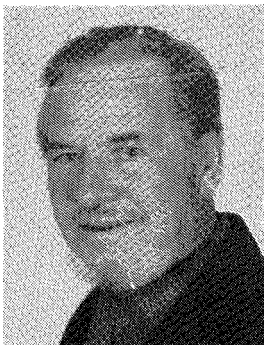
omtyckt och uppskattad. Gustav på Hede var ett aktat namn i alla kretsar.

I samband med sin värnpliktstjänstgöring genomgick Gustav Nilsson utbildning till värnpliktig officer vid Artilleriets Kadettskola.

Vid sidan om familjen och arbetet var hans stora intresse hemvärdet och försvaret. Som kretshemvärmschef nedlade han ett engagerat och värdefullt arbete. För sina gedigna insatser inom hemvärdet ärades Gustav Nilsson med många hedersbetygelser, bland annat Hemvärnets Guldmedalj, den så kallade Kungamedaljen, och Petrirmedaljen i silver.

Han var även engagerad i vår stads föreningsliv och var medlem och veteran i Odd Fellowlogen Brätte 147, där han under flera år verkade som kaplan.

Inträdde i Gillet 1950.

Disponenten Olof Gemvik, född i Vänersborg den 17 februari 1917, avled i Täby den 21 september 1996. Efter genomgångna skolor i Vänersborg började han sin affärsbana som springpojke hos Ernst W Erikssons Speceriaffär på Edsgatan i Vänersborg. Efter anställningar vid Axel Larssons Skeppshandel och August Anderssons engrosfirma flyttade han till Göteborg, där han vann anställning hos firman Clarholm & Bergman som försäljare. Därefter flyttade han till Uddevalla, där han tillträdde befattningen som inköpschef vid firman Axel Jacobsson AB, i vilken firman han även var delägare. 1948 erhöill han anställning som försäljningschef vid HSB:s Trähusfabrikanters Försäljnings AB, där han introducerade modern varuhantering. 1957 startade han firman Svenska Pall & Emballage AB, sedermera Swepall AB med dotterföretaget Dorotea emballageindustri. Olof Gemvik ägde och ledde företagen med stor framgång fram till sin pensionering då han avyttrade dem. Redan under sin Vänersborgstid uppmärksammades Olof Gemviks praktfulla sångröst, som han senare skolade. Efter sångstudier hos operasångaren Martin Öhman erhöill Gemvik erbjudande till stipendiatkontrakt med Kungliga Operan. Ett erbjudande som han tyvärr måste avböja, då det icke kunde kombineras med hans arbete. Däremot antog han erbjudandet som huvudrollsinnehavare i bland annat operetten Ökensången som gavs i Folkparkerna. 1953 erhöill han Folkparkernas Lyriska Stipendium, 1974 erhöill han pris vid Nordiska tävlingen på transportområdet. Vid sidan av sitt arbete var sången Olof Gemviks stora intresse. Han var även medlem i Sällskapet Stallbröderna. Inträdde i Gillet 1946.

Servitören Åke Karlsson, född den 9 augusti 1914 i Vänersborg, avled i sin födelsestad den 6 november 1996. Efter avslutad skolgång i Vänersborg och i tidiga ungdomså anställdes Åke Karlsson vid Stadshotellet i Vänersborg. Först som smörgåsnisse och avancerade snabbt till servitör, en anställning som han innehade intill stadshotellet upphörde i början av 1980-talet. Under flera år var Åke Karlsson föreståndare för hotellets så kallades "Bakficka" Bierhallen, som lades ned i början av 1950-talet. Vid sidan av sitt arbete var idrotten Åke Karlssons stora intresse. Under många pr representerade han Vänersborgs Idrottsförening i fotboll och Idrottsföreningen Kamraterna i bandy. I båda idrotterna var han en stor tillgång och allmänt känd som en stabil och säker försvarsklippa. Inträdde i Gillet 1958.

Direktören Thure Albert Detter, född i Vänersborg den 28 april 1912, avled i Limhamn den 11 november 1996. Efter avlagd studentexamen 1930 vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg, studerade han vid Stockholms Högskola fram till 1932. Han innehade därefter anställning på advokatbyråer och olika affärsföretag. 1940 anställdes han som ombud inom guldsmedsbranschen. 1946 avlade han Juridisk kandidatexamen och 1953 tillträdde han befattningen som direktör för Juvelbolaget i Göteborg och 1956 för firman Juveler och Konst i Malmö.

Den sistnämnda befattningen innehade intill sin pensionering.

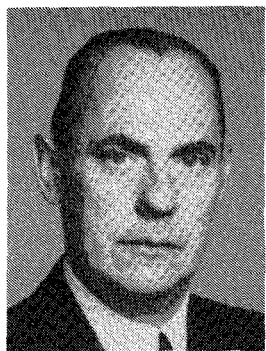
Inträdde i Gillet 1979.

Mättningsbiträdet Stig Andersson, född i Vänersborg den 15 april 1924, avled i sin födelsestad den 9 december 1996. Efter avslutad skolgång i Vänersborg, erhöll han anställning vid Korp & Söners Mekaniska Verkstad i Vänersborg. 1949 anställdes han som mättningsbiträde vid Stadsingeniörskontoret i Vänersborg. Denna anställning innehade han intill sin pensionering 1989.

Stig Andersson hyste ett varmt intresse för vardagslivet i vår stad och väl bevandrad i stadens historia. Båtlivet låg honom varmt om hjärtat och hans främsta hobby var fiske på Värnen.

Inträdde i Gillet 1970.

Fabrikören Carl-Gustaf Carlsson, född den 27 april 1909 i Vänersborg, avled i sin födelsestad den 7 januari 1997. Efter avlagd studentexamen 1929 vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk och Handelsexamen 1931 vid Göteborgs Handelsinstitut, genomgick han reservofficersutbildning vid Infanteriets Kadettskola, Karlberg, varifrån han utexaminerades 1933. Under åren 1934 - 1936 genomgick han läderfackutbildning vid Die Deutsche Gerberschule i Freiberg, Tyskland. Efter utlandspraktik började han sin långa yrkesverksamma bana inom familjeföretaget A.F Carlssons Skofabrik. Under andra världskriget tjänstgjorde han som officer vid Kungl. Bohusläns regemente med bland annat placering som lägerchef vid internlägret på Grunnebo.

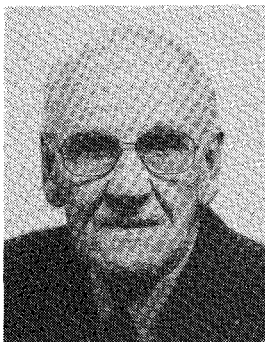
Carl-Gustaf Carlsson ägnade mycket tid åt samhällsbyggandet. Han var under många år ledamot av såväl Kommunfullmäktige

som Kommunstyrelsen och ordförande i dess Löne- och Personalnämnd.

Vid sidan av sitt arbete och kommunalpolitiken hann han även med en engagerad insats i det frivilliga försvaret, en insats som rönt stor uppskattning, vilket inte minst tre Kungliga guldmedaljer vittnar om.

Carl-Gustaf Carlsson var riddare av Vasaorden, tillhörde Frimureorden och medlem av Rotary i Vänersborg.

Inträdde i Gillet 1930.

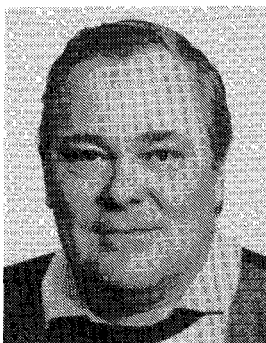

Direktören Gösta Arne Sigurd Biel, född i Vänersborg den 8 juli 1911, avled i Malmö den 9 januari 1997. Efter avslutade studier vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg, studerade han vidare vid Göteborgs Handelsinstitut, varifrån han utexaminerades 1934. Samma år vann han anställning vid Rederiaktiebolaget Transatlantic i Göteborg, där han var verksam fram till 1959, då han befordrades till direktör och chef inom företaget med placering i Stockholm. Denna befattning innehade han fram till sin pensionering 1975.

Vid sidan av sitt arbete var Gösta Biels intresse bland annat filateli och sportfiske.

Han var aktiv inom Sällskapet- Ångfartygs- Befälhavare, Stockholm, och medlem av Neptuni-Orden.

Inträdde i Gillet 1946.

Direktören Carl-Axel Magnusson, född i Vänersborg den 21 juli 1937, avled den 25 januari 1997 i Uddevalla. Efter avlagd Studentexamen 1957 vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk påbörjade han sina studier vid Göteborgs Universitet, där han avlade filosofie kandidatexamen 1962. Därefter innehade han anställning vid universitet fram till 1964, då han tillträdde tjänsten som ammannens vid Statiska Centralbyrån i Stockholm. Under åren 1966 - 1967 tjänstgjorde han som biträdande länsplanerare vid Länsstyrelsen i Vänersborg. 1967 till 1969 var han aktuarie vid Malmö stads Drätselkontor. 1969 - 1972 var han sekreterare vid Svenska Kommunförbundet och under åren 1972 - 1980 var han utredningschef vid Jönköpings Kommuns ekonomikontor. Sistnämnda år tillträdde han tjänsten som verkställande direktör vid Länsförsäkringar i Göteborg och Bohus län. Denna tjänst innehade han fram till 1985.

Carl-Axel Magnusson var politiskt engagerad och innehade flera förtroendeuppdrag inom Moderata samlingspartiet och var bland annat ordförande i partiets Uddevallaavdelning. Han innehade ett flertal förtroendeposter i såväl kommun som i landsting, socialnämnd och primärvårdsnämnd. Även kyrkopolitiken ägnade han stort intresse som medlem av Kyrkofullmäktige och ordförande i dess ekonomiutskott.

Han tillhörde Frimurareorden och var medlem av Rotary Uddevalla Byfjorden och i Odd Fellowlogen Pontus Wikner.

Vid sidan av arbetet och det politiska engagemanget hyste Carl-Axel Magnusson stort intresse för curlingsporten och var sekreterare i Västsveriges Curlingförbund sedan 1987.

Inträdde i Gillet 1965.

Tandläkare John Ericsson, född i Vänersborg den 13 maj 1908, avled i sin hemstad den 17 februari 1997. Han avlade studentexamen 1929 vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk och påbörjade därefter sina studier vid Uppsala Universitet, där han avlade medicine kandidatexamen 1933. Han fortsatte därefter sina studier i Stockholm, där han avlade tandläkarexamen 1935. Efter tjänstgöring som tandläkare i Bengtsfors och Brålanda öppnade han sin privatpraktik i Vänersborg 1942 och var verksam där till 1978.

John Ericsson var engagerad i allt som rörde människor och verksamhet inom Vänersborg och var en uppskattad och aktad medlem i flera av vår stads föreningar. Han tillhörde Frimurareorden och Lions Club.

Som Ericssons-familjen i övrigt, var John livligt engagerad i stadens idrottsliv. Under ungdomsåren representerade han

Idrottsföreningen Kamraterna i fotboll, bandy, simning och skytte. Inom nämnda förening var han med om att vinna Distriktsmästerskapen i Bandy 1929. Långt upp i åren satt idrottsintresset kvar och han var en självskrivna medlem i IFK:s Kamratveteraner.

Inträdde i Gillet 1943.

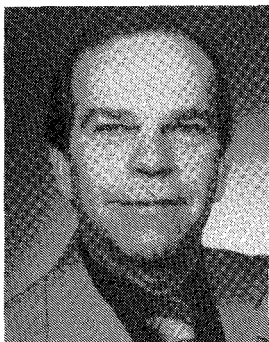
Kommunalsrådet Hadar Karlsson född i Vänersborg den 14 maj 1913, avled i sin hemstad den 14 mars 1997. Efter slutad skolgång erhöill han anställning på kontoret vid A.F Carlssons Skofabrik, där han lärde allt inom skotillverkning och till branschen hörande försäljningstekniker. Hans huvudsakliga arbetsuppgifter var därför knutna till försäljningsavdelningen, där hans kunnsighet och förmåga uppskattades och ledde till framgång för företaget. Efter några år som resande befordrades han till försäljningschef och innehade denna befattning fram till 1965, då han kallades och accepterade föreståndarskapet och pastorsbefattningen i Stenungsunds Missionsförsamling. Som en följd av 1966 års kommunalval återkallade Vänersborgarna Hadar Karlsson och han valdes till Kommunstyrelsens ordförande och utsågs till befattningen som kommunalråd, en uppgift som han på ett så strålande sätt fyllde, att han erhöill epitetet "Mister Vänersborg".

1976 avgick han som kommunalråd men kvarstod som ledamot i Kommunstyrelsen fram till 1982. Under åren 1977 - 1982 var han Kommunfullmäktiges ordförande och i den egenskapen representerade han vår stad på ett utomordentligt föredömligt sätt.

Trots att politiken upptog stor del av hans tid nedlade han ett stort och fruktbärande arbete inom Vänersborgs Missionsförening, där han under flera år verkade som ordförande. Särskilt värt att minnas är hans stora och entusiastiska engagemang för ungdomsarbete i församlingen. Med särskilt tacksamhet minns vi då han startade och bildade ungdomsavdelningen "Våra Pojkar" som idag heter SMU och som är en stor och värdefull tillgång i vår stad.

Hadar hade många gåvor. Han predikade ibland, sjöng gärna både solo och i kör. Även om han inte hann med att själv engagera sig i idrotten, följde han med stort intresse vad som ägde rum inom kommunens olika föreningar och klubbar.

Inträdde i Gillet 1967.

Försäljningschefen Tage Gustav Hugo Milling, född i Vänersborg den 10 januari 1931, avled i sin födelsestad den 20 april 1997. Efter avlagd realexamen 1945 vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg, vann han anställning vid Eriksson Bil AB i Vänersborg, där han avancerade till förste reservdelsmän och senare lagerföreståndare. 1957 erhöll han befattningen som reservdelschef hos Stålheims Bil AB i Vänersborg. 1966 flyttade han till Linköping, där han verkade som försäljningschef vid Malte Månssons AB fram till sin pensionering.

Under sin yrketsverksamhet hann Tage Milling med att studera ämnet Marknadsföring vid Universitetet i Linköping och även språkkurser i Engelska och Tyska.

Tage Milling var alltid engagerad i vad som hände i hans hemstad Vänersborg och följde med stort intresse stadens utveckling, även under Linköpingsåren.

Vid sidan av sitt arbete var han engagerad i facket och ägnade en stor del av sin fritid till ideellt arbete, bland annat som klubbmästare i Personalklubben vid Malte Månssons AB, som studieombud och som studiehandledare.

Inträdde i Gillet 1958.

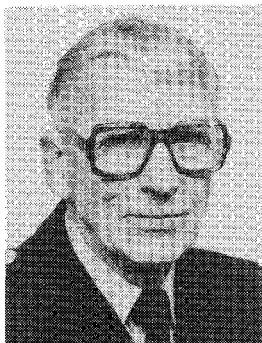

Direktör Åke Cederholm, född i Vassända Naglum den 30 april 1913, avled i Uddevalla den 30 april 1997. Efter avlagd realexamen vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk 1929, erhöll han anställning som kontorist vid trävarufirman Andersson, Larsson & co, Lilla Vassbotten, Vänersborg. Under åren 1939 - 1943 var han anställd som försäljare vid AB Slätteskär, Lysekil. Sistnämnda år erhöll han befattningen som avdelningschef vid Sannes Kolimport, Uddevalla. 1946 startade Åke Cederholm, inom företaget, som tillhörde Beijerkoncernen, ett byggmaterialföretag. Detta företag utvecklades snabbt under Åke Cederholms ledning och blev tongivande inom branschen. 1966 bildades Beijer Byggmaterial i Uddevalla med Åke Cederholm som direktör. Denna befattning innehade han fram till sin pensionering.

Vid sidan av sitt arbete var naturen och friluftslivet Åke Cederholms stora intresse. Redan under sin Vänersborgstid var han en av "Fritidshuspionjäreerna" då han tillsammans med Väinö Salonen byggde en av de allra första sommarstugorna på Derreviken vid Värmen. Trots att familjen hade sitt sommarresidens på Bokenäset var stugan ett kärt ställe som Åke gärna besökte och innehade fram till 1994, då han avyttrade den. Ett annat fritidsintresse var golf, en sport som han gärna utövade tillsammans med hustrun Eva.

Åke Cederholm var medlem i Uddevalla Rotaryklubb.

Inträdde i Gillet 1955.

Poliskommissarien Stig Bertil Ander, född i Nors församling i Värmlands län den 23 mars 1913, avled i Vänersborg den 18 maj 1997. Efter avlagd realexamen och gymnasiestudier vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk erhöll han anställning vid polisen i Karlstad. 1937 genomgick han Statens Polisskola konstepelsklass och 1943 - 1944 överkonstepelsklassen. 1945 befordrades han till kriminalkonstepel vid poliskåren i Solna och 1950 till polisöverkonstepel i Stora Kopparbergs polisdistrikt, Falun. Under åren 1950 - 1956 var han föreståndare för Länstyrelsen i Falun bensinavdelning. Sistnämnda år genomgick han polisskolans kommissarieklass. 1957 befordrades han till förste kriminalassistent i Falun och 1960 till poliskommissarie och föreståndare för ordningsstatpolisen i Älvsborgs län. Vid polisväsendets förstaligande, den 1 januari 1965, blev Stig Ander chef för Länstrafikgruppen, en befattning som han innehade fram

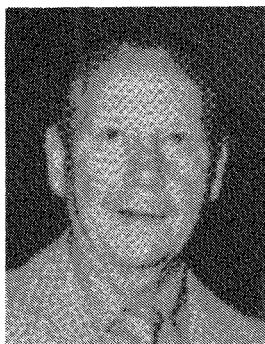
till sin pensionering 1978.

Stig Ander nedlade ett engagerat arbete inom vår stads föreningsliv. Han var mycket aktiv inom Lions club, där han under en tid uppbär presidentposten med den äran. Ideellt och uppskattat arbete utförde han även inom synskadades förening SFR i Vänersborg.

Stig Anders stora kunskaper inom sitt yrke, framför allt inom trafiksäkerhetsarbetet, togs i stor utsträckning till vara av studieförbunden, inom vilka han verkade som cirkelledare i såväl trafiksäkerhets- som språkkurser.

Sin fritid förlade han gärna till torpet vi Rådanefors, där han fick rika möjligheter odla sitt stora intresse för natur- och djurliv.

Inträdde i Gillet 1987.

Vaktmannen Ragnar Stenberg, född den 26 augusti 1916 i Västra Tunhem, avled den 23 maj 1997 i Vänersborg. Efter avslutad skolgång erhöll han anställning hos firman Börjesson & Lindgren, Vargön i början av 1930-talet. I början av 1940-talet flyttade han till Ämål, där han vunnit anställning i AB Nya Beklädnadsaffärens filialaffär. 1959 flyttade han till Vänersborg och till firmans affär här i staden. Då affären upphörde i början av 1970-talet erhöll Ragnar Stenberg anställning som vaktman vid AB Vargöns Alloys. En tjänst som han innehade till sin pensionering.

Idrotten låg Ragnar Stenberg varmt om hjärtat redan från ungdomsåren och han var under många år aktiv som fotboll- och bandyspelare i Vargöns Sportklubb. Även motorsporten ägnade han stor intresse.

Ragnar Stenberg var flitigt engagerad inom föreningslivet. Han var en av de drivande krafterna och bildarna av Vargöns

Sportklubb Veteranerna och bland annat mångårig kassör i Vänersborgs Reumatikerförening.

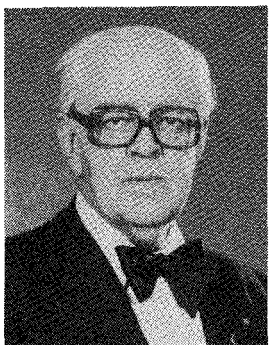
Inträdde i Gillet 1967.

Barnläkaren Sven Joachimsson, född den 26 september 1911 i Norrköping, avled i Vänersborg den 24 maj 1997. Efter avslutad skolgång i Norrköping och Stockholm, medicinska studier i Stockholm och Uppsalla, avlade han medicinsk licentiatexamen 1938. 1942 tillträdde han befattningen som förste underläkare vid lasarettet i Borås, därefter specialutbildades han i Stockholm under två år. 1946 deltog Sven Joachimsson i Rädda Barnens arbete i Wien och Budapest året därpå tjänstgjorde som barnläkare på Hudiksvalls lasarett. Hösten 1947 utnämndes Sven Joachimsson av Kungl. Majt. till överläkare vid den då nyinrättade barnkliniken i Vänersborg, där han arbetade i 30 år, sista året som barnhälsovårdsöverläkare. Under fem år på femtioalet uppehöll han tjänsten som överläkare på Barnsykiatriska kliniken. Efter pensioneringen 1976 åtog sig Sven Joachimsson många olika läkaruppdrag inom kommunen, Göta älvdal och på Dal.

Även sin fritid ägnade Sven Joachimsson åt barn, bland annat genom ett aktivt arbete inom Rädda Barnen.

Inträdde i Gillet 1978.

Boktryckare Lars Axel Gunnar Berg, född i Vänersborg den 10 november 1920, avled i sin hemstad den 24 juni 1997. Efter avlagd realexamen vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk, 1937, började han som boktryckarlärling i faderns, Fritz Berg, tryckeri. Han utbildade sig vidare genom att studera vid Skola för Bokhantverk i Stockholm under åren 1941 - 1942. Därefter fortsatte han studera vid det då nystartade Grafiska Institutet i Stockholm, varifrån han som en bland de första eleverna utexaminerades 1944. Gunnar Berg arbetade och ledde den gamla anrika firman i mer än 40 år. Sedan han slutat arbeta som boktryckare, ägnade han sig bland annat åt förläggarverksamhet vid Väbo Förlag.

Gunnar Berg var en man med många strängar på sin lyra och hans intresse spände över ett brett spektrum. Han var aktiv inom Företagarföreningen och dess ordförande under många år. Han var medlem i Vasalogen av Amerika och dess ordförande under en lång era. Han var medlem i Sällskapet Par Bricole och Frimurare av högsta graden. Han ägnade mycken tid åt växthusodling och hans stora intresse härför ledde till att han 1980 tog initiativ till och startade Växthus amatörerna i Vänersborg. Han har varit privatflygare under 20 års tid och tillhörde Halle- Hunnebergs Flygklubb, där han även var styrelsemedlem. Gunnar Berg har även provat på djupdykning och tävlingskört med rallybil.

Så snart hans olika engagemang medgav tillbringade han sin tid på sitt ägandes sommarresidens på Ekudden.

Inträdde i Gillet 1953.

Disponent Harry Edvin Georg Berger, född den 4 april 1904 i Vassända Naglum, avled i Vänersborg den 15 juli 1997. Efter avslutade studier vid Vänersborgs Högre Allmänna Läroverk, genomgick han Alnarps Lantbruksskola under åren 1926-1927. Under åren 1928-1931 innehade han befattningen som lantbruksinspektör vid Munkagårds egendom i Halland. Sistnämnda år blev han delägare i Trävarufirman Andersson, Larsson & Co på Lilla Vassbotten i Vänersborg. År 1934 blev han företagets disponent och chef. Under Harry Bergers ledning utvecklades firman och blev inom flera områden ledande inom regionen. Även efter uppnådd pensionsålder fortsatte han att leda och driva företaget till långt upp i åren.

Harry Berger var engagerad i kommunens politiska liv och företrädde under en period Moderata Samlingspartiet i vårt Kommunalförmåktige.

Han deltog även i vår stads föreningsliv och var bland annat medlem av Sällskapet Par Bricole. Inträdde i Gillet 1954.

S.Gunnar Peterson

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra då sol gått ner.

Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden sover dem,
susar sin vaggande sång.
(Anita Halldén)

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

t.o.m. 30/6 1997

HEADERSLEDAMOT

Thernquist, Ole, f.d Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg

MEDLEMMAR

	Födelse- år	Inträdes- år
* ABELSON, ROLF, Vänersborg	1954	86
ABRAHAMSSON, LENNART "TARREN", Stenungsund	1927	83
ADOLFSON, HANS, Skolvård, Vänersborg	1963	95
ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AGROTH, STIG ALLAN, Göteborg	1920	96
AHLBERG, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1966	80
AHLIN, ANDERS, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1965	78
* AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem, Gilleskrivare</i>	1944	58
AHLIN, ULF, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1968	78
* AHLM, ALLAN, Järnhandelsbiträde, Vänersborg	1923	58
ALEXANDERSSON, HANS, Naturvårdsassistent, Vänersborg	1948	75
ALFREDSSON HÅKAN, Vänersborg	1951	95
ALFREDSSON, LARS, Vänersborg	1956	76
ALMGREN, BENGT, Frändefors	1945	96
ALMHAGE, EJE, Köpman, Vänersborg	1945	94
ALMQVIST, DICK, Polisassistent, Vänersborg	1947	88
AMGÅRD, KARL-ERIC, Kommunalarbetare, Vänersborg	1940	74
ANDERSEN, HASSE, Speciallärare, Vänersborg	1940	92
** ANDERSSON, ARNE, Yrkesvalslärare, Vänersborg	1917	43
ANDERSSON, ARNE, Verkstadschef, Vänersborg	1923	80
ANDERSSON, BERNE, Vänersborg	1944	97
ANDERSSON, BO, Ingenjör, Örebro	1940	74
ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg	1957	88
* ANDERSSON, CHRISTER, Fil.mag. Vänersborg	1945	55
* ANDERSSON, ERIC, Assistent, Vänersborg	1915	51
ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan	1946	84
ANDERSSON, HÅKAN, Vänersborg	1946	83
ANDERSSON, HÅKAN, Sjukvårdare, Trollhättan	1949	85
ANDERSSON, JENS, Vänersborg	1912	83
ANDERSSON, JOHN, Vänersborg	1977	83
ANDERSSON, JON, Maskinchef	1953	74
ANDERSSON, JOHN, Studerande, Vänersborg	1972	85
ANDERSSON, CARL, Studerande, Vänersborg	1977	92
ANDERSSON, CARL-OTTO, Vänersborg	1923	83
ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Vänersborg	1963	83
ANDERSSON, KARL, Uddevalla	1937	96
ANDERSSON, KARL-ERIK, Bankdirektör, Vänersborg	1925	82

Fastighetslån och sparande till bästa villkor

*Tala med oss om
finansieringen*

Stadshypotek

Ett Handelsbanksföretag

Edsgatan 11, Box 1136, 462 28 Vänersborg – 0521-27 71 00

ANDERSSON, KENT, Köpman, Vänersborg	1944	81
ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1942	90
ANDERSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1940	80
* ANDERSSON, LARS, Glasmästare, Vänersborg	1930	59
ANDERSSON, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1945	88
ANDERSSON, LENNART, Vänersborg	1926	80
ANDERSSON, LENNART, Säljare, Vargön	1958	93
ANDERSSON, LENNART, Telearbetare, Vänersborg	1950	79
ANDERSSON, MARCUS, Vänersborg	1973	83
ANDERSSON, NILS, Vänersborg	1912	82
* ANDERSSON, NILS, Disponent, Göteborg	1915	53
ANDERSSON, OVE, Hotelldirektör, Mora	1945	94
** ANDERSSON, RAGNAR, fd. Köpman, Vänersborg	1919	35
ANDERSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1928	76
ANDERSSON, RICARD, Ingenjör, Vänersborg	1926	94
ANDERSSON, ROLF, Apotekare, Upplands Väsby	1936	94
ANDERSSON, ROLF, Mellerud	1947	80
ANDERSSON, STIG, Vänersborg	1938	94
** ANDERSSON, STIG, Socialvårdsschef, vänersborg	1918	45
ANDERSSON, STIG, Herr, Vänersborg	1936	87
ANDERSSON, STIG LENNART, Brandinspektör, Vänersborg	1932	88
ANDERSSON, SVEN GUNNAR, Redaktör, Åkersberga	1928	83
ANDERSSON, TOMMY, Affärsbiträde, Vänersborg	1950	75
ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg	1950	83
* ANDERSSON, TORSTEN, Byrådirektör, Vänersborg	1914	55
ANDERSSON, WOLMAR, Verkst.montör, Vänersborg	1927	83
* ANDRÉEN, ANDERS, Järnhandlare, Vänersborg	1938	68
ANDRÉEN, HÅKAN, Frändefors	1942	82
ANGSÉUS, TAGE, 1:e polisinspektör, Vänersborg	1924	75
ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, JAN, Elektriker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, PATRIK, Elektriker, Vargön	1964	90
ANKARTOFT, STAFFAN, Kock, Nora	1960	90
ANKARTOFT, STURE, Överingenjör, Trollhättan	1936	90
ARVEKLEV, LEIF, Vargön	1952	96
ARVIDSON, BENGT, Skötare, Vargön	1949	75
ARWIDSSON, GÖSTA, Distriktschef, Hudiksvall	1921	81
* ARWIDSSON, UNO, Expeditionsassistent, Vänersborg	1927	60
ASP, PETER, Journalist, Vänersborg	1968	95
* ASPMAN, ARNE, Elektriker, Vänersborg	1920	59
BACK, INGVAR, Rörmontör, Vänersborg	1932	73
* BACK, JAN, Sjukvårdare, Vänersborg	1934	63
BACK, KURT, Servicebiträde, Vänersborg	1931	93
BACK, ROGER, Fotograf, Vänersborg	1956	83
BARTHOLMES, HERBERT, Fil. dr. Vänersborg	1923	97
BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg	1957	89
BECKMAN, ÅKE, Rektor, Vänersborg	1928	89
BENGTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76

**Sparande och placeringar
Lån och försäkringar
Juridiska tjänster**

Allt på ett ställe!

Vi är inte bara Vänersborgs största och
mest anlitade bank.

Hos oss på Sparbanken finns även
jurister och försäkringsspecialister.

Välkommen in!

SPARBANKEN

Sparbanken Sverige och Föreningsbanken går under hösten samman
och bildar FöreningsSparbanken.

Tillsammans skapar vi en effektiv och resursstark
bank för nästa århundrade.

BERG, CHRISTIAN, Vänersborg	1968	68
* BERG, HÅKAN, Faktor, Vänersborg	1944	68
BERG, LENNART, Vänersborg	1950	94
BERGH, GUNNAR, Civilekonom, Barsebäck	1957	88
BERGER, ANDRÉAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1974	76
* BERGER, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1943	55
BERGER, MAGNUS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1967	76
BERGER, MAX, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1970	76
* BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
** BERGLUND, GÖSTA, Sjöingenjör, Malmö	1920	43
* BERGMAN, KARL-ERIK, Ingenjör, Nol	1930	48
BERGSTRÖM, ERLING, Vänersborg	1933	96
BERGSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1950	80
BERGSTRÖM, RAGNAR, Vänersborg	1942	80
BERGSTRÖM, REINHOLD, fd. Byråchef, Vänersborg	1914	80
BERNLING, OLLE, Advokat, Vänersborg	1922	89
BERNTSON, BERNT, F.stationsinspektör, Vänersborg	1916	82
BERTZÉN, SVEN, Platschef, Vänersborg	1926	84
BILLENGREN, LARS, Köpman, Vänersborg	1938	75
BIÖRKKVIST, CARL-MARTIN, f Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	85
BJARNELL, KARL ERIK, Lantbrukare, Vänersborg	1918	83
BJÄRUDD, HENRY, F.spec.lärare, Vänersborg	1914	87
BJÖRENDAAHL, LARS, Sekreterare, Vänersborg	1945	88
BJÖRKENSTOCK, JAN-OLOF, Munsänk, Nynäshamn	1948	82
BJÖRNBERG, HÅKAN, Fil.kand., Vänersborg	1954	77
BJÖRNBERG, MARTIN, Pol.Mag. Vänersborg	1968	94
* BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamr., Vänersborg <i>Bisittare i styrelsen</i>	1927	54
* BJÖRNBERG, SVEN, Polisman, Vänersborg	1929	54
BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön	1953	77
* BJÖRNDAAHL, KARL-ERIK, Bokbinderimästare, Vänersborg	1926	60
BLIXT, BENGT, Maskinmästare, Uddevalla	1929	80
BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1965	95
BLOMGREN, ERIK, Vänersborg	1973	83
* BLOMGREN, GUNNAR, Stenhuggarmästare, Vänersborg	1912	54
BLOMGREN, LARS, Fritidsassistent, Vänersborg	1941	77
BLOMGREN, MATS, Vänersborg	1960	77
BLOMGREN, SVEN, Professor, Vänersborg	1908	77
BLOMQVIST, STEN, Herr, Vargön	1939	94
BOBERG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1982	87
BOBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1946	92
BOBERG, MARKUS, Studerande, Vänersborg	1972	87
* BODÉN, SIGVARD, Ingenjör, Norsborg, <i>ständigmedlem</i>	1923	55
BOHLIN PONTUS, Stockholm	1968	95
BOMAN, GÖRAN, Regionchef, Vänersborg	1948	94
BOMAN, MERRIL, Direktör, Stockholm	1953	90
BONDE, LEIF, Museitekniker, Vänersborg	1940	85
* BORG, EINAR, Handlare, Vänersborg	1906	48
BORGLIDEN, INGE, Vänersborg	1936	94

PULSEN

**Din Lokala dataleverantör i
Centrum av Trestad**

COMPAQ

Ring eller kom in och prata med våra kompetenta
säljare så att du får den utrustning du behöver.

Stampgatan 12, Trestad Center,
462 28 Vänersborg
Tel: 0521-25 54 50

BRATTWALL, JAN, Landstingsdirektör, Vänersborg	1942	91
* BRIGELIUS, GUNNAR, Direktör, Åsa	1919	54
BRYNGELSSON, STIG, Verkstadsmontör, Vänersborg	1927	91
BÜGLER, RONALD, Kamrer, Vänersborg	1928	74
* BÄCKSTRÖM, BERTH, Åkeriägare, Vänersborg	1946	67
BÄCKSTRÖM, EMIL, Studerande, Vänersborg	1976	85
* BÄCKSTRÖM, GUNNAR, Åkeriägare, Vänersborg	1932	67
CAPING, BENGT, Lagman, Vänersborg	1921	82
CARLÉN, BENGT, Vargön	1947	83
CARLSSON, KENT-MORGAN, Vargön	1959	96
CARLSSON, ROGER, Vargön	1943	96
CARLSSON, THOMAS, Målaremästare, Vänersborg	1957	96
CARLSTRÖM, ROLAND, Vänersborg	1942	96
CEDER, BERNT, Telcarbetare, Vänersborg	1933	90
CLAESSON, STIG, Försäljare, Vänersborg	1926	86
CRANTZ, CURT GÖRAN, Plancarare, Vänersborg	1958	90
CRONQUIST, TORD, Körsnär, Vänersborg	1927	94
* DAFGÅRD, BENGT, Arbetsl. Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1939	50
* DAFGÅRD, GUNNAR, Direktör, Källby	1919	67
* DAHLGREN, ARNE, Byrådirektör, Vänersborg	1918	55
DAHLGREN, EBER, Vänersborg	1926	89
DAHLGREN, INGVAR, Verkstadsarb, Vänersborg	1945	95
DAHLGREN, LEIF, Banktjänsteman, Vänersborg	1945	85
DAHLQVIST, JONSSON, ANDREAS, Student, Göteborg	1975	96
* DAHLLÖF, AXEL, Affärschef, Göteborg	1911	55
DAHLLÖF, MATS, Vänersborg	1965	67
DAHLLÖF, OLOF, Byråingenjör, Brastad	1918	83
DAVIDSSON, BENGT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1957	71
* DAVIDSSON, BILT, Bankkamrer, Vänersborg	1938	64
DAVIDSSON, ROLF, Vänersborg	1935	96
DIMBERG, SVEN, TANDLÄKARE, VÄNERSBORG	1914	87
* EDVARDSSON, GUNNAR, Överskötare, Vänersborg	1916	71
EISERMARK, CONNY, Banarbetare, Vargön	1959	95
** EK, HARALD, Överstelöjtnant, Täby	1919	44
EK, CARL-GUSTAF, Teknologie doktor, V Frölunda	1958	83
* EK, KNUT, Slöjdlärare, Vänersborg <i>innehavare av Gilllets medalj (1995)</i>	1924	50
EK, LARS-ANDERS, Församlingspedagog, Lidköping	1954	83
EKDAHL, BO, Stadsbyggnadschef, Vänersborg	1927	89
EKHOLM, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1935	73
EKHOLM, JOHAN, Studerande, Vänersborg	1963	87
* EKHOLM, SVEN, Köpman, Vänersborg	1916	60
EKLIND, LARS, Major, Uddevalla	1957	74
EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
* EKSTEDT, THOMAS, Lärare, Helsingborg	1951	65
EKSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1943	80
ELENSTIG, ELOF, Köpman, Vänersborg	1930	75

Du är naturligtvis alltid välkommen

HIT

till oss på banken för att få råd och prata

MED

oss om bästa sättet att få ränta på

PENGARNA

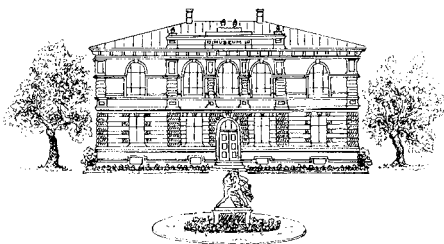
Du inte behöver just för tillfället.

Handelsbanken

Vänersborg

Tel. 0521 – 670 10

** ELFMAN, NILS-OLOF, Rektor, Stockholm	1919	44
ELIASSON, VERNER, Reservdelschef, Vänersborg	1920	89
ELMQVIST, JOHN-EVERT, Sjukhusdirektör, Vänersborg	1922	89
ELMQVIST, SÖREN, Museitekniker, Vänersborg	1940	75
* EMANUELSSON ERIC, Försäljare, Vänersborg	1916	51
EMANUELSSON, GÖRAN, Produktionstekniker, Frändefors	1953	88
ENGELIN, BENGT, Skara	1928	83
ENGELIN, BERTIL, Sotaremästare, Källby	1922	89
* ENGLUND, CLAES, Ingenjör, Källby	1943	47
ENGLUND, JAKOB, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1981	82
* ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1949	49
ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Färgelanda, <i>ständig medlem</i>	1966	66
* ENGLUND, NILS TURE, Leg. läkare, Uddevalla	1939	47
ENGLUND, OSKAR, Källby, <i>ständig medlem</i>	1983	83
ENGLUND, SAMUEL, Källby, <i>ständig medlem</i>	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Källby	1985	85
ENGSTRÖM, HÅKAN, Vänersborg	1964	96
ENGSTRÖM, PER-ARNE, Försäljare, Trollhättan	1935	85
ENORSON, LARS, Elinstallatör, Vargön	1939	90
* ERICSON, ALLAN, Överpostiljon, Vänersborg	1913	55
* ERICSSON, ANDERS, Tandläkare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
ERICSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1941	80
* ERICSSON, GUNNAR, V., Portvakt, Vänersborg	1918	66
ERIKSSON, INGE, Vänersborg	1946	96
ERIKSSON, JOHAN, VÄNERSBORG	1973	94
ERICSSON, JOHAN F., M.B.A., Vänersborg	1966	66
* ERICSSON, JOHN-OLOF, Tandläkare, Vänersborg		
<i>ständig medlem, Gillevärd</i>	1939	54
ERICSON, JÖRGEN, Vänersborg	1964	80
ERIKSSON, KARL-ERIK, Fd Järnvägsexpeditör, Vänersborg	1928	94
ERICSON, KARL-JOHAN, Produktionsledare, Vänersborg	1945	88
ERICSON, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1940	85
* ERIKSSON, PER OLOF, Inspektör, Vänersborg	1932	64
ERIKSSON, RONNY, Vänersborg	1938	88
ERIKSSON SVEN-INGVAR, Vänersborg	1940	92
* ERIKSSON, ÅKE, Frisörmästare, Vänersborg	1921	58
ERIXON, LEIF, Frisörmästare, Vänersborg	1929	93
ERLANDSSON BERTIL, Direktör, Uppsala	1923	88
* ERLANDSSON, KURT, Ingenjör, Vänersborg	1925	70
FAGER, JAN, Direktör, Vänersborg	1940	90
FAGERSTEDT, LARS, Kontorist, Vänersborg	1942	76
FAGERSTRÖM, ARNE, Montör, Vänersborg	1934	79
FAGERSTRÖM, MAGNUS, Mölndal	1966	89
FALK, LEIF, Montör, Vänersborg	1935	83
* FALK, ÅKE, Åkeriägare, Vänersborg	1942	66
FAST, GUNNAR, Major, Boden	1948	83
FASTH, GÖSTA, Linjemästare, Vänersborg	1918	83
FASTH, KENT-ERIC, Vänersborg	1955	83

VÄNERSBORGS MUSEUM

– Det museihistoriska museet –

Upplev världen på 1880-talsvis i Sveriges äldsta bevarade museimiljö. Världsberömd afrikansk fågelsamling. Andra unika samlingar. Museibutik.

Öppet: sept - maj: tisd 12-19, lörd-sönd 12-16, juni-aug: tisd 12-19, onsd, torsd, lörd, sönd: 12-16

Entré: Vuxna 20:-, Barn t o m 16 år: **Fri entré**

**MEDICINHISTORISKA
MUSEET
VÄNERSBORG**

Medicinhistoriska museet visar förändringen inom sjukvården såväl den somatiska som psykiatriska som veterinärmedicinen.

Museet är öppet:

Onsdagar 13–16, sista söndagen varje månad 13–16.

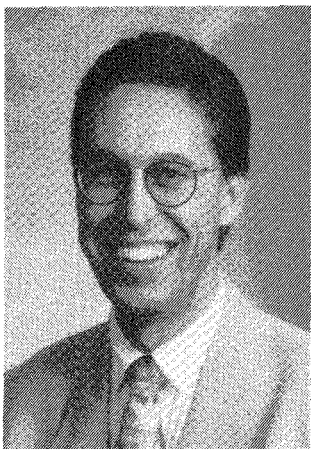
Övriga tider efter överenskomelse, tel. 0521-276307.

Älvsborgs länsmuseum

FASTH, SIXTEN, Fotograf, Vänersborg	1926	74
FERM, RUNE, Kriminalassistent, Vänersborg	1929	84
FILIPSON, GÖRAN, Avdelningschef, Vänersborg	1947	94
FILIPSON, PETER, Stud. Vänersborg	1975	94
FLINK, BENGT, V Frölunda	1936	85
FLOBERG, TOMMY, Chaufför, Vänersborg	1961	94
FOCK, EGON, Vänersborg	1923	86
FOCK, HENRY, Handlare, Vänersborg	1917	86
FOCK, KARL-GÖRAN, Stud. Göteborg	1953	77
* FORSS, SVEN, Ingenjör, Mölndal	1916	69
FORSSANDER, LARS-ERIK, Bankdirektör, Billdal	1934	84
FREDMAN, EGON, Vänersborg	1929	90
FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg	1970	83
* FREDMAN, SUNE, Verkmästare, Vänersborg	1940	68
FREDRIKSSON, MATS, Direktör, Göteborg	1922	76
* FRIBERG, ERIK, Tecknare, Trollhättan	1919	69
FRIBERG, HANS, Reklamman, Kolbäck	1956	94
* FRIBEERG, KARL AXEL, Reservdelnsman, Uddevalla	1923	69
FRIBERG, SAM, Säljledare, Göteborg	1956	94
* FRIBERG, SVEN-OLOF, Sjukhusdirektör, Uddevalla	1916	71
FRICK, LARS H, Kanslichef, Borgholm	1948	96
FRIEDLÄNDER, KARL-GUSTAV, Ämneslärare, Varnhem	1920	81
* FRISK, KENT, Postiljon, Vänersborg	1945	67
* FRÄNDEGÅRD, BENGT-OLOF, Ingenjör, Vänersborg	1927	67
* FRÄNDEGÅRD, SVEN AXEL, Byrådirektör, Huskvarna	1922	67
FURBO, MATTIAS, Vänersborg	1972	94
FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
* FÄLLING, HARRY, Televerksarbetare, Vänersborg	1939	71
* GALLE, NILS, Köpman, Vänersborg	1918	67
GEDELL, RAGNAR, Rektor, Vänersborg	1917	80
* GILLBERG, GÖSTA, Köpman, Trollhättan	1918	66
GILLBERG, ROLF, Köpman, Vänersborg	1939	77
GILLBERG, ROLF, Värmetekniker, Vänersborg	1936	90
* GILLBERG, ÅKE, Förste expeditionsvakt, Vänersborg	1920	55
GRANAT STELLAN, Antikvarie, Uddevalla	1948	77
GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
* GRANQVIST, ÅKE, Försäljare, Vänersborg	1939	67
GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
* GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
* GULZ, LENNART, Studierekör, Vänersborg	1939	54
GULZ, TORBJÖRN, Studerande, Vänersborg	1965	82
** GUSTAFSSON, EDVARD, Stadsarkitekt, Ängelholm	1923	46
GUSTAFSSON, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1937	77
GUSTAFSSON, INGVAR, Ingenjör, Uddevalla	1926	90
GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAVSSON, JOHN V., Postmästare, Vänersborg	1920	85
GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Herr, Frändefors	1958	92

-Jag kan bli din Personliga Bankman.

*Bengt Fridh,
Vänersborg*

Vill du ha en egen kontakt på banken?

Någon som sätter sig in i din och familjens ekonomi, ser helheten och kan hjälpa dig i frågor som har med sparande, finansiering, låneskydd, försäkringar m m att göra.

När du behöver hjälp eller funderar över någonting, vet du vem du ska kontakta. Du som har en Personlig Bankman, får också automatiskt del av en rad andra förmåner.

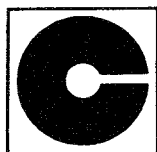
Hör av dig, så kan jag eller någon av mina kollegor berätta mer om vad det betyder att ha en Personlig Bankman i Nordbanken. Och vad som krävs av dig.

Välkommen in!

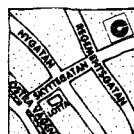
Edsgatan 21 - 0521 - 120 05

NB
NORDBANKEN

* GUSTAFSSON, KENT, Mättningsbiträde, Vänersborg	1944	71
* GUSTAFSSON, PAUL, Verkstadsägare, Vänersborg	1935	66
GUSTAFSSON, ROLAND, Sjukvårdare, Vänersborg	1930	88
* GUSTAFSSON, SUNE, Bagaremästare, Vänersborg	1918	55
GUSTAVSSON, SVEN, Målare, Vargön	1951	92
GUSTAVSSON, YNGVE, Herr, Vänersborg	1936	92
GUSTAFSSON, ÅKE, Överläkare, Alingsås	1937	90
GYRULF, NILS, Direktör, Vänersborg	1919	82
GÅRDEHALL, LARS, Polisinspektör, Vänersborg	1945	97
GÖTHBERG, REINHOLD, Uddevalla	1920	94
HAGBERG, CARL-GÖRAN, Konstnär, Vänersborg	1922	(66) 74
HAGBERG, GILLIS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1932	96
HAGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1926	94
* HAGBORG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg		
ständig medlem. Kassafogde	1941	53
* HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGLUND, KENT, Direktör, Trollhättan	1944	87
HAGSTEDT, LENNART, Vänersborg	1926	93
HAGSTEDT, SVEN-OLOF, Vänersborg	1941	82
HALL, SVEN-ERIK, Vänersborg	1944	94
HALLBERG, LEIF, Vänersborg	1948	96
HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1948	94
HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
* HALLQVIST, ARNE, Adjunkt, Vänersborg	1917	67
HALLQVIST, KARL-ERIK, Vägarbetare, Vänersborg	1934	76
HALLQVIST, STEFAN, Vänersborg	1968	82
** HALLQVIST, TAGE, Med.lic., Vänersborg	1926	45
HALLQVIST, TOMAS, Lab.assistent, Vänersborg	1951	84
HAMMARSTEDT, JÖRGEN, Polisass, Göteborg	1966	83
HAMMARSTRÖM, HELMER, Distr.chef, Vänersborg	1918	87
* HANSSON, BRYNOLF, Avsynare, Vänersborg	1924	52
HANSSON, H O LENNART, Personalman, Vänersborg	1947	96
HANSSON, LARS, Herr, Vänersborg	1965	92
HANSSON, LEIF, Mäklare, Bandhagen	1929	79
HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
HARRING, TORD, Hönö	1940	95
* HARLITZ, GUNNAR, sjöing., Vänersborg, ständig medlem	1940	64
* HARLITZ, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1943	64
HASSELHOLM, CURT, Typograf, Vänersborg	1929	82
HASELLIND, INGEMAR, Tekniker, Vänersborg	1938	93
HASELLIND, KAJ, Ingenjör, Vargön	1945	76
HASSLUNG, LENNART, Herr, Vänersborg	1938	85
HASSLÖF, J-O, RUNE, Kungälv	1929	83
HEDBERG, FRANK, Vargön	1935	79
HEDBERG, KURT, Arbetsledare, Uddevalla	1924	94
HEDELIN, STEN, Arkitekt Vänersborg	1950	97
* HEDÉN LASSE, Ingenjör, Borås	1934	57

Rör-Anders
VVS & ENERGİ AB

Butik: Skyttegatan 12, Vänersborg, 0521-680 55
Rörarbeten: Vänersborg 0521-680 55,
Trollhättan 0520-334 40, Uddevalla 0522-51 16 66

HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg	1941	95
HEDQUIST, PER, Byråassistent, Vänersborg	1943	76
HEIDENGÅRDH, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors	1949	96
HELLBERG, ANDERS, Försäljare, Vänersborg	1954	92
HELLBERG, INGVAR, Herr, Vänersborg	1957	92
HELLGREN, CHRISTER, Representant, Vänersborg	1924	90
HELLGREN, GÖRAN, Museitjänsteman, Vänersborg	1934	95
HELLMAN, ANDERS, Vänersborg	1955	73
HELLSTEN, CURT, fd. Lantbruksdirektör, Vänersborg	1916	86
* HELLSTRÖM, ARNE, Köpman, Vänersborg	1930	64
HENRIKSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1957	81
HERENTZ, CHRISTOFFER, Stud. Vänersborg	1968	94
HERMANSSON, JAN, Adjunkt, Lund	1949	91
HERRMANN, GERHART, Folkskollärare, Lysekil	1931	82
HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan	1939	79
HESELBOM, OLLE, Banktjänsteman Vänersborg	1933	96
HESELHOLDT, PÄR-ANDERS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	84
HJALMARSSON, GUNNAR, Revisor Vänersborg	1957	97
HJELM, STIG, Reprofotograf, Vänersborg	1927	76
HOFLING, OSCAR, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1996	96
HOLGERSSON, STURE, Ingenjör, Vänersborg	1930	90
HOLM, LARS-ERIK, Vägtekniker, Vargön	1944	82
HOLMQVIST, EVERT, Vänersborg	1937	83
HORSTER, KNUT, Verkmästare, Vänersborg	1920	75
HURTIG, BENGT MAGNUS, Katrineholm	1953	66
* HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HYGREN, ESKIL, Driftsingenjör, Vänersborg	1918	78
HÅKANSSON, STEN, Direktör, Mellerud	1945	92
HÄGNEFORS, ERNST, Överstelöjtnant, Uddevalla	1921	77
* HÖGBERG, PER, Direktör, Uddevalla	1922	64
HÖGBERG, SIGVARD, Vänersborg	1925	95
HÖGBERG, STIG, Ingenjör, Onsala	1944	77
HÖGSTRÖM, STIG, Plåtslagare, Vänersborg	1926	95
* HÖGZELL, LENNART, Företagsekonom, Bromma	1934	61
* IDEBERG, GUNNAR, Aukt. revisor, Karlstad	1932	53
IDEBERG, ROLF, Doktor, Uddevalla	1936	94
ISACSSON, HENNING, Ingeniör, Vänersborg	1932	97
IVARSSON, KARL INGVAR, Ingenjör, Vänersborg	1941	85
* JACOBSSON, ARNE, Personalkonsulent, Trollhättan	1920	70
* JACOBSSON, GERT, Mättningsförman, Vänersborg	1939	70
JACOBSSON, MIKAEL, Vänersborg	1966	76
* JACOBSSON, ROLF, Redovisningskonsult, Vänersborg	1936	59
JACOBSSON, SVEN, Agronom, Vänersborg	1933	94
* JANSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg	1938	66
JANSSON, SIGBERT, Ingenjör, Spånga	1921	77
JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vargön	1947	78
JEGERFALK, BO, Studierektor, Vänersborg	1927	89
JENGARD, AGNE, Herr, Vänersborg	1945	85

Sundsgatan 9 • 462 21 Vänersborg

Tel. 0521 - 138 75

Storgatan 10 • 464 30 Mellerud

Tel. 0530 - 131 75

Radio City

**Fullpris CD
till lågpris**

Edsgatan 20 • Vänersborg • 0521-101 22

** JENNISCHE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1913	30
* JENNISCHE, MATS, Agronom, Möklinta, <i>ständig medlem</i>	1941	64
* JENNISCHE, PER, Fil.dr., Uppsala, <i>ständig medlem</i>	1943	64
* JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Julita, <i>ständig medlem</i>	1947	64
JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1954	76
JOELSSON, RUNE, Driftsverkm., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1927	76
JOHANSSON, BENGT, Vargön	1945	96
JOHANSSON, BENGT, K.Å, Landshövding, Vänersborg	1937	97
JOHANSSON, BJÖRN, Alingsås	1963	93
JOHANSSON, BO, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1959	76
JOHANSSON, BO, Förs. tjänsteman	1939	96
JOHANSSON, CASPER, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1976	76
JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Vänersborg	1950	94
* JOHANSSON, EVERT, Transportledare, Vänersborg	1920	60
JOHANSSON, GERHARD, Studerande, Vänersborg	1970	80
* JOHANSSON, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1946	66
JOHANSSON, GÖSTA, Styckmästare, Vänersborg	1922	87
JOHANSSON, GÖSTA, Kamrer, Vänersborg	1935	83
JOHANSSON, HELMER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1925	82
JOHANSSON, HENRY, Bagare, Vänersborg	1921	73
JOHANSSON, HÅKAN, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1947	92
* JOHANSSON, INGEMAR, Konditor, Vänersborg	1928	65
* JOHANSSON, INGVAR, Byggnadsnickare, Vänersborg	1918	55
JOHANSSON, INGVAR, Kommundirektör, Vänersborg	1937	92
JOHANSSON, JAN, Åkerägare, Vänersborg	1937	76
* JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53
JOHANSSON, KARL-GUSTAF, Vänersborg	1937	86
JOHANSSON, KENNETH, Mättningsbiträde, Vänersborg	1939	95
JOHANSSON, KENT, Arbetsledare, Vargön	1955	95
JOHANSSON, KURT, Köpman, Vänersborg	1944	96
JOHANSSON, LARS, Byggnadssnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1936	96
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	76
JOHANSSON, LENNART, Byrådirektör, Vargön	1942	82
* JOHANSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vänersborg	1942	79
JOHANSSON, LENNART, Murare, Vänersborg	1949	93
JOHANSSON, PETER, Antikvarie, Vänersborg	1963	90
JOHANSSON, PONTUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1973	76
JOHANSSON, RICKARD, Officer, Skövde	1966	80
* JOHANSSON, ROLF, Försäljningschef, Vänersborg	1930	65
JOHANSSON, RUNE, Reservdelsman, Vänersborg	1944	76
* JOHANSSON, SVEN, Telearbetare, Vänersborg	1937	59
JOHANSSON, SVEN, Trafikförman, Vänersborg	1926	89
JOHANSSON, THOMAS, Reservdelsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, THURE, Vänersborg	1914	88
JOHNSSON, GUNNAR, Produktionsledare, Trollhättan	1931	94
JOHNSSON, FRANK, Adjunkt, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	75

ircon EFFICIENT INFRARED
PAPER DRYING

***Torkutrustning för
pappersindustrin***

Box 59, S-46221 VÄNERSBORG
Tel. 0521-67620

SCANIA

**Hos OSS får
du RÅD
Välj din bil hos
BLENNERMARKS!**

VÄNERSBORG
0521-121 80

TROLLHÄTTAN
0520-48 92 00

STRAND HOTELL

VÄNERSBORG

Tel. 0521-138 50

Fax 0521-159 00

Hamngatan 7

462 33 VÄNERSBORG

JONASSON, EVERT, Aukt.revisor, Göteborg	1917	78
JONSSON, BROR, Målare, Vargön	1920	91
* JONSSON, BENGT, R., Professor, Solna	1930	54
JONSSON, BERTIL, Vänersborg	1934	88
JONSSON, GUNNAR, O., Göteborg	1931	82
JONSSON, LARS, Försäljare, Vänersborg	1963	92
JONSSON, LEIF, Personalchef, Göteborg	1952	96
** JONSSON, OLOF, Köpman, Vänersborg	1923	45
JONSSON, TAGE, l:e Postiljon, Vänersborg	1918	80
JONSSON, ÖSTEN, Civilingenjör, Vällingby	1923	84
* JOSEFSSON, GUNNAR, Tjänsteman, Vänersborg	1931	65
JOSEFSSON, LENNART, Assistent, Vänersborg	1948	75
JOSEFSSON, FREDRICK, Vargön	1973	85
JOSEFSSON PER-AXEL, Teletekniker, Vänersborg	1941	95
JOSEFSSON, TOBIAS, Vänersborg	1972	94
JÅTBY, RUNE, Skorstensfejaremästare, Vänersborg	1931	76
JÄRPLER, LENNART, Vänersborg	1947	83
JÄRPVIK, Curt, Vänersborg	1946	95
JÖNSSON, GUNNAR, Vänersborg	1960	88
KAAGE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1932	91
KANNESTEN, RUNE, Länsråd, Vänersborg	1919	82
KARLSSON, BERNY, Yrkeslärare, V. Frölunda	1941	80
* CARLSSON, BERTIL, Annonskons, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1944	47
** CARLSSON, ELOF, fd Direktör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1904	30
CARLSSON, ERIC, Förrådsarbetare, Vänersborg	1915	75
KARLSSON, ERIK, Sjökapten Vänersborg	1932	96
KARLSSON, HERMAN, Fotograf, Vänersborg	1942	84
* CARLSSON, INGVAR, Överskötare, Vänersborg	1924	69
* CARLSSON, CARL-OTTO, Spedit, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1939	47
KARLSSON-BERNDTSSON, KENT, Spanien	1940	97
CARLSSON, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1952	60
KARLSSON, KJELL-ANDERS, Typograf, Vänersborg	1958	82
CARLSSON, LENNART, Mölndal <i>ständig medlem</i>	1946	47
KARLSSON, LARS URBAN, Elektriker, Vänersborg	1970	90
KARLSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vargön	1955	93
KARLSSON, LENNART, Konditor, Vänersborg	1927	90
KARLSSON, MARTIN, Studerande, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1976	87
KARLSSON, PER AXEL, Verkst.montör, Vänersborg	1925	85
KARLSSON, STIG, Filialföreståndare, Smögen	1936	77
KARLSSON, SVEN, l:e postilj., Vänersborg	1926	85
* CARLSSON, UNO, Åkeriägare, Vänersborg	1926	67
KIHLSTEN, CLAES-GÖRAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	93
* KIHLESTRÖM, LARS GÖRAN, Banktjänsteman, Frändefors	1936	65
KIHLESTRÖM, PER, Köpman, Åkarp	1928	76
KJELLSSON, DAN, Vänersborg	1941	74
KJELLSSON, MICHAEL, Vänersborg	1962	95
KJELLSSON, UNO, Direktör, Vänersborg	1944	74
KJERRULF, RAGNAR, Sjöingenjör, Farsta	1915	95

Länsförsäkringar
Älvsborg – *nu också bank*

Vallgatan 21, Box 1107, 462 28 VÄNERSBORG
Tel. 0521-273000

— VÄNERSBORGS —
SVETS & MEK. VERKSTAD AB

TORE GRANQVIST

Utför:

plåtarbeten
maskinmontage
industri- och kontorsbyggnader
industrireparationer, stålkonstruktioner
maskinbearbetning

Verkstad och Kontor
Regementsgatan 36
Postadress Box 256
462 23 VÄNERSBORG

Telefon 0521-620 20 – MBS nr 0047-406 25
MOBIL 010-237 27 73, 237 39 17

*Vi har svarat för trycket av årsskriften
(66:e året i följd)*

CARLSSONS TRYCKERI

Kyrkogatan 21 • Box 134 • 462 22 Vänersborg
Telefon 0521-620 25 • Telefax 0521-191 19

KNUTSSON, BO, Pol.mag. Vänersborg	1945	90
* KNUTSSON, LEIF, Personaltjänsteman, Arvika	1934	64
* KORÉN, GÖSTA, Kamrer, Vänersborg	1908	53
KORSE, KARL-GERHARD, FIL.LIC., UPPSALA	1934	85
KORSE, YNGVE, Ingenjör, Vänersborg	1913	74
KRATZ, HANS, Resebyråchef, Vänersborg	1948	93
KVIDÉN, STIG, Köpman, Vänersborg	1933	88
KÄRVLING, ARNE, Redaktör, Vänersborg	1926	82
KÄRVLING, URBAN, Journalist, Herrljunga	1957	85
LANDGREN, HENRIK, Stud. Vänersborg	1987	95
LARSSON, ALF, Stationsmästare, Brämhult	1939	77
LARSSON, ANDERS, Spånga ständig medlem	1963	63
LARSSON, ARNE, Ingenjör	1943	95
LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
LARSSON, BÖRJE, Grafiker, Vänersborg	1948	95
* LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm ständig medlem	1936	55
* LARSSON, GÖTE, Posttjänsteman, Göteborg	1944	66
* LARSSON HARRY, Bilmekaniker, Vänersborg	1913	54
LARSSON, HENRY, Rektor, Vänersborg	1907	76
LARSSON, INGEMAR, Civ. ing., Vänersborg	1955	96
LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna		89
LARSSON, JOHAN, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1966	66
* LARSSON, LARS, Revisor, Hisings-Backa	1943	68
LARSSON, LARS, Elektriker, Trollhättan	1914	74
LARSSON, LEIF, Vänersborg	1948	96
LARSSON, MATS, Vänersborg	1947	94
* LARSSON ROLF, Underinspektör, Skärholmen ständig medlem	1924	56
LARSSON, S ANDERS, Kommunalråd	1951	94
* LARSSON, STIG, Direktör, Vänersborg <i>1:e älderman</i> <i>Innehavare av gilletts medalj (1990)</i>	1935	57
* LARSSON, SVEN, Butiksbiträde, Vänersborg	1929	70
LARSSON, SVEN, Mejerist, Vänersborg	1914	75
LARSSON, SVEN AXEL, Säljare, Göteborg	1932	87
LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnchef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TORSTEN, Vänersborg	1931	95
LARSSON, YNGVE, Montör, Vänersborg	1927	77
LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LAURELL, BO, Lagerchef, Kode	1935	79
LAURELL, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg	1920	85
LEVAN, OLOF, Ingenjör, Uddevalla	1924	93
LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
* LIND, HÅKAN, Jur.kand., Vänersborg	1948	54
LIND, JESPER, Vänersborg	1975	83
* LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
* LINDH, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
** LIND, OLOV, Civilingenjör, Kristianstad	1920	45
* LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör	1938	66
* LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66

- **Konditori**
- **Bageri**
- **Cafeteria**
- **Uteservering**
- **Smörgåstårter**
- **Landgångar**
- **Smörgåsar**

Nordfeldts

TEL 101 10
EDSGATAN 12 B
VÄNERSBORG

Allt i TEGEL
AB TENGGRENSTORPS
TEGEL

Tel. 71 10 11 – 165 50

462 01 Vänersborg

EL-hushållsmaskiner
EL-arbeten • Kompletta kök

Svarvaregatan 4, Vänersborg, tel. 0521-120 00

* LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65
* LINDBERG, INGE, Expeditionsförman, Vänersborg	1921	60
LINDBERG, JAN, Ingenjör, Vänersborg	1954	83
LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDESBERG, STEN-OLOF, Livsmedelsassistent, Vargön	1945	87
LINDÉN, ARNE, Ingenjör, Halmstad	1939	86
LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1954	75
* LINDÉN, ROLF, Ingenjör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1927	62
LINDENCRONA, CARL-AXEL, Major, Ängelholm	1916	88
LINDEROTH, LARS, Direktör, Vänersborg	1926	94
LINDGREN, ARVID, Vänersborg	1985	85
* LINDGREN, FOLKE, Fabrikör, Vänersborg	1914	54
* LINDGREN, KARL ENAR, Direktör, Vänersborg	1921	65
LINDHÉ, RUNE, Representant, Vänersborg	1923	77
* LINDQVIST, ARNE, Filare, Vänersborg	1921	(57) 74
** LINDQVIST, HÅKAN, Kyrkoherde, Göteborg	1914	37
LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
* LINDSTRÖM, LENNART, Rektor, Sandviken	1918	63
* LINNARSSON, NILS, Posttjänsteman, Hisings-Backa	1912	55
* LISS, PER ARNE, Vänersborg	1940	67
LISTAD, KENT ROGER, Köpman, Vänersborg	1949	75
LIVÉN, EJE, Vänersborg	1931	96
LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Vänersborg	1951	95
LJUNGSTRÖMER, KNUT, Glasmästare, Vänersborg	1919	81
LJUNGSTRÖMER, RUNE, Vänersborg	1948	95
LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
* LUDWIGSSON, EVERT, Verkst.-föreståndare, Vänersborg	1913	55
LUDVIGSSON, HÅKAN, Mölnlycke	1948	95
LUNDBLAD, LARS, Docent, Lidingö	1947	85
LUNDBLAD, ROLF, Vänersborg	1926	89
* LUNDBORG, BO, Operasångare, Haninge	1932	66
LUNDBORG, ERIC, Köpman <i>ständig medlem</i>	1957	66
** LUNDBORG, EVERT, Köpman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1983)</i>	1921	42
LUNDBORG, HÅKAN, Vänersborg	1956	73
LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
** LUNDBORG, STEN; Köpman Vänersborg	1925	42
* LUNDBÄCK, BENGT, Dialystekniker, Vänersborg	1941	67
LUNDBÄCK, JONAS, Vänersborg	1975	80
* LUNDGREN, SUNE, Rektor, Landvetter	1913	53
LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Södertälje	1946	88
LUNDH, GUNNAR, Polismästare, Vänersborg	1935	94
* LUNDIN, GUNNAR, Köpman, Vänersborg	1921	52
* LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg		
<i>Innehavare av Gillets medalj (1995)</i>	1919	52
* LUNDIN, JAN, Vänersborg	1936	69

- Medlem av Fastighetsmäklarförbundet -

Vill Du ha din fastighet "Till Salu"
eller vill Du få den SÅLD????!!

Mäklare Forum
G U N N A R S K O O G H

Residensgatan 15, 46230 VÄNERSBORG
Tel. 0521-62820 • 010-2878112

Andréens

en modern järn- o. maskinaffär

0521-621 50

Vänersborg
Svarvaregatan 2, Torpa industriområde

Valet är klart!

Bilen från BRANDT'S så klart!

Vänersborg 0521-28 15 00

Trollhättan 0520-824 00

LUNDIN, PER, Affärsbiträde, Vänersborg	1953	55
LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
LUNDSTRÖM, HERBERT, Länsveterinär, Vänersborg	1936	89
* LUNDVIK, MAGNUSSON, ULF, Tandläkare, Källby	1926	64
LÅNG, BÖRJE, Kurator, Trollhättan	1933	76
LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, STIG-ARNE, Konsult, Norrköping	1953	85
LÖFGREN, BENGT, Bagerikonditor, Vänersborg	1938	97
LÖNNEHAG, HENRY, fd. Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	84
LÖVBERG, THORE, fd. chefsåklagare, Vänersborg	1925	91
* MAGNUSSON, ARNE, Direktör, Essen, Tyskland	1913	49
* MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
* MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungskile	1940	65
MAGNUSSON, PER, Stockholm	1965	95
MAHL, LENNART, Särö	1936	97
MALCOLM, KARL-ERIC, Redaktör, Vänersborg	1928	80
MALM, GÖTE, Vänersborg	1921	96
MARKLUND, BERTIL, Överläkare, Vänersborg	1945	80
* MELIN, GEORG, Försäljningschef, Vänersborg	1922	70
MELLQVIST, GÖSTA, Åkeriägare, Vänersborg	1927	81
* MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
MOLLBERG, PER-OLOF, Kommunalarbetare, Vänersborg	1919	77
* MOLLBERG, RUNE, Annonsskonsulent, Vänersborg	1925	54
MOLNIT, PER, Arkitekt, Vänersborg	1919	75
MOSSBERG, BERTIL, Herr, Uddevalla	1937	85
MOSSBERG, ERIK, F, Länshälsövärdskonsulent, Vänersborg	1915	82
MOSSBERG, LEIF, Arbetsledare, Vänersborg	1931	90
* MÅNGBERG, CARL ERIK, Underinspektör, Hallsberg	1923	66
MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Stockholm	1951	87
MÅRTENSSON, BERNT, Ekonomidirektör, Skövde	1958	95
NIKLASSON, HANS, Vänersborg	1966	85
NIKLASSON, JAN, Vänersborg	1964	83
* NIKLASSON, MATS, Kriminalinspektör, Vänersborg	1925	56
NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings-Kärra	1944	83
NILSSON, HANS, Skene	1923	88
NILSSON, HOLGER, Hantv.förest. Vänersborg	1913	83
NILSSON, JAN-ERIK, Fordonsmek. Vänersborg	1954	94
* NILSSON, CARL-ERIK, Droskägare, Vänersborg	1920	66
NILSSON, LENNART, Herr, Haninge	1943	92
NILSSON, NILS, Brålanda	1935	96
NILSSON, PER-AXEL, Överskötare, Vänersborg	1923	78
NILSSON, PER GÖSTA, Bokbindarmästare, Värnamo	1925	80
NILSSON, RAGNAR, Ingenjör, Vargön	1926	89
** NILSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1908	41
* NILSSON, SUNE, Brunnborrare, Vänersborg	1923	58
NISSEN, PETER, I:e antikvarie, Vänersborg	1947	81
* NORDGREN, ALLER, Typograf, Vänersborg	1909	53
NORDGREN, KENT ALLER, Ingenjör, Vänersborg	1937	81

*Allt i sybehör
Nya Husqvarna
Symaskinservice*

VBG:s SYCENTER AB

Köpmansgatan 2, Vänersborg
(Mitt emot Biblioteket)
Tel. 0521-71 10 90, 71 18 30

NU
FINNS
ÄKTA
HAVANNA
CIGARRER

Vi har allt i tidningar och tidskrifter

*Full fart
till
Glass
målet*

Trestad Center, Tel. 0521-255335

NORDIN, TORSTEN, Överste, Vänersborg	1916	87
NORDQUIST, HANS, Vänersborg	1925	95
NORDQVIST, PER-OLOF, Försäljare, Vänersborg	1963	92
NORDQVIST, YNGVE, Direktör, Ulricehamn	1930	77
NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1935	89
NYMAN, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1922	89
* NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingenjör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ULF, Smältv. arbetare	1967	95
NÄS, ANDERS, Stud, Vargön	1977	94
ODELIUS, ERIK, Snickare, Vänersborg	1934	79
ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg	1957	79
OHLSSON, TAGE, Tegelmästare, Hallsberg	1913	79
OLANDER, TÅGE, Göteborg	1921	95
OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
* OLSSON, BERTIL, Vaktmästare, Vänersborg	1921	60
* OLSSON, FOLKE, Tekniker, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GERT, Stadsarkitekt, Vänersborg	1933	89
* OLSSON, GUSTAF, Tekn.lärare, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1918	72
OLSSON, CHRISTER, V. Montör, Vänersborg	1956	83
OLSSON, LARS, Rörmontör, Vänersborg	1935	75
OLSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1928	78
OLSSON, ROGER, Vänersborg	1969	93
* OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, STIG, Vaktare, Vänersborg	1930	79
OLSSON, ÅKE, Köpman, Vänersborg	1945	83
OLZON, AXEL, Överläkare, Vänersborg	1919	74
OREHULT, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1937	88
PALM, STIG-LENNART, Ingenjör, Linköping	1930	82
PALMSTRÖM, ALLAN, Lärare, V:a Frölunda <i>ständig medlem</i>	1933	76
* PALMSTRÖM, NILS, Fabrikör, Vänersborg <i>innehavare av gillet's medalj (1980)</i>	1910	52
PALMSTRÖM, UNO, Journalist, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1947	76
PATRIKSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg	1965	85
PATRIKSSON, JÖRGEN, Fabrikör, V:a Frölunda	1942	76
PATRIKSSON, HÅKAN, Ekonomidirektör, Vänersborg	1946	94
PATRIKSSON, MAGNUS, Kammarråtsassessor, Jönköping	1965	85
* PATRIKSSON, RUNE, Köpman, Vänersborg	1937	65
* PAULSSON, ELMER, Musiklärare, Vänersborg	1909	54
PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERSSON, HANS OLOF, Studerande, Vänersborg	1974	90
PERSSON, JONNY, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	95
PERSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1925	77
* PERSSON, THORE, 1:e byråsekr, Vänersborg	1919	70
PETERSSON, EDGAR, Vänersborg	1919	80
PETTERSSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1939	95
* PETERSON, CHRISTER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1943	71

MALMSTRÖMS

ur guld ● vänersborg

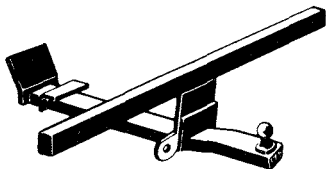
*Din Guldbutik i Trestad
Edsgatan 21 Vänersborg*

R EKONOMIKONSULT AB
ROLF JACOBSSON

"Vi skattar Er lyckliga"

Södergatan 2B, Vänersborg, tel. 0521-164 64

draganordningar för personbilar

VBG BRINK

Brink Sverige AB

Industrigatan 8
462 28 VÄNERSBORG
Tel. 0521-27 36 00
Fax. 0521-27 36 01

PETTERSSON, NILS ÅKE, Vänersborg	1941	94
PETERSSON, OLOF, Montör, Vänersborg	1923	77
PETERSON, SVEN GUNNAR, Polisman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1992)</i>	1925	81
PETTERSSON, ALLAN, Konditor, Falköping	1937	86
PETERSSON, BJÖRN, Herr, Vänersborg	1962	92
PETTERSSON, KJELL, Billackerare, Vargön	1932	92
PETTERSSON, OLOF, Förman, Vargön	1919	93
PETTERSSON, TOMMY, Grästorp	1957	96
PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg	1971	94
PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
* PÅRUD, NILS, Universitetslektor, <i>ständig medlem</i>		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1980)</i>	1923	52
* RAHM, GUNNAR, Apotekare, Askim	1929	66
* RAHM, HARRY, Överskötare, Vänersborg	1914	55
RAMM, TOMMY, Lärare, Vänersborg	1948	88
* RAMNEMYR, BJÖRN, Mätningstekniker, Vänersborg	1943	72
* RANER, LENNART, Köpman, Uddevalla	1919	53
* RANER, STEN ERIK, Leg.läkare, Göteborg	1947	69
* RAPP, HÅKON, Köpman, Vänersborg	1933	60
* REHMAN, TOR, Häradssekrivare, Vänersborg	1907	66
ROHDIN, BERTIL, Herr, Trollhättan	1935	92
ROSELL, SVEN ÅKE, Frändefors	1936	96
* ROSÉN, GUNNAR, Ingenjör, Göteborg	1923	55
ROSÉN, UNO, Civ.ing. Kungälv	1908	83
* ROSENGREN, KARL-ERIK, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Trollhättan	1945	79
* ROSLIND, LARS-GÖRAN, Opt, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1946	58
* ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Opt, Mellerud, <i>ständig medlem</i>	1940	58
RUDBERG, STIG, Professor, Lund	1920	76
RUDSTRÖM, GUNNAR, Konstnär, Vänersborg	1916	79
RUSSBERG, LEIF, Kriminalinsp. Vänersborg	1937	84
RYDBERG, EVERT, Lagerchef, Påarp	1940	90
RYDBERG, LENNART, Styckmästare, Vänersborg	1932	90
RYDHOLM, YNGVE, Arkivchef, Vaxholm	1922	84
RYDING, JÖRGEN, Vänersborg	1953	96
RÅDBERG, JAN ERIK, f.Vattenrättsingenjör, Vänersborg	1910	84
RÅGVIK, HARRY, Enhetschef, Vällingby	1936	96
SAEDÉN, ERIK, Hovsångare, Professor, Enebyberg	1924	94
SAHLIN, EDGAR, F.handl. Vänersborg	1910	86
* SAHLIN, PER-ANDERS, Fil.kand. Enskededalen	1945	50
SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALONEN, ARVID, Studerande, Vänersborg	1980	87
SALONEN, BÖRJE, Arbetsledare, Örebro	1951	95
SALONEN, EMIL, Studerande, Vänersborg	1977	87
SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg	1948	81
SALONEN, OSKAR, Vänersborg	1987	89
SALONEN, RISTO, Snickare, Vänersborg	1913	89

VÄNERSBORGS MÅLERI

Verkstaden Sundsgatan 37 Tel. 112 25

Vi utför under ansvar alla slag av
MÅLNINGSARBETEN

Nybyggnader Reparationer

**När det gäller bilköp
Gör som de flesta
Välj Ford hos**

Ajohan

*Det kompletta bilföretaget
med kunden i focus*

Trestad Center

Stampgatan 12, Tel. 0521-25 56 60

– Säljande samarbete på 190 orter –

SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING

Edsgatan 6 VÄNERSBORG Tel. 0521-655 50

ENDA FRISTÅENDE RIKSOMFATTANDE MÄKLARFÖRETAG

SAND, NILS OLOF, Köpman, Vänersborg	1933	76
** SANDBERG, NILS, Biblioteksråd, Göteborg	1911	34
SANDELMARK, EINAR, Avdelningsschef, Vargön	1910	78
* SANDSTEDT, GUSTAF ADOLF, Kyrkoherde, Vänersborg	1909	62
SANDSTRÖM, LENNART, Advokat, Vänersborg	1923	81
SCHÄRBERG, HENRY, Kioskägare, Vänersborg	1936	92
SCHÖNDELL, BENGT, Produktionschef, Uddevalla	1923	57
SCHWITZGOLD, ROBERT, Vänersborg	1957	96
SIGURDSSON, SVEN, Skadeinspektör, Hisings-Backa	1925	82
SILJEVALL, FOLKE, Försäljare, Trollhättan	1925	74
SILJEVALL, VALDO, Ingenjör, Västerlanda	1924	74
SJÖÖ, INGVAR, Säkerhetschef, Trollhättan	1930	84
SJÖÖ, CARL-GÖRAN, Snickare, Trollhättan	1957	76
SJÖÖ, LEIF, Ingenjör, Göteborg	1932	76
* SJÖÖ, STIG, Ingenjör, Göteborg	1918	69
SJÖBERG, LEIF, Vänersborg	1922	79
* SJÖSTAD, OLOF, Elektriker, Vänersborg	1933	52
SJÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81
SJÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Hisings-Backa	1943	79
* SJÖSTRAND, ERNST, Sjukvårdare, Vänersborg	1917	58
SJÖSTRAND, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1944	94
SJÖSTRAND, OSKAR, Stud. Vänersborg	1973	94
SJÖSTRÖM, JAN, Köpman, Vänersborg	1930	77
SJÖSTRÖM, ROLF GEORG, Golvläggare, Vänersborg	1926	87
SKOOGH, FRANK, Sjökapten, F.S. Helsingborg	1926	80
* SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Vänersborg		
<i>Ersättare i styrelsen</i>	1937	69
SKOOGH, ANDREAS, Stud. Vänersborg	1979	95
SKOOGH, JAN-OLOF, Byrådirektör, Vänersborg	1952	95
* SKOOGH, LARS-OLOF, Trafikmästare, Vänersborg	1925	58
SKOOGH, LENNART, Herr, Sollentuna	1949	92
SKOOGH, MARCUS, Vänersborg	1983	95
SKOGLUND, ANDERS, Trollhättan	1953	83
SKÖLDEBORG, KARL-AXEL, Billackerare, Vänersborg	1927	62
SMITH, BJÖRN, Överläkare, Vänersborg	1932	83
* SOLBERG, ALLAN, Köpman, Vänersborg	1918	50
* SPETZ, PER-GÖRAN, Verkmästare, Vänersborg	1925	70
STALFORS, TOMAS, Vänersborg	1948	83
STENBERG, ARNE, Vänersborg	1933	82
STENBERG, BERTIL, Kapten, Vänersborg	1921	97
STENSTRÖM, GÖRAN, Pol.mag. Göteborg	1939	74
** STENSTRÖM, LARS, 1:e Länsassistent, Vänersborg	1905	30
STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
STERNER, ANDERS, Instrumentkontroll, Vänersborg	1955	94
** STERNER, SVEN-AXEL, Taxeringsdir. Vänersborg	1923	47
STJERNDAHL, HARALD, Agronom, Vänersborg	1915	81
STRAND OLLE, Vänersborg	1931	93
STRANDBERG, BERTIL, Köpman, Uddevalla	1921	75

Residensgatan 16, 462 33 Vänersborg, 0521-100 39
Storgatan 13, 464 31 Mellerud, 0530-100 12

SUNE FREDMAN

Marierovägen 25, 46237 VÄNERSBORG
Tel. 0521-62222, Bostad 0521-17479

STRANDBERG, CARL-ERIC, Vänersborg	1931	75
STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Vänersborg	1960	85
STRÖM, PER, Kommunalråd, Motala	1920	76
STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Rönninge	1939	82
* STRÖM, SÖREN, Redaktör, Vänersborg	1934	67
STRÖMBERG, REINE, Fastighetschef, Vänersborg	1936	88
STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
STÅLHEIM, IVAN, Representant, Vänersborg	1927	83
STÅLHEIM, RUNE, Direktör, Trollhättan	1925	80
SULTAN, JAN, Verkmästare, Vänersborg	1934	84
SUNDBERG, GILLBERT, Konditor, Vänersborg	1931	91
SUNDEFORS, HARTVIG, Fd Järnvägsexp. Vänersborg	1927	94
SUNDELIUS, BJÖRN, Mellerud	1940	82
SUNDELIUS, CLAS, Ingenjör, Vänersborg	1936	75
SUNDELL, SUNE, Överingenjör, Vänersborg	1917	94
SUNNERDAHL, HANS, Herr, Vänersborg	1942	85
SUNNERDAHL, SVEN-OLOF, Reparatör, Vänersborg	1938	79
SVANBERG, GÖSTA, Civilekonom, Vänersborg	1924	84
SVANBERG, HENRIK, Vänersborg	1966	84
SVANBERG, MAGNUS, Vänersborg	1975	94
SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Vänersborg	1962	84
SVANBERG, PER-OLOF, El.ingenjör, Vänersborg	1952	85
SVANBERG, PER OLOF, Målarvärd, Vänersborg	1937	79
SVANBERG, ÅKE, Informationschef, Partille	1943	96
SWARÉN, BENGT, Kontraktspäst, Vänersborg	1904	73
* SWARÉN, STEN, f.d Landstingsdirektör, Vänersborg	1906	70
SVEDUNG, MIKAEL, Studerande, Vänersborg	1964	88
* SVENSSON, ALF, Direktör, Vänersborg	1923	48
SVENSSON, ALF, Droskägare, Vänersborg	1957	94
SVENSSON, ANDERS, Doktor, Linköping	1944	79
** SVENSSON, ARNE, Elektriker, Vänersborg	1916	43
* SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BERTIL, Brandförmän, Vänersborg	1924	93
SVENSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Vargön	1943	90
SVENSSON, ELVING, Resemontör, Vänersborg	1926	93
SVENSSON, EVERT, Ingenjör, Vänersborg	1916	86
SVENSSON, GÖSTA, Yrkeslärare, Vargön	1914	93
SVENSSON, JOHAN, Göteborg, <i>ständig medlem</i>	1975	76
SVENSSON, LARS, Civilingenjör, Barsebäck	1950	76
SVENSSON, LARS-GUNNAR, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, OLLE, Vänersborg	1920	80
SVENSSON, PETER, Göteborg, <i>ständig medlem</i>	1972	72
SVENSSON, REINE, Vargön	1945	96
SVENSSON, SVEN EVERT, Driftsverkm. Eskilstuna	1942	92
** SVÄRD, TAGE, Helsingborg	1910	35
** SVÄRD, YNGVE, Eldare, Skärhamn	1916	42
SÖDERBOM, LARS-ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
SÖDERQVIST, BIRGER, Högsäter	1947	95

Yngves
ELEKTRONIK AB

Försäljning och service av:
Mobiltelefoner, bilstereo, kom.radio, jaktradio, VHF-radio
Service på radio, TV, video, videokameror
Installation och service av villaantennar, parabolantennar
och kabel-TV-anläggningar

Onsjö Företagsby, Box 1620, 462 28 Vänersborg, Tel. 0521-665 00

SPECIALRESOR ÄR VÅR SPECIALTET!

BEKVÄMA TURISTBUSSAR MED AIRCONDITION TOALETT o. VIDEO

Vi "skräddarsyr" resor för grupper mellan 10-71 personer efter behov och önskemål t.ex.

- FÖRETAGSRESOR
- FÖRENINGRESOR
- GRUPPRESOR

0521-

666 66

- SPORT-
OCH
IDROTTSRESOR

Du är alltid välkommen att prata bussresor med oss!

**VL VÄNERSBORGS
LINJETRAFIK**

Box 3020, 462 03 VÄNERSBORG

Telefax 651 30

Svetsargatan 5, Torpa ind.område

PHILIPS TV - VIDEO

Fri hemkörning och installation

SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Brålanda	1948	95
SÖDERQVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg	1955	92
SÖDERSTRÖM, GÖRAN, Fd skogsdirektör, Vänersborg	1916	91
SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg	1960	84
* SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg	1933	66
SÖDERSTRÖM, STIG, Postförman, Vänersborg	1940	83
SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg	1933	83
TALLBO, BO, Sportchef, Vänersborg	1952	95
** TAUBE, EDVARD, Greve, Länsombudsman, Ljungskile	1916	46
* TENGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1944	69
TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg	1953	87
* THERNQUIST, KJELL, Redovisn.konsult, Vänersborg, 2:a ålderman. Innehavare av Gillets medalj (1990)	1939	50
** THERNQUIST, OLE, f.d Handelsträdg.mästare, Vänersborg, Innehavare av gillets medalj (1976) Gillets hedersledamot	1911	30
THORELL, SUNE, Ekonomisekreterare, Uddevalla	1955	88
THORNELL, NILS, Bankdirektör, Vänersborg	1924	80
* THUNBERG, GUNNAR, Föreståndare, Vänersborg	1922	55
THUNBERG, SVEN, Kommunalarbetare, Vänersborg	1935	79
* TIBBLIN, ARNE, Posttjänsteman, Vänersborg	1925	51
* TIBBLIN, BERT, Direktör, Främmestad	1930	61
* TIBBLIN, LENNART, Arbetsledare, Alingsås	1935	61
TIBBLIN, RONNY, Verkstadsarbetare, Vargön	1954	76
TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Alingsås	1936	76
THUFVESSON, ALLAN, Servicechef, Vänersborg	1922	83
THUFVESSON, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1963	82
** TULLBERG, INGE, Avd.chef, Bromma ständig medlem	1905	18
TURTELL, KLAS, Student, Malmö	1970	96
TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg	1942	80
TVIKSTA, INGEMAR, Herr, Vänersborg	1933	85
UGGLA, ARVID, Professor, Uppsala	1948	95
ULLDAHL, CONNY, Distributör, Vänersborg	1956	88
ULLDAHL, ÅKE, Badmästare, Vänersborg	1931	87
ULLGREN, SIXTEN, Konstruktionschef, Göteborg	1919	75
* ULVEGÄRDE, DAG, Pol.mag. Belgien	1941	69
UTTER, KARL ANDERS, Frändefors	1947	95
WADMAN, DAG, Bankdirektör, Vänersborg	1949	80
WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vargön	1943	89
WAHLIN, BJÖRN, Distr.överläk, Vänersborg	1942	85
* WAHLIN, CARL-VIKING, Köpman, Vänersborg Bisittare Innehavare av Gillets medalj (1989)	1932	51
WAHLIN, JACOB, Vänersborg	1960	71
WAHLIN, TORKEL, Docent, Vänersborg	1943	85
WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg	1939	94
WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg	1964	92
WALLIN, ROLAND, Målare, Vänersborg	1930	82
WALTIN, STEN-ÅKE, Redaktör, Vargön	1937	90
WASSENIUS, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1927	77

Vi ger personlig service

Redovisningsbyrån

SÖDERGATAN 2, VÄNERSBORG

GÖRAN HAGBORG

Tel. 0521-66390

KJELL THERNQUIST

Tel. 0521-60855

Bokia

Vänersborgs Bokhandel

Kungsgatan 5, Box 88, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-679 00. Telefax 0521-71 10 51

KYL - FRYS - TVÄTT - DISK - SMÅEL
SYMASKINER - BÅTAR - MOTORER

Skyttegatan 3 - Tel. 0521- 613 50, 172 16 - Vänersborg

WEGRAEUS, BJÖRN, Stockholm	1969	82
WEGRAEUS, ERIK, Riksan tikvarie, Stockholm	1940	83
WEGRAEUS, FREDRIK, Stockholm	1965	82
** WEINSTOCK, ERLING, Direktör, Farsta	1916	42
* WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Karlstad	1940	66
* WELANDER, GÖSTA, Bitr. Läns polismästare, Järfälla	1935	61
* WELANDER, STEN, Kronofogde, Trollhättan	1939	61
WELÉN, LARS, Handelsbiträde, Vänersborg	1965	73
WELÉN, PER, Civ.Ingenjör, Trollhättan	1960	73
WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79
WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
WENNERBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1916	85
WENNHAGE, PER, Civ. ing., Vänersborg	1966	80
WENNHAGE, ÅKE, Revisor, Vänersborg	1923	80
* WERNER, BENGT, Ingenjör, Vänersborg	1925	60
WERNER, BENGT, Ingenjör, Vänersborg	1935	80
* WERNER, BO, Vårdare, Vänersborg	1936	72
WERNER, SVEN, Civilingenjör, Borås	1952	77
VESSBY, SVEN-OVE, Reparatör, Frändefors	1944	84
WESTERBERG, BERTIL, Malmö	1917	76
WESTERBERG, BO, Ingenjör, Vänersborg	1940	76
WESTERBERG, JACK, Målaremästare, Vargön	1924	90
WESTERBERG, LARS, Vänersborg	1928	81
WESTERBERG, PER-OLOF, Chaufför, Vänersborg	1923	77
WESTWELUND, ÅKE, Kamrer, Solna	1950	80
WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
** WETTERLUNDH, SUNE, Verkst.direktör, Malmö	1904	28
WIBERG, ERIC, F.domänintendent, Vänersborg	1912	87
WIK, INGEMAR, Vänersborg	1940	96
* WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
WULF, GUNNAR, Direktör, Stockholm	1935	95
VÄNERLÖV, INGEMAR, Spec.lärare, Vänersborg	1944	94
* WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
YBRING, ELOF, Täby	1916	83
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekr., Vänersborg	1945	88
* ZETTERBERG, KARL-GUSTAV, Servicemontör, Vänersborg	1917	64
* ZETTERBERG, SVEN OLOF, Vänersborg	1950	64
* ÅBERG, FOLKE, Lagerchef, Vänersborg	1920	55
ÅBERG, GERT-OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, GUNNAR, Fritidschef, Vänersborg	1930	75
* ÅBERG, SVEN OLOF, Tjänsteman, Vänersborg	1923	61
ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
** ÅKESSON, NILS-ERIK, Överstelöjtnant, Halmstad	1922	46
ÄNGERMARK, WILHELM, Antikvarie, Uddevalla	1924	85
ÖBORN, LENNART, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1934	95
ÖRTENBLAD, ROLF, Distriktschef, Vargön	1934	93
ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungskile	1937	90
ÖSTLING, HARRY, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1920	74

Antal medlemmar 902

*tilldelade 25-årsstecknet

**tilldelade 50-årsstecknet

Gillet's Postgironummer är 32 93 19-8

Årsavgiften är 120:-

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombedes gillebröderna att till Gillet anmäla ev. ändring av adress, titel m.m. till

Vänersborgs Söners Gille
Göran Hagborg, Södergatan 2 A
462 34 Vänersborg

*Välkommen
på en nostalgitripp
tillbaka till 60-talet*

RESTAURANG
KOPPAR *Grillen*
Sundsgatan 11 B Källarm. Gerhard Hagemann
Box 140
462 22 Vänersborg

*Love me
tänder...*

 **Team
SALONEN**

Edsgatan 23 • tel 0521-71 18 88

Modern munvård inom
PRAKTIKERTJÄNST

Att välja rätt
FASTIGHETSBYRÅ
är början till en bra affär

 **Vänersborgs
MÄKLAREN**

Sundsgatan 25 – Vänersborg

0521 - 128 00

Vänerhamn

Vänersborgs hamn – i nyckelposition vid Vänern
Skeppsstuveri – uthyrning av truckar och hjullastare

0521-678 95

Gillebröder ekiperar sig bäst hos

Lundborgs
HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG TEL 104 14

Hardies
REKLAM & GRAFISKA AB
Inte störst, men vackrast!

Regementsgatan 29 • 462 32 Vänersborg • tel 0521-621 95 • fax 0521-168 08

=Vivo=
Meny

VÄLKOMMEN
*till en bra livsmedelsbutik
i centrum*

Sundsgatan 19 B, Vänersborg, tel. 0521-660 55

BILSPEDITION

BILSPEDITION INRIKES AB

DISTRIKT VÄNERSBORG 0521-26 04 00

Trestad Center – Vänersborg – 0521-25 53 30

*Poul Olsens
Frisersalonger AB*

Edsgatan 20
462 33 Vänersborg
0521-668 30

Knutssons

Antik- och Konsthandel AB

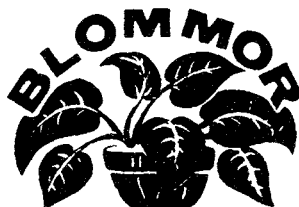
Bo Knutsson

Kungsgatan 3

Vänersborg

0521-660 77

ALMHAGES

Lövvägen 4
Vargön

Telefon
0521-22 07 00

Högtidskläder

uthyres

Frackar - Smokingar - Svarta kostymer

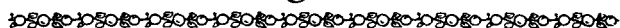
Edsgatan 1 C, VÄNERSBORG
Tel. 0521-103 36
Herrekipering Herrkonfektion

Gåvor av värde

finner Ni bland vår utsökta
sortering i guld- och silver-
arbeten samt matsilver

Vänerns Guld AB

Edsgatan 18 VÄNERSBORG Tel. 102 26

MÄKLARKONSULT

Lennart Hansson

Kyrkogatan 15, 462 33 Vänernsberg,
Tel 0521 - 197 40, Fax 0521 - 71 14 11

Förmedling och värdering av fastigheter

BOUPPTECKNINGAR

ARVSKIFTEN • TESTAMENTEN • DEKLARATIONER

BLOMMOGRAM

interflora®

BLOMMOGRAM

*Thernquist
Blomsterhandel*

Box 1, Edsgatan 16, 462 21 Vänernsberg
Telefon 0521-100 63, 622 20

LEDANDE DRAGKRAFT

I "Lilla Paris" finns VBG, en av Europas ledande tillverkare av lastfordonsutrustning, med dotterbolag i såväl England som Norge och Danmark. VBG:s första produkt var lastvagnskopplingar, som framgångsrikt utvecklades till framgångsrika utvecklingar numera även vändspånedjor, Armaton flak-svarvar – produkter med kvalitet och egenskaper utöver det vanliga, som uppskattas av miljontals användare världen över.

lade grunden för företagets
ling. I produktprogrammet
skivor, Onspot automatiska
stolpar och bromsskive-

VBG PRODUKTER AB, BOX 1216, 462 28 VÄNERSBORG. TELEFON 0521-27 77 00, FAX 0521-648 61.

*Senapen som
Vänersborgs Söner Gille*

Box 2056, 462 02 VÄNERSBORG
SVERIGE, Tel. 0521-123 90

Edsgatan 27 VÄNERSBORG 0521-17300

GODISBANKEN

Med stora möjligheter – 130 sorters lösgodis

• Kyllda drycker	• Glass	• Tobak
• Tips on line	• Lotter	• Tidningar

AFFÄRSJURIDIK
FAMILJERÄTT · SKADESTÅND · BROTTMÅL
KONKURSER · FÖRSÄKRINGSÄRENDEN · FASTIGHETSÄTT
HYRES- O ARRENDERÄTT · BOUTREDNINGAR · TRAFIKÄTT
ALLMÄN RÄTTSHJÄLP · RÄTTSSKYDD

A D V O K A T E R N A

BERNLING · BOBERG · CEDER

Box 12 · KUNGSGATAN 9 · 462 21 VÄNERSBORG
TEL 0521-66200 · TELEFAX 0521-66229

Styrelseberättelse

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse för verksamhetsåret 1996. Gillets 91:a verksamhetsår.

Gillet har under året samlats till Årsstämma den 24 april och till Högtidsstämma Allhelgonadagens afton den 1 november.

Gillebrodern Sven Axel Sterner har tilldelats Gillets 50-årstecken och gillebröderna Orvar Berger, Lennart Johansson, Dick Magnusson, Gustaf Olsson, Rolf Olsson, Björn Ranemyr, Thomas Ekstedt och Bo Werner, Gillets 25-årstecken.

Under det gångna året har Gillet delat ut Ungdomsstipendiet för första gången, deponerat en målning av Lennart Torstensson på Residenset, påbörjat en ordentlig genomgång och strukturering av Gillets arkiv och påverkat kommunen att försköna vår stad.

Gillet har under året haft 10 protokollförda sammanträden. Dessutom har styrelse och beredningsnämnd varit samlade för att sköta hus och trädgård vid Gillets lokaler på Kronogatan.

Gillets Årsskrift har utkommit med sin 65:e årgång.

Vid Högtidsstämman omvaldes Stig Larsson till Förste Ålderman. Inom sig har Styrelsen för innevarande år utsett Kjell Thernquist till Andre Ålderman, Göran Hagborg till Kassafogde, John-Olov Ericsson till Gillevärd och Göran Ahlin till Gilleskrivare.

Vänersborg i mars 1997

Stig Larsson

Kjell Thernquist

Göran Hagborg

John-Olov Ericsson

Mauritz Björnberg

C-V Wahlin

Göran Ahlin

Årsbokslut 1996

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter	100 320:-
Ränteintäkter Gillet	33 339:-
Ränteintäkter Fonder	20 761:-
Övriga intäkter	17 250:-

Kostnader

Kostn årsskrift	67 319:-
Annonsintäkter	/./ 21 750:-
Netto	45 569:-
Lokalkostnader	50 668:-
Telefon porto	6 516:-
Sammanträdeskostn	1 684:-
Medlemsregistrering	9 160:-
Uppvaktningar	6 973:-
Annonsering	995:-
Övriga kostnader	28 234:-
Skatter fonder	655:-
	150.454

Årets överskott 21 216:-

171 670:-

171 670:-

Balansräkning 1996 12 31

Tillgångar

Kassa bank postgiro	267 394:-
Fonder	597 600:-
Fordran övrigt	9 782:-
Inventarier	45 000:-

919 776:-

Skulder, Eget kapital

Diverse skulder	15.417:-
Eget kapital Fonder	591 944:-
Eget kapital Gillet	312 415:-

919 776:-

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för 1996, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse. För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonders räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokföreningen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser

Vänersborg den 16 april 1997

Kent Lång
Granskningsman

Bengt Flink
Granskningsman

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 1996

Styrelse

LARSSON, STIG, *Direktör, Förste Älderman* 1990 (1974)
THERNQUIST, KJELL, *Redov.konsult, Andre Älderman* 1993 (1974)
AHLIN, GÖRAN, *Ingenjör, Gilleskrivare* 1995 (1990)
HAGBORG, GÖRAN, *Redov.konsult, Kassafogde* 1993 (1980)
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare, Gillevärd* 1993 (1980)
WAHLIN, CARL-VIKING, *Banktjänsteman, Bisittare* 1994 (1972)
BJÖRNBERG, MAURITZ, *Kamrer, Bisittare* 1993 (1980)
SKOOGH, GUNNAR, *Fastighetsmäklare, Ersättare* 1990
BERGER, GUNNAR, *Ersättare* 1995

Beredningsnämnd

GILLESKRIVAREN
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare*
SALONEN, LARS, *Tandläkare*
LIND HÅKAN, *Jur.kand*
LUNDBORG, ERIC, *Köpman*
ZETTERBERG, CHRISTER, *Näringslivssekreterare*

Årsskriftsnämnd

LARSSON, STIG, *Direktör*
WAHLIN, CARL-VIKING, *Banktjänsteman*
BJÖRNBERG, MAURITZ, *Kamrer*
NISSEN, PETER, *Antikvarie*
GRANAT, STELLAN, *Antikvarie*
MALCOLM, KARL-ERIK, *Redaktör*

Räkenskapsgranskare

LÅNG, KENT, *Bankdirektör*
FLINK, BENGT, *Revisor*
BOMAN GÖRAN, *Regionchef, Ersättare*

GILLETS ÅLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
fd. Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjort	1954-1964
Länspolischefen Erik Sahlin	1964-1973
Kamreraren Olov Jansson	1973-1979
fd. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-

Gilletts styrelse leddes till 1933 av en ordförande, detta år infördes beteckningen Förste Äldermansamtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER
I VÄNERSBORGS DÖTTRARS GILLE

1:a åldermor:	Mary Janson
2:a åldermor:	Inga-Lisa Sunderfors
1:a gilleskrivare:	Greta Brorson
2:a gilleskrivare:	Britt Johansson
Kassafogde:	Annette Andeling-Malmberg
Värdinnor:	Birgitta Robertson, Britt Johansson, Anita Nilsson, Maj-Brith Wallin
Ersättare:	Eivor Shalin, Inger Johansson
Krönikör:	Marianne Berntson
Arkivare:	Maj-Britt Mellqvist
Siffergranskare:	Elvy Andersson, Gunvor Emilsson
Ersättare:	Birgitta Högström, Gun Joelsson

*Bakre raden fr. vänster John-Olof Ericsson, Göran Ahlin, Göran Hagborg, Carl-Viking Wahlin.
Främre raden fr. vänster Kjell Thernquist, Stig Larsson, Mauritz Björnberg.*